

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Zdravotně sociální fakulta

**Plánování sociálních služeb na území
Svazku obcí Blanský les - podhůří**

diplomová práce

Autor práce: Ivana Ohrazdová, Bc.
Studijní program: Rehabilitace
Studijní obor: Rehabilitační – psychosociální péče o postižené děti, dospělé a seniory
Vedoucí práce: Mgr. et Mgr. Michaela Lavičková, Ph.D.

Datum odevzdání práce: 21. 5. 2012

Abstrakt

V diplomové práci je zmapovaná problematika rozvojového plánování sociálních služeb především se zaměřením na základní pilíř a to zjišťování sociálních potřeb občanů obcemi jako nejmenšími samosprávnými jednotkami, pro které tato povinnost vyplývá ze zákona o sociálních službách č. 108/2006 Sb.. V kontextu zjišťování potřeb na daném území práce sleduje i znalost jednotlivých typů sociálních zařízení tak, jak je vymezuje zákon.

Teoretická část se zabývá definováním jednotlivých pojmů, které se vztahují k problematice plánování sociálních služeb. Jedná se především o specifikaci sociálních služeb a jejich chápání jak v evropském a českém kontextu. Dále je pak teoretická část zaměřena na metodu uplatňovanou v rámci rozvojového plánování sociálních služeb a to metodu komunitního plánování. Pro zjišťování výzkumných dat byl zvolen Svazek obcí Blanský les – podhůří, který sdružuje dvacet co do počtu obyvatel různorodých obcí. V praktické části byly stanoveny dvě hypotézy. Hypotéza, že zastupitelé obcí nad 1000 obyvatel znají jednotlivé typy sociálních zařízení více, než zastupitelé obcí do 1000 obyvatel nebyla potvrzena. Nebyla potvrzena ani druhá hypotéza stanovující, že velikost obce má vliv na skutečnost, zda obce na svém území provádí zjišťování sociálních potřeb svých občanů v kontextu zákona 108/2006 Sb.. K dosažení cílů a ověření hypotéz byla zvolena kvantitativní forma výzkumu, metoda dotazování, technika dotazníkového šetření. Dále byla použita analýza dokumentů, sekundární analýza - Rozvojového plánu statutárního města České Budějovice v oblasti sociálních služeb na 2008 - 2013, Rozvojového programu Svazku obcí Blanský les – podhůří vztahující se k plánování rozvoje daného regionu potažmo jednotlivých obcí, rozpočtový výhled Svazku obcí Blanský les – podhůří, závěrečný účet Svazku obcí Blanský les – podhůří 2010 a závěrečné účty členských obcí 2010. Výzkumným soubor tvořili starostové a zastupitelé jednotlivých obcí. Diplomová práce může poskytnout zpětnou vazbu pro řešitelské týmy komunitního plánování na území ORP České Budějovice či na krajské úrovni.

Abstract

In the thesis the problem of the social services development is mapped. The main attention is paid on the basic pillar, the detection of the municipality (as the smallest territorially self-governing unit) inhabitants social needs. The municipalities have this duty from the law about the social services no. 108/2006 Sb. In the context of the needs detection in the given area, the thesis follows also the knowledge of particular types of the social facilities in the way given by the law.

Theoretical part of the thesis focuses on defining particular terms, which are related to the issue of the social services planning. It is mainly specification of the social services and its understanding in the European and Czech context. Furthermore the theoretical part deals with the method asserted within the development of the social services planning, with the method of community planning. For the research data finding the Municipalities Confederacy Blanský les – Podhůří, which associates twenty heterogeneously populated villages, were chosen.

In the practical part two hypotheses were set. The hypothesis that the representatives of the municipalities, which have above 1000 inhabitants, know individual types of social facilities better, than the representatives of the municipalities up to 1000 inhabitants was not confirmed. Neither the second hypothesis was confirmed. The second hypothesis stated that the size of the municipality has an impact on the fact if the municipality within its territory realize detecting of its inhabitants social needs in the context of the law 108/2006 Sb. To reach the goals and to test the hypotheses the quantitative form of the research were chosen, the technique of the questionnaire examination. Further the documents analysis, secondary analysis – Development plan of the corporate town České Budějovice in the area of the social services for the period 2008 – 2013, Development program of the Municipalities Confederacy Blanský les – Podhůří related to the planning of the defined region (municipalities) development, budget perspective of the Municipalities Confederacy Blanský les – Podhůřím 2010 close bill of the Municipalities Confederacy Blanský les – Podhůří and close bills of its member villages were used 2010.

Research sampling created the mayors and representatives of defined municipalities. The thesis can provide feedback for the solver teams of the community planning in the territory of the ORP České Budějovice or on the district level.

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to – v nezkrácené podobě – v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných fakultou – elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 21. 5. 2012

.....

(jméno a příjmení)

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Mgr. et Mgr. Michaele Lavičkové, Ph.D., vedoucí mé práce za cenné rady a připomínky, které mi při práci pomáhaly, i za chápavý a podporující přístup. Zároveň bych chtěla poděkovat celé své rodině za velkou podporu při zpracování mé diplomové práce.

Bc. Ivana Ohrazdová

Obsah

1	Současný stav	11
2.1	Sociální služby v EU v kontextu evropské sociální politiky.....	12
2.2	Sociální služby v ČR.....	15
2.3	Zákon o sociálních službách 108/2006 Sb.	17
2.4	Základní terminologie	18
2.5	Zařízení sociálních služeb	21
2.6	Formy a druhy poskytování sociálních služeb	21
2.7	Financování sociálních služeb.....	24
2.8	Současné trendy při řešení sociálních služeb	25
3	Plánování sociálních služeb.....	28
3.1	Komunitní plánování sociálních služeb	28
3.2	Komunita.....	29
3.3	Cíle komunitního plánování	29
3.4	Zjišťování potřeb.....	31
3.5	Aktéři komunitního plánování sociálních služeb	31
4	Odpovědnost za sociální služby	32
4.1	Role státu v systému sociálních služeb	33
4.2	Role obcí v systému sociálních služeb.....	34
4.2.1	Velikost obce	35
4.2.2	Protiklady malá x velká obec.....	35
4.2.3	Meziobecní spolupráce	36
4.2.3.1	Dobrovolný svazek obcí.....	37
4.2.3.2	Svazek obcí Blanský les – podhůří	38
4.2.3.3	Obce Svazku Blanský les – podhůří.....	38
5	Cíle a hypotézy	39
5.1	Hlavní cíl:.....	39
5.2	Dílčí cíle:.....	39
5.3	Hypotézy:	39
5.4	Operacionalizace pojmů.....	40

6	Metodika	43
6.1	Metodický postup.....	43
6.2	Charakteristika výzkumného souboru.....	44
6.3	Stanovené indikátory splnění	45
7	Výsledky.....	47
8	Diskuse.....	87
9	Závěr.....	101
10	Seznam použitých zdrojů.....	103
11	Klíčová slova	110
12	Seznam příloh	111

Úvod

Důsledky ekonomické recese, zvyšující se deficit státního rozpočtu na jedné straně a na straně druhé sociálně demografické prognózy, které signalizují změnu struktury české populace, nutně směřují k reformě sociální politiky ve smyslu efektivního vynakládání státních financí do této oblasti. Snižující se aktivity státu v sociální oblasti, vedou k posílení role obce jako základní občanské komunity, která dokáže nejefektivněji reagovat na stávající sociální potřeby svých obyvatel. Tyto tendence signalizuje mimo jiného i zákon o sociálních službách, 108/2006 Sb., jenž ve svém obsahu odkazuje na působnost státní správy a samosprávy v oblasti sociálních služeb. Z obsahu zákona vyplývá, že obce jako nejmenší územně správní celek mají uskutečňovat aktivity směřující k aktivnímu zjišťování sociálních potřeb svých občanů. Takto zjištěné sociální potřeby následně tvoří základní kámen při sestavování efektivního plánu sociálních služeb na daném území. Plán rozvoje sociálních služeb zpracovaný na základě skutečně zjištěných sociálních potřeb tvoří strategický manažerský nástroj řízení sociálních služeb, jehož cílem je zajištění dostupnosti a kvality sociálních služeb při efektivním vynakládání finančních prostředků.

Jelikož je v procesu plánování sociálních potřeb kladen značný důraz na zjišťování potřeb uživatelů či potenciálních uživatelů sociálních služeb zajímalo mě, jakým způsobem jsou v tomto ohledu aktivní obce bez ohledu na jejich velikost. Ve své práci jsem se zaměřila na obce Svazku obcí Blanský les – podhůří z několika důvodů. Jedním z nich je, že mě jako občana malé obce zajímá vnímání potřebnosti sociálních služeb jako takové, protože každý z nás či našich blízkých je či může být potencionálním uživatelem sociálních služeb, za druhé ověřit v praxi, jakým způsobem se obce podílejí na zjišťování skutečných sociálních potřeb svých občanů v souladu s výše uvedeným zákonem.

1 Současný stav

Od přijetí zákona o sociálních službách, 108/2006 Sb. v roce 2006 probíhá již několik let reforma sociálních služeb. Reformovat stávající systém poskytování sociálních služeb bylo nutné, neboť tento systém nastavený po roce 1989 byl neudržitelný z několika hledisek. Mnohé služby neměly a stále nemají návaznost a vzájemnou provázanost. Docházelo k tomu, že mnohé služby se vzájemně překrývaly, čímž vzrůstala možnost jejich zneužívání. Neodpovídala dostupnost sociálních služeb, jejich pestrost a kvalita nekorespondovaly se skutečnými potřebami lidí. Nejzásadnější ovšem byla problematika financování ve struktuře sociální oblasti vůbec (55).

Zákon o sociálních službách sděluje v oblasti působnosti dva základní aspekty. Odpovědnost *za dostupnost a kvalitu služeb* mají ve své působnosti kraje a obce, v případě krajů je v zákoně definována také povinnost plánovat rozvoj sociálních služeb. Plán rozvoje sociálních služeb se dále pro kraje stává nutnou podmínkou žádosti o dotace ze státního rozpočtu (55). Pro obce samotné tento zákon stanovuje povinnost spolupracovat s krajem při přípravě a realizaci střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb a za tím účelem sdělovat kraji informace o zjištěných potřebách poskytování sociálních služeb osobám nebo skupinám osob na svém území (57).

Zjišťování potřeb při poskytování sociálních služeb se tak stává jedním ze základních pilířů efektivního plánování sociálních služeb na daném území. Jelikož zákon jednoznačně nedefinuje metodu rozvojového plánování tohoto segmentu sociální ochrany, byla do systému přejata stávající již ověřená metoda „Komunitního plánování sociálních služeb“, která je na našem území úspěšně praktikovaná od roku 2000.

Komunitní plánování sociálních služeb nebo širěji tzv. střednědobé plánování rozvoje sociálních služeb v kontextu přijatého zákona se tak stalo významným pojmem v sociální oblasti (61). Plán rozvoje sociálních služeb zpracovaný na základě skutečně zjištěných sociálních potřeb tvoří základní manažerský nástroj řízení sociálních služeb, jehož cílem je zajištění dostupnosti a kvality sociálních služeb při efektivním vynakládání finančních prostředků.

2 Sociální služby

2.1 Sociální služby v EU v kontextu evropské sociální politiky

Sociální politika EU se utvářela postupně, ale poměrně dlouhou dobu zůstávala na okraji integračního procesu, což bylo dané mimo jiného i příznivou situací na trhu práce a nízkou nezaměstnaností (7)

Koncem 60. a začátkem 70. let, kdy se začaly projevovat první výraznější problémy v hospodářské politice, dochází ke zvyšování nezaměstnanosti a nutnosti tento negativní fenomén adekvátně řešit. Přistupuje se k nastavení minimálních práv pro pracující (54). Následná integrační ekonomika, politický a hospodářský vývoj v Evropě se posouvají od původního konceptu, které se orientoval na již zmíněná práva související se zaměstnáním v podmínkách volného pohybu osob a posouvá se k širší dimenzi zajištění sociální ochrany obyvatel Evropské unie, zejména těch skupin, které jsou ohroženy chudobou a sociálním vyloučením (48).

V souvislosti s těmito integračními procesy byl v roce 2000 přijat v Nice Evropský sociální program právě orientující se na boj proti chudobě a vyloučení. S jeho přijetím byly stanovené 4 základní cíle (28):

- usnadnit lidem z ohrožených skupin účast na trhu práce a přístup ke zdrojům, právům, službám a zboží,
- předcházet riziku sociálního vyloučení
- pomáhat nejzranitelnějším,
- mobilizovat všechny důležité účastníky.

Následně v roce 2003 předložila Komise evropských společenství „ Zelenou knihu o službách obecného zájmu“(55). Zelená kniha jasně potvrdila význam služeb obecného zájmu jako jednoho z pilířů evropského modelu společnosti (1).

Jak uvádí Úlehla Zelená kniha nejlépe ze všech textů i novějších formuluje, že tyto služby jsou součástí celospolečensky uznávaných hodnot, které jsou všem evropským státům společné a tvoří základní prvek evropského modelu společnosti. Mají

zásadní význam z hlediska zvyšování kvality života všech občanů s orientací na úsilí o překonání sociálního vyloučení a či společenské izolace (55).

Na Zelenou knihu o službách obecného zájmu navázala v roce 2004 Bílá kniha o službách obecného zájmu. Bílá kniha definuje přístup k rozvíjení pozitivní úlohy Evropské unie při podpoře rozvoje vysoce kvalitních služeb obecného zájmu a představuje hlavní body strategie, jejímž zásadním cílem je zajistit, dostupnost všem občanům unie k vysoce kvalitním službám (1).

Obecně současná integrační politika Evropské unie, především v důsledku přijetí Lisabonské strategie v roce 2009, klade důraz na příčiny vzniku negativních sociálních aspektů jako je sociální vyloučení osob, nezaměstnanost a chudoba, se snahou o udržení přijatelné životní úrovně ve všech zemích EU. (41) Z tohoto důvodu se dnes do popředí zájmu dostává systém sociální ochrany kam služby obecného zájmu, jako jeden s článků systému sociální pomoci bezesporu náleží. (18)

Přestože bylo snahou strategických dokumentů rozvoje sociálních služeb EU stanovit principy sociální ochrany ve formě služeb obecného zájmu, je nutné podotknout, že současné chápání těchto služeb je ve všech státech unie značně odlišné.

Tato skutečnost se odvíjí především od nejednotnosti používané terminologie v oblasti sociálních služeb. Evropské státy pod pojmem sociální služby nezahrnují pouze konkrétní aktivity tak, jak to stanovuje právní řád ČR, ale zahrnují i jiné oblasti sociální politiky. Těmi jsou především zdravotnictví, sociální ochrana jednotlivců, rodin a skupin, bydlení a zaměstnanost. Jednotlivé definice sociálních služeb se následně odvíjí v závislosti na zvoleném modelu sociálního systému daného evropského státu a ty jak už bylo uvedeno, tento systém většinou chápou velice široce a často splývá s pojmem „sociální péče“. V zásadě jsou nastavené dvě tendence realizace sociálních služeb v rámci EU. Některé státy veškerou odpovědnost převedly na místní a regionální orgány, v některých zemích je na místní a regionální orgány převedeno řízení sociálních služeb s tím, že se stát podílí na všech nebo na většině finančních výdajů (55).

V současné době sociální služby všude v Evropě procházejí dynamickým vývojem. Se stárnutím populace a změnami na trhu práce se formální systém pečovatelských služeb dostává do popředí zájmu sociální politiky. Modernizace

sociálních služeb je proto jedním ze stěžejních témat, kterým Evropa v současné době čelí. Součástí většiny modernizačních snah je hledání rovnováhy mezi dostupností služeb, jejich kvalitou a finanční udržitelností systémů (14).

- *Základní principy sociálních služeb*

Bílá kniha o sociálních službách definuje sedm vůdčích principů, které tvoří základ všech sociálních služeb, jsou to principy (1):

1. Nezávislost a autonomie pro uživatele služeb – nikoli závislost.
2. Začlenění a integrace – nikoli sociální vyloučení.
3. Respektování potřeb – služba je určovaná individuálními potřebami a potřebami společnosti, neexistuje model, který vyhovuje všem.
4. Partnerství – pracovat společně, ne odděleně.
5. Kvalita – záruka kvality poskytuje ochranu zranitelným lidem.
6. Rovnost bez diskriminace.
7. Standardy národní, rozhodování v místě.

- *Základní rámec sociální politiky EU (48):*

Základní koncepční rámec utváření sociální politiky Evropské unie je nastaven prostřednictvím strategických dokumentů, z nichž následně vychází jednotlivé systémy sociálních ochrany realizované v EU. Stěžejními dokumenty evropské sociální politiky jsou:

- Evropská sociální charta,
- Charta základních sociálních práv pracujících,
- Maastrichtská a Amsterodamská smlouva
- Zelená a bílá kniha poskytování služeb obecného zájmu
- Lisabonská strategie
- Národní akční plány sociálního začleňování

2.2 Sociální služby v ČR

V historii nejstarší formy sociálních služeb zahrnovaly péči o potřebné, nemocné staré a sirotky, kteří jsou vůči sociálním změnám nejvíce zranitelní. Nejstarší formy sociálních služeb zahrnovaly především různé podoby útulků pro potřebné, realizované nejvíce na úrovni církve později obce a státu (27).

Po roce 1948 se tyto aktivity dostávají do jistého útlumu, neboť došlo k přejímání nových principů po vzoru Sovětského svazu. Nastavený systém se transformuje na paternalistický systém péče o občany, jako výraz ideologie redistributivního pojetí socialismu (17).

Změny nastaly až v důsledku politicko-ekonomických událostí po roce 1989 které způsobily, že došlo k zahájení nové transformace v oblasti sociální péče potažmo sociálních služeb. Na poměrně bouřlivé sociální změny nebyl stávající sociální systém připraven natolik, aby adekvátně dokázal řešit sociální důsledky plynoucí z realizace ekonomické reformy. To znamenalo, že stávající vysoce nákladný model sociální péče bylo nutné reformovat. Celý proces transformace sociálních systémů a sociální politiky byl výrazně ovlivněn mimo jiné i skutečností, že nový zákon o sociálních službách vznikl více než deset let, což sociální služby v podstatě blokovalo v jejich dalším rozvoji (2).

Vznikalo velké množství stávajících sociálních služeb především na poli neinstitucionální péče, zároveň velmi rychle začaly vznikat nové služby, které zde do té doby vůbec nebyly. Tato skutečnost byla způsobena především rozšířením nových fenoménů do té doby víceméně skrytých, drogové závislosti, bezdomovectví a jiných. Velkým přínosem bylo zapojení samotných uživatelů či jejich rodinných příslušníků do vlastního poskytování služeb, do jejich plánování a organizování. Zásadní negativum ovšem spočívalo v tom, že jednotlivé nově vzniklé sociální služby neměly jim odpovídající legislativní oporu (14).

Samozřejmě, že Česká republika po přijetí strategických dokumentů EU Zelené knihy a Bílé knihy o poskytování služeb obecného zájmu participovala na uskutečňování aktivit v boji proti sociálnímu vyloučení tím, že byly přijaté Národní

akční plán sociálního začleňování ČR na léta 2004 – 2006, a následně i Národní zpráva o strategii sociální ochrany a sociálního začleňování na léta 2006 – 2008 (34). Nicméně je nutné konstatovat, že sociální služby se prakticky do roku 2006 poskytovaly na základně právní úpravy zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení. Tento právní předpis byl následně upraven a doplněn vyhláškou č. 182/1991 Sb., přesto obě tyto normy stále méně odpovídaly aktuálním potřebám sociálních služeb. Nezastupitelnou roli hrál v této oblasti neziskový sektor, který stejnou roli plní dodnes. V České republice nebyla tedy do roku 2007 oblast sociálních služeb řešena koncepčně a komplexně legislativně, z hlediska financování, odborného vedení, vývoje metod práce s klienty ani z hlediska ochrany lidských práv uživatelů sociálních služeb. Skutečný rozvoj v oblasti služeb sociální péče nastal až účinností zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách (2).

Ten se ve svém obsahu vymezuje nejen k subjektům, které mají poskytováním sociální služby eliminovat skutečnosti plynoucí z nepříznivé sociální situace a jedincům tyto služby přijímajících, ale vymezuje se v obsahu také k povinnostem plynoucích pro místní správu a samosprávu, obce, kraje.

2.3 Zákon o sociálních službách 108/2006 Sb.

Zákon o sociálních službách přinesl do systému sociální péče v České republice mnohem více změn, než by se na první pohled mohlo zdát. Některé tyto změny si dokonce ještě nyní, více než pět let od doby, kdy vstoupil v účinnost, v celém rozsahu neuvědomují ani mnozí z těch, kdo působí v sociálních službách, ať už jsou to pracovníci poskytovatelů sociálních služeb, nebo někteří úředníci obecních a krajských úřadů (2).

Zákon o sociálních službách se orientuje především na stanovení základního rámce potřebné podpory a pomoci. Jde o takové spektrum činností, které jsou nezbytné pro sociální začlenění osob a důstojné podmínky života, které odpovídají současné úrovni rozvoje společnosti. Tento právní předpis upravuje nesčetné množství vztahů mezi lidmi a institucemi v případech, kdy je nezbytné zabezpečit podporu a pomoc osobám, které se nacházejí v nepříznivé sociální situaci. Dále specifikuje oblast týkající se předpokladů pro výkon povolání sociálního pracovníka. Jsou zde vymezena práva povinnosti obcí, krajů, státu, poskytovatelů a uživatelů sociálních služeb (39).

Zásadní změnu, kterou tento zákon přinesl, je opuštění do té doby paternalisticko-direktivní praxe a vytvoření prostředí pro rozvoj vztahů mezi poskytovateli sociálních služeb a jejich uživateli založený na rovnoprávnosti, dobrovolnosti, důsledně individuálním přístupu, a na úsilí o nevyčleňování adresátů sociálních služeb z přirozeného prostředí ze společnosti s důrazem na respektování práva uživatelů a umožnění jim na systému lépe participovat (2).

2.4 Základní terminologie

Z důvodu vzhledu do dané problematiky je nutné seznámit se terminologií, která je běžně v souvislosti se systémem sociálních služeb používána:

- *Sociální služba*

Zákon o sociálních službách vymezuje sociální službu jako činnost nebo soubor činností zajišťující pomoc podporu osobám za účelem *sociálního začlenění nebo prevence sociálního vyloučení* (57).

- *Sociální vyloučení*

Dle zákona o sociálních službách 108/2006 Sb. § 3 sociálním vyloučením je vyčlenění osoby mimo běžný život společnosti a nemožnost se do něj zapojit v důsledku nepříznivé sociální situace (57).

- *Sociální začleňování*

Dle výše uvedené zákona jde o proces, který zajišťuje, že osoby sociálně vyloučené nebo sociálním vyloučením ohrožené dosáhnout příležitostí a možností, které jim napomáhají plně se zapojit do ekonomického, sociálního i kulturního života společnosti a žít způsobem, který je ve společnosti považován za běžný (57).

- *Nepříznivá sociální situace*

Nepříznivou sociální situací je dle zákona oslabení nebo ztráta schopnosti z důvodu věku, nepříznivého zdravotního stavu, pro krizovou sociální situaci, životní návyky a způsob života vedoucí ke konfliktu se společností, sociálně znevýhodňující prostředí, ohrožení práv a zájmů trestnou činností jiné fyzické osoby nebo z jiných závažných důvodů řešit vzniklou situaci tak, aby toto řešení podporovalo *sociální začlenění a ochranu před sociálním vyloučením* (57).

- *Potřeba*

Obecně je lidská potřeba stav charakterizovaný dynamickou silou, která vzniká z pocitu nedostatku nebo přebytku, projevuje se touhou něčeho dosáhnout. Soustřeďuje se do oblasti biologické, psychologické, duchovní a sociální. Naplňování potřeb směřuje k vyrovnaní a obnovení změněné rovnováhy organismu. Potřeby jsou nutné, užitečné, velmi úzce souvisí *se zachováním a kvalitou našeho života* (51).

Sociální služby neřeší celé spektrum lidských potřeb. Zákon 108/2006 Sb. jednoznačně vymezuje přesný okruh potřeb tím, že řeší „*zajištění pomoci a podpory fyzickým osobám v nepříznivé sociální situaci*“. Dále zákon požaduje, aby toto „*řešení podporovalo sociální začlenění a ochranu před sociálním vyloučením*“. Jak dále Úlehla uvádí lze v tomto kontextu redukovat oblast všech možných potřeb na to, jakou pomoc a podporu lidé v nepříznivé sociální situaci potřebují, aby se mohli začlenit nebo předejít sociálnímu vyloučení, a tedy přiměřeně žít běžný způsob života jakým žijí jeho vrstevníci. Jelikož zákon striktně nedefinuje co je potřeba, je nutné vycházet také z obecných definic za předpokladu, že duch zákona bude zachován (55).

- *Sociální šetření*

Sociální šetření směřuje ke zjištění schopnosti dané osoby samostatného života v přirozeném sociálním prostředí z hlediska péče o vlastní osobu a soběstačnost (15). Sociální šetření směřující ke zjišťování potřeb uživatelů sociálních služeb je základní informací při vytváření plánu rozvoje sociálních služeb, a to proto, že tento plán má vycházet vstříc potřebám uživatelů služeb s ohledem na místní možnosti a podmínky (28).

- *Plán rozvoje sociálních služeb*

Zákon o sociálních službách uvádí, že jde o *výsledek procesu aktivního zjišťování potřeb* osob ve stanoveném území a hledání způsobů jejich uspokojování s využitím dostupných zdrojů, jehož obsahem je popis způsobů zpracování plánů, popis a analýza existujících zdrojů a potřeb osob, kterým jsou sociální služby určeny, včetně ekonomického vyhodnocení, strategie zajišťování a rozvoje sociálních služeb,

povinnosti zúčastněných subjektů způsob sledování a vyhodnocení plnění plánu a způsob, jakým lze provést změny v poskytování sociálních služeb (57).

- *Základní zásady zákona 108/2006 Sb.*

K základním zásadám náleží *bezplatné sociální poradenství pro každého*, poskytování sociálních služeb v souladu se *zachováním lidské důstojnosti a respektu k lidským a občanským právům a oprávněným zájmům*. Uplatňování *individuálního přístupu a aktivizování jedince k samostatnosti*. Dále pak podporovat zakotvení osoby *v přirozeném sociálním prostředí, s dodržováním rovnoprávnosti a dobrovolnosti* (2).

Sociální služby by měly v maximální možné míře pomáhat lidem žít běžným životem – umožnit jim pracovat, nakupovat, navštěvovat školu, účastnit se aktivit volného času, starat se sám o sebe a o svou domácnost stejně jako o všechny další věci, které jsou mnohdy lidmi vnímány jako samozřejmé až do chvíle, kdy nám v nich nějaký stav či událost začne bránit. Sociální služby pomáhají lidem udržet si své místo ve společnosti a chránit tak jedince před sociálním vyloučením (1).

- *Poslání sociálních služeb*

Poslání sociálních služeb specifikuje Bílá kniha v sociálních službách jako pomoc lidem udržet si nebo znovu nabýt své místo v komunitě, nevětšinové společnosti, ve *svém přirozeném společenství*. Z toho lze usuzovat, že sociální služby se týkají každého (1).

2.5 Zařízení sociálních služeb

Základní znalosti o druzích sociálních služeb a jejich charakteristikách jsou pro zúčastněné osoby na plánování sociálních služeb nezbytné. Při komunitním plánování sociálních služeb je nutné důsledně vycházet z výše uvedené typologie, z důvodu toho, zda se jedná skutečně o sociální služby nebo související doprovodné služby sociální povahy, jež zákon jako sociální služby neuvádí (61).

Zákon o sociálních službách vyjmenovává druhy zařízení, v nichž se poskytují sociální služby: K těmto zařízením patří centra denních služeb, denní stacionáře, týdenní stacionáře, domovy pro osoby se zdravotním postižením, domovy pro seniory, domovy se zvláštním režimem, chráněné bydlení, azylové domy, domy na půl cesty, zařízení pro krizovou pomoci, nízkoprahová denní centra, nízkoprahová zařízení pro děti a mládež, noclehárny, terapeutické komunity, sociální poradny, sociálně terapeutické dílny, centra sociálně rehabilitačních služeb, pracoviště rané péče, intervenční centra, zařízení následné péče. Kombinací výše uvedených zařízení sociálních služeb lze zřizovat mezigenerační a integrovaná centra (57).

2.6 Formy a druhy poskytování sociálních služeb

Sociální služby jsou služby poskytované osobám, jejichž soběstačnost a schopnost postarat se o sebe a svou domácnost je podstatně snížena nebo zcela eliminována (17). Zákon 108/2006 Sb., o sociálních službách rozlišuje tři základní formy poskytování sociálních služeb (61):

- *pobytové služby* – jsou služby spojené s ubytováním v zařízeních poskytujících sociální služby

- *ambulantní služby* – jedná se o služby, za kterými uživatel dochází (nebo je doprovázen či dopravován) do zařízení poskytujících sociální služby a součástí služby není ubytování
- *terénní služby* – jsou služby poskytované v přirozeném sociálním prostředí uživatele.

Z hlediska funkce (orientace), kterou sociální služby ve společnosti plní, se dělí do těchto základních skupin (30):

- *Sociální poradenství*

Sociální poradenství dle zákona o sociálních službách zahrnuje *základní sociální poradenství a odborné sociální poradenství*.

Sociální poradenství ve své základní formě je nedílnou a povinnou součástí všech druhů sociálních služeb a poskytovatelé jsou povinni tuto činnost vždy zajistit.

Odborné sociální poradenství se orientuje již specifitěji k určitým problémům jednotlivých sociálních skupin, jako jsou např. občanské poradny, manželské a rodinné poradny (57).

- *Služby sociální péče*

Služby sociální péče mají pomoci osobám se zajištěním popř. obnovením jejich fyzické a psychické soběstačnosti. Cílem je umožnit klientům v co největší míře se zapojit do běžného života společnosti (17).

Mezi služby sociální péče patří *osobní asistence*, která je poskytovaná ve formě terénní služby, *pečovatelská služba*, která je poskytovaná ve formě ambulantní nebo terénní služby, *tísňová péče* poskytovaná jako terénní služba, kterou se poskytuje nepřetržitá distanční hlasová a elektronická komunikace s osobami vystavenými stálému vysokému riziku ohrožení zdraví nebo života v případě náhlého zhoršení jejich zdravotního stavu nebo schopnosti, *přívodcovské a předčitatelské služby* poskytované ve formě terénní nebo ambulantní služby, *podpora samostatného bydlení* poskytovaná jako terénní služba, *odlehčovací služby* jsou poskytované v terénní, ambulantní nebo

pobytové formě, *centra denních služeb* poskytují ambulantní služby, *Denní stacionáře*, zde se poskytují ambulantní služby, *týdenní stacionáře* poskytují pobytové služby, *domovy pro osoby se zdravotním postižením* poskytované formou pobytové služby *Domovy pro seniory*, orientující se na poskytování pobytové služby, *Domovy se zvláštním režimem* poskytují pobytové služby, *chráněné bydlení* je pobytová služba, *sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních lůžkové péče* – zde se poskytují pobytové služby osobám které již nevyžadují lůžkovou péči, ale vzhledem ke svému zdravotnímu stavu nejsou schopny se obejít bez pomoci jiné fyzické osoby a nemohou být proto propuštěny ze zdravotnického zařízení lůžkové péče do doby, než jim je zabezpečena pomoc osobou blízkou nebo jinou fyzickou osobou nebo zajištěno poskytování terénních nebo ambulantních sociálních služeb nebo pobytových sociálních služeb v zařízeních sociální péče (57).

- *Služby sociální prevence*

Služby sociální prevence pomáhají zabránit sociální vyloučení osob, které jsou sociálním vyloučením ohrožené v důsledku krizové sociální situace, životných návyků a způsobu života vedoucího ke konfliktu se společností, sociálně znevýhodňujícího prostředí a ohrožení práv a oprávněných zájmů trestnou činností jiné osoby. Prioritním úkolem služeb sociální prevence je jednak napomáhat osobám k překonání jejich nepříznivé sociální situace a chránit společnost před vznikem a šířením nežádoucích sociálních jevů (57).

Mezi služby sociální prevence patří dle zákona o sociálních službách *raná péče* (terénní nebo ambulantní služba), *telefonická krizová pomoc* (terénní služba), *tlumočnické služby* (terénní nebo ambulantní služba), *kontaktní centra* (ambulantní nebo terénní služba), *azylové domy* (pobytová služba), *domy na půl cesty* (pobytová služba), *krizová pomoc* (terénní, ambulantní nebo pobytová služba), *služby intervenčních center* (terénní, ambulantní nebo pobytová služba), *služby v nízkoprahových denních centrech* (ambulantní nebo terénní služby), *služby v nízkoprahových zařízeních pro děti a mládež* (ambulantní nebo terénní služby), *noclehárny* (ambulantní služba), *služby následné péče* (ambulantní nebo pobytové služby), *sociálně aktivizační služby pro rodinu s dětmi*

(terénní nebo ambulantní služby), *sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením* (ambulantní nebo terénní služby), *sociálně terapeutické dílny* (ambulantní služba), *terapeutické komunity* (pobytové služby), *terénní programy* (terénní služby) a *sociální rehabilitace* (terénní nebo ambulantní služby) (17).

2.7 Financování sociálních služeb

Financování sociálních služeb je pluralitní více-zdrojové (22). Základními finančními zdroji jsou především příspěvek na péči, úhrada uživatelů z vlastních příjmů, příspěvky zřizovatelů sociálních služeb, dotace z veřejného rozpočtu, dotace obcí (v případě registrace poskytovatele) a další zdroje jako například dary, sponzorství, ale i vedlejší hospodářská činnost (34). Mezi finanční zdroje patří také dotace z evropských fondů, výnosy veřejných sbírek aj. (17).

K plnění zákonných povinností, spočívajících především v zajištění dostupnosti služeb na daném území v souladu s tzv. *střednědobým plánem rozvoje sociálních služeb*, se krajům ze státního rozpočtu, prostřednictvím kapitoly Ministerstva práce a sociálních věcí ČR, poskytují účelově určené dotace. Tyto *dotace jsou určeny na financování běžných výdajů souvisejících s poskytováním základních druhů a forem sociálních služeb*

V toto souvislosti je nutné ovšem podotknout, že v České republice podobně jako v jiných postkomunistických zemích, není dosud přijat důležitý koncept v podobě třetího sektoru národního hospodářství *sociální ekonomiky* (6).

2.8 Současné trendy při řešení sociálních služeb

Od počátku 90. let 20. století byly postupně uváděny do života nové principy sociální politiky, které se promítají i do poskytování sociálních služeb (38). Tyto principy jsou běžně uplatňovány v sociálních systémech vyspělých evropských zemí.

Jedná se především o procesy orientující se na (36):

- demonopolizaci sociálních služeb
- decentralizaci státní sociální správy
- demokratizaci sociální správy
- pluralizaci financování sociálních služeb
- změnu postavení člověka při poskytování sociálních služeb
- pluralizaci forem poskytování sociálních služeb
- přiměřenosti sociální pomoci sociální potřebě
- personifikaci sociální pomoci.

Systémové změny v 90. letech minulého století přinesly nejen politické ekonomické a společenské změny v naší zemi, ale také rozsáhlou sociální transformaci. Z toho důvodu, jak uvádí Průša, byl stanoven prioritní úkol v nastavení konstruktivní záchranné sociální sítě, jejímž cílem byla ochrana širokých vrstev obyvatelstva před dopady ekonomické transformace (34).

V současné době se do popředí zájmu dostávají především demografické prognózy signalizující stárnutím populace. Opodstatňují tak nezbytnost věnovat pozornost otázkám analýz a prognóz potřeby poskytování sociálních služeb a kladou důraz na podporu sociálních služeb podporujících život v domácím sociálním prostředí a péči v rodině, na zlepšení návaznosti sociálních a zdravotních služeb a na zvýšení efektivity financování (37).

Proto, aby princip decentralizace a transformace sociálních služeb byl efektivní, je

nutné nalézt vhodný mechanismus jejich koordinace a zabezpečit vzájemnou spolupráci zúčastněných subjektů. Různé formy spolupráce mezi orgány (na stejné úrovni a na různých stupních), mezi jednotlivými službami a mezi veřejným a soukromým sektorem se rozšiřují ve většině zemí EU. Různé formy spolupráce jsou nezbytné především v těch případech, kde je rozsah místních a regionálních orgánů nedostačující, nebo kde jejich finanční kapacity jsou omezeny ve vztahu k rozsahu a nákladů služeb (38).

- *Úskali v sociálních službách*

Je nutné si uvědomit, že sociální služby díky své roli ve společnosti se odlišují od „klasických“ služeb komerční sféry. Jejich základní odlišnosti spočívají především v (30):

- způsobu financování,
- závislosti na politických rozhodnutích,
- vazbě na legislativu,
- provázanosti se sítěmi existujícími v místní komunitě,
- intimní povahou služeb,
- významné roli rodiny či jiných neformálních společenství,
- etické a hodnotové dimenze.

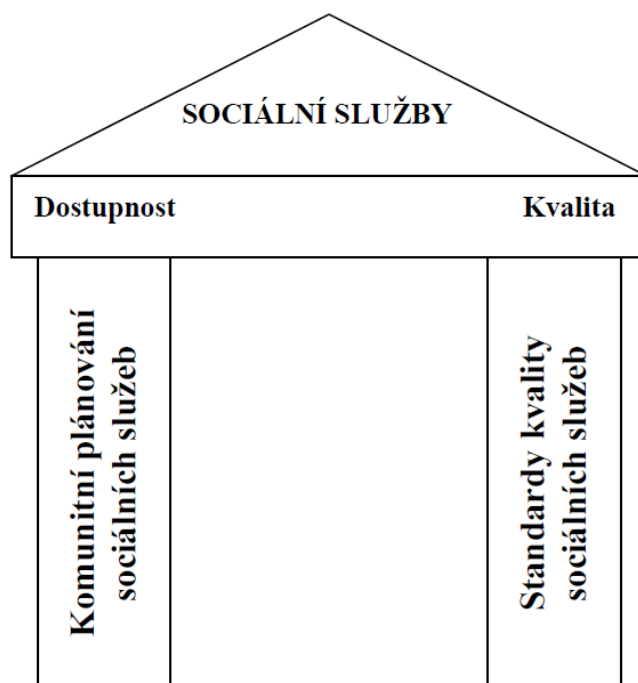
Jak bylo výše uvedeno sociální služby nejsou klasické „komerční služby“ nicméně je u nich také posuzovaná jejich efektivita, to samozřejmě lze za předpokladu, že budou respektovány hlavní vývojové trendy, které jsou uplatňovány při rozvoji sociálních služeb v evropských zemích (35) ke kterým patří skutečnost, že:

- dochází ke konfrontaci zákonitostí trhu s potřebami rozvoje činností v sociální oblasti při využití dynamizujících schopností trhu.
- financování sociálních služeb je založeno na participaci více subjektů (přispívají občan, rodina, stát, obec provozovatel, zdravotní pojišťovna, vlastní pojištění apod.), nebož k tomu, aby zákonitosti trhu mohly fungovat je nutné vytvořit koupeschopnou poptávku, tzn. je nutné určit, kdy zvyšující se náklady zaplatí,

- dochází ke zvýšení integrace ekonomické a sociální racionálnosti, tedy ke hledání optimální varianty zabezpečení sociálních potřeb, jak z humánního, tak technického a ekonomického pohledu.

Jako vysoce efektivní se jeví koncept plánování sociálních služeb, který zajišťuje potřebnou dostupnost služeb na základě skutečně zjištěných sociálních potřeb uživatelů či potencionálních uživatelů (61), při zachování ekonomické efektivnosti.

Obr. č. 1: Pilíře systému sociálních služeb

Zdroj: (61)

- *Platná legislativa související s plánováním sociálních služeb*

Plánování sociálních služeb na území České republiky má legislativní oporu v ustanovení zákonů (55):

- 128/2000 Sb., o obcích,
- 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze,
- 129/2000 Sb., o krajích,

- 248/2000 Sb., o regionální podpoře,
- 435/2004 Sb., o zaměstnanosti,
- 108/2006 Sb., o sociálních službách.

3 Plánování sociálních služeb

Plánování sociálních služeb probíhá na území ČR již od roku 2000, v rámci česko-britského projektu komunitního plánování sociálních služeb na Písecku. Komunitní plánování je podrobněji rozvedeno v Bíle knize o sociálních službách a dále pak v Národním akčním plánu sociálního začleňování 2004-2006 (61).

Významnou změnou v plánování sociálních služeb bylo přijetí zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve kterém je uzákoněná povinnost plánovat sociální služby, resp. *zpracovávat střednědobé plány rozvoje sociálních služeb*, pro kraje a MPSV. Obcím pouze umožňuje zpracovávat plány rozvoje sociálních služeb, což v rámci celého systému *klade vyšší nároky na spolupráci*, přenos informací a utváření sítě sociálních služeb a to především *ve vztahu obce – kraje* (19).

Jelikož legislativou nebyl jasně definován způsob rozvojového plánování sociálních služeb, byla přejata již fungující výše zmíněná metoda „Komunitního plánování sociálních služeb“.

3.1 Komunitní plánování sociálních služeb

Komunitní plánování je proces orientující se na způsoby, jak pracovat s komunitou na řešení jejich problémů a *naplňování potřeb jejich členů*. Do úsilí o zefektivnění sociálních služeb se tak snaží různými způsoby *zapojit zástupce místní samosprávy, profesionály poskytující služby a zároveň občany – uživatele služeb* (23).

Přestože je proces plánování sociálních služeb formou komunitního plánování sociálních služeb v určité lokalitě do jisté míry velmi diskutovaným tématem, je tomuto

tématu a otázkám dostupnosti sociálních služeb obecně věnováno poněkud méně pozornosti než druhému pilíři, kvalitě sociálních služeb (61).

Komunitní plánování pomáhá řešit složité společenské události zpracováním rozvojových programů. Je to metoda vhodná k sestavování střednědobých plánů rozvoje sociálních služeb i v dikci zákona 108/2006 Sb., o sociálních službách. Rozvojové plány je nutné sestavovat s odkazem na adekvátní nabídky služeb, ale i v souvislosti s limitovanými zdroji. Komunitní plánování ze své podstaty náleží uživatelům tedy příjemcům či potencionálním příjemcům sociálních služeb. Ostatní subjekty se do něho zapojují na základě zákonem daných povinností, jako jsou kraje a obce (55).

3.2 Komunita

Existují různé definice pojmu komunita. Jak uvádí Navrátil, Kinkor komunita je definovaná teritoriem či lokalitou, jako jsou patří například lidé žijící na společném území. Komunita může být utvořena také na základě společných zájmů, jako jsou například lidé usilující o zlepšení postavení lidí se stejným etnickým původem. Komunita může být tvořena i lidmi, které spojují společné životní podmínky či problémy (15). Komunitou může být i obec či region.

3.3 Cíle komunitního plánování

Cílem je posilování soudržnosti komunity, *předcházení sociálního vyloučení jednotlivců a skupin při zajišťování dostupnosti sociálních služeb v komunitě, tak aby byly flexibilní a efektivní (23).*

Systém sociálních služeb do roku 1989 vytvářel z klientů sociálních služeb neurčité kategorie svěřenců, obyvatel, ubytovaných či osob, jejichž život se nachází v rozporu se zájmy socialistické reality. Tím se zcela zřetelně posilovala institucionální povaha zejména tzv. ústavního modelu. Současné trendy deinstitucionalizace jsou zaměřené na individuální podporu života člověka v přirozeném prostředí. Je to proces

postupný, kdy je soustředěna pozornost na poskytování služeb formou individualizované podpory života v komunitě (2). *S tímto trendem neodmyslitelně souvisí nutnost řešení dostupnosti sociálních služeb.*

- *Dostupnost sociálních služeb*

Dostupnost sociálních služeb pro jednotlivé občany podle jejich individuální situace je nutná vzhledem ke skutečnosti, že poskytování sociálních služeb samo o sobě je chápáno jako záruka *práv jednotlivých občanů*. Přestože nemají všechny země stejný standard systému sociálních služeb, je zřejmé, že určité minimum služeb podporujících lidskou identitu musí být dostupné všem občanům (55).

Úlehla v této souvislosti definuje několik možných hledisek, jak je při plánování sociálních služeb na aspekt dostupnosti nutné nahlížet. Dle něho je nutné brát v úvahu při plánování sociálních služeb tato kritéria dostupnosti (55):

- *Místní dostupnost* - umožňuje nám získat ucelený obraz, jaké překážky a vzdálenosti musí klient překonat, aby se mohl dostat k dané službě.
- *Typová dostupnost* – vyplývá ze zjištění toho, jakou pomoc lidé opravdu potřebují a z hledání, jak tyto potřeby ošetřit přiměřenými službami. Typová dostupnost dokresluje skutečnou nabídku jednotlivých sociálních služeb na daném území.
- *Finanční dostupnost* – zjištění efektivnosti vynakládaných prostředků na zajištění dané služby.
- *Sociální dostupnost* - jde o měřítko, do jaké míry je stigmatizující a sociálně znevýhodňující být příjemcem určité sociální služby.
- *Privátní dostupnost* – popisuje u každé sociální služby, o co všechno člověk přijde tím, že se rozhodne přijímat sociální službu.
- *Konkurenční dostupnost* – otázka volby mezi různými druhy sociálních služeb.
- *Informační dostupnost.*

Dále pak Úlehla dodává, že *dostupnost ovšem není a nemůže být normována*. Záleží na koncepci sociální politiky, prioritách a na možnostech finančních, materiálních a lidských, které služby a jak budou dostupné (55).

3.4 Zjišťování potřeb

Potřeby uživatelů sociálních služeb jsou *základní informací při vytváření plánu rozvoje sociálních služeb*, a to proto, že tento plán má vycházet vstříc potřebám uživatelů služeb *s ohledem na místní možnosti a podmínky*. *Zjišťování potřeb uživatelů je jedním ze zásadně nových přístupů a je tím, co dělá plánování služeb „komunitním“*. Bez přímého zapojení uživatelů jde jen o statistické zjišťování počtu a rozdělení sociálních služeb v daném území (47).

3.5 Aktéři komunitního plánování sociálních služeb

- *Komunitního plánování se účastní v zásadě tři subjekty* (45).
  1. *Zadavatel*, který je zodpovědný za zajištění sociálních služeb na daném území, jedná se o zástupce obce popřípadě kraje či mikroregionu. Cílem zadavatele je, aby svým občanům zajistil potřebné služby v co nejvyšší kvalitě a současně finančně i místně dostupné.
  2. Dalším aktérem je *poskytovatel*, který poskytuje a nabízí sociální služby. Cílem poskytovatele je udržet a rozvíjet své zařízení a poskytovat kvalitní sociální služby v souladu se svým posláním a rozvojovým plánem.
  3. V neposlední řadě *uživatel*, kterému jsou sociální služby poskytovány z důvodu nepříznivé sociální situace.

Ovšem toto chápání nelze vnímat zcela striktně, jde spíše o určitou metodickou pomůcku. Obce například mohou být nejen v roli zadavatele, ale v určitých případech i v roli poskytovatele. Zákonní zástupci uživatelů jsou mnohdy rovněž poskytovateli služeb. Jak uvádí Oriniaková skupina v níž jsou zastoupeni poskyvatelé, uživatelé a zástupci zadavatele se někdy označuje jako TRIADA (61).

4 Odpovědnost za sociální služby

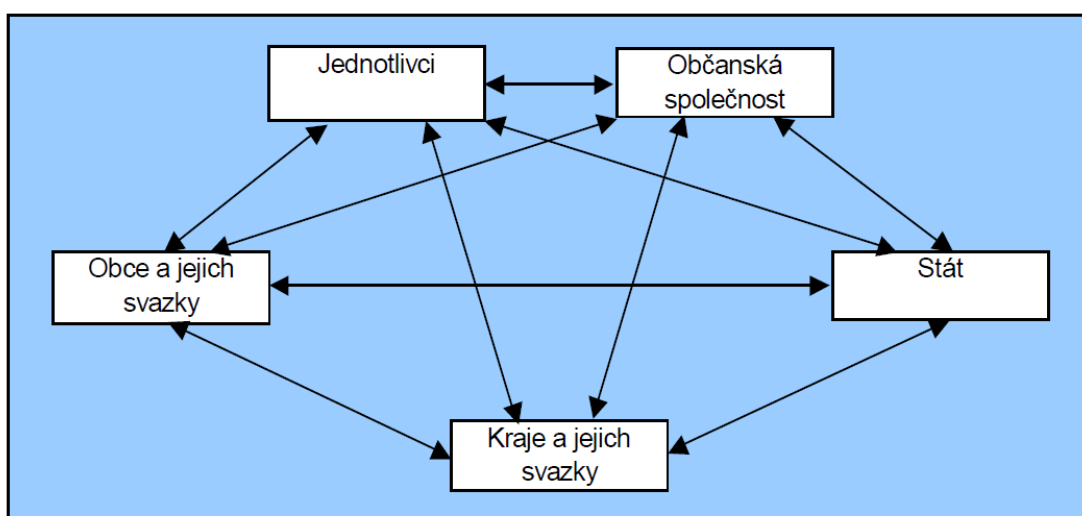
V současné době se transformace týká celé sociální oblasti. Odpovědnost za sociální služby přešla z téměř výhradní pozice státu na jednotlivce, obce/komunity, kraje, občanské společnosti a stát. Každý z uvedených účastníků má své povinnosti a svůj díl odpovědnosti. Podlé Bílé knihy v sociálních službách jsou pro všechny uvedené kategorie definovány těmito úkoly (24):

- *jednotlivci* – mají odpovědnost a starají se o sebe sama, o svou rodinu. Udržují dobré sousedské vztahy a angažují se v oblasti práce ve svépomocných skupinách, pracují jako dobrovolníci, mohou dostávat příspěvky n náklady některých služeb.
- *obce/komunity* – Jejich úkolem je posuzovat potřeby jednotlivců a komunit a podle analýzy vytvářet komunitní plány tak, aby uspokojovaly potřeby komunity i jednotlivců. Organizují poskytování služeb a podporují rozvoj nových typů služeb, podílejí se na zlepšení občanské vybavenosti ve svém regionu.
- *kraje* – Posuzují potřeby svého regionu a podle zhodnocení a získaných závěrů připravují plány rozvoje a komunitní plány. Podporují rozvoj nových služeb a občanskou vybavenost v kraji, spolupracují s obcemi a s příslušnými ministerstvy.
- *občanská společnost* – Poskytuje služby a rozvíjí nové typy služeb, podporuje dobrovolnickou činnost a práci svépomocných skupin, hájí zájmy uživatelů služeb a vytváří jednotlivcům příležitost k přispění společnosti. Je tvořena nestátními neziskovými organizacemi a dobrovolníky.

- *stát* – Spolupracuje se samosprávou a nestátními neziskovými organizacemi. Na základě zjištěných poznatků prosazuje státní politiku a priority. Určuje národní standardy pro poskytování sociálních služeb, vytváří systém inspekce ke kontrole kvality poskytovaných služeb, podporuje vývoj a inovaci v poskytovaných službách, vytváří právní rámec pro poskytování služeb. Rozhoduje o nakládání se zdroji na rozvoj a poskytování sociálních služeb.

Schéma č. 2

Zdroj: (1)

4.1 Role státu v systému sociálních služeb

Koncept sociálního státu, v odborné literatuře označovaný jako welfare state, je prioritně založen na sociální soudržnosti. To znamená, jak uvádí Tomeš snahou sociálního státu je sociální začleňování (inkluze) cestou omezení sociálního vyloučení (exkluze). K tomuto stát rozvíjí systémy začleňování do práce, povinného sociálního pojištění, státních sociálních podpor a pomoci i další opatření, jimiž se zvyšuje zaměstnanost, zajišťují se přiměřené (minimální) příjmy a potřebné sociální služby (52).

Podstatou sociálního státu je především skutečnost, že stát na sebe přebírá sociální jištění obyvatelstva, zabezpečuje značný rozsah jeho sociálních potřeb, klade si za cíl omezit výrazné sociální nerovnosti a zjistit tak spravedlivější rozdělování bohatství ve společnosti (53).

Je nutné zmínit, že v současné době se koncept sociálních státu díky své nákladovosti dostává do krize. Někteří odborníci dokonce uvádějí, že koncepce sociálního státu je zpochybnitelná již od jejího prvopočátku, přesto jako začátek krize sociálního státu lze uvést období koncem sedmdesátých let 20. století, kdy se v důsledku ekonomických změn dostává stát blahobytu do krize a v souvislosti s tím je zpochybňována i samotná legitimita této formy státu (9). Spory o sociální stát ovšem stále probíhají.

4.2 Role obcí v systému sociálních služeb

Obce v samostatné působnosti ve svém územním obvodu pečují v souladu s místními předpoklady a s místními zvyklostmi o vytváření podmínek pro rozvoj sociální péče a pro uspokojování potřeb svých občanů. Jde především o uspokojování potřeb (10).

Z důvodu snižování aktivit státu se zvyšuje role obcí v sociální oblasti. Je to způsobeno především skutečností, že obec je vnímána jako základní občanská komunita, která je občanu po rodině nejbližší a která svými sociálními aktivitami může nejlépe chránit a reagovat na jejich sociální zájmy. Rizikové sociální jevy jsou a zřejmě i budou místně velmi výrazně diferencovány, obec a region je místem jejich řešení. Nezvládnutí takových jevů v místě, tj. v obci, může být zdrojem širší společenské destabilizace. Řešení mnoha sociálních problémů spočívá výlučně na obcích. Stát a státní orgány mohou být při řešení těchto problémů pouze nápomocny. Obec v zájmu občana vstupuje do kontaktu se státem, na základě toho postupně vznikají nové vztahy mezi občanem a obcí, občanem a státem, ale také relativně nový vztah mezi obcí, hledající pomoc pro svého občana, a státem (34).

Obec konkrétně v rámci spolupráce na rozvojovém plánování sociálních služeb sděluje kraji informace o potřebách poskytování sociálních služeb osobám nebo skupinám osob na území obce a o možnostech uspokojování těchto potřeb prostřednictvím sociálních služeb a o jejich dostupných zdrojích (57).

4.2.1 Velikost obce

Při koncipování sociálních aktivit a jejich racionálního provozování v jednotlivých obcích je samozřejmě nutné mít na zřeteli základní a do jisté míry i stěžejní aspekt ovlivňující rozhodovací procesy a to velikost města či obce. Je nutné ovšem podotknout, že obec jako takové představuje nejen politický organizační, správní, ale i sociální systém, který v určitých směrech bez ohledu na svou velikost musí vždy dosahovat některé sociální aktivity, protože jejich zabezpečení za hranicemi obce je nepřijatelné (38).

4.2.2 Protiklady malá x velká obec

Obec je základním územním samosprávným společenstvím občanů, tvořící územní celek stanovený hranicí území obce (4). Tak jako kraj je obec veřejnoprávní korporací s vlastním majetkem, vystupuje v právních vztazích svým jménem a nese odpovědnost, která z těchto vztahu vyplývá. Obec pečuje o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů za ochrany veřejných zájmů. Jako společenství občanů může být obec v demokratickém státě zákonem pověřena k výkonu úkonů spojených se státní mocí jako nejnižší článek státní správy (53).

Jak bylo výše uvedeno, při rozhodování o realizaci některých sociálních činností při zachování racionality sociální správy je nezbytné brát na zřetel velikostní dispozice (myšleno počet obyvatel) dané obce, nicméně se setkáváme s několika protichůdnými aspekty a to, že s početně rostoucím společenstvím se zvětšují také jednotlivé sociální skupiny, s nimiž souvisejí jejich jednotlivé sociálně ohrožené podskupiny. S tím souvisí

větší profesionalizace, specializace sociální práce na druhou stranu je můžeme lépe zabezpečovat a financovat s pozice větší obce (38).

V případě početně klesající komunity se zvětšuje sociální kontrola a vzájemná pomoc. Na základě této skutečnosti klesá potřeba některé sociální aktivity organizovat nebo dokonce profesionalizovat, jsou nahraditelné sousedskou výpomocí. Ovšem je nutné konstatovat, že tyto přirozené solidární mechanismy jsou značně limitované zaměstnaností žen, tempem urbanizace a řadou dalších faktorů a jejich naznačované sociální role přebírá postupně stát, obec nebo profesionální služby. Dalším negativním aspektem v kontextu sousedské solidarity malých obcí je nutnost velké části obyvatel vyjíždět za prací do velkých měst (38).

Aby malé obce vyrovnaly určitý tlak svých obyvatel na zvyšování životní úrovně v jejich obci, přistupují k tzn. *mezi obecní spolupráci*.

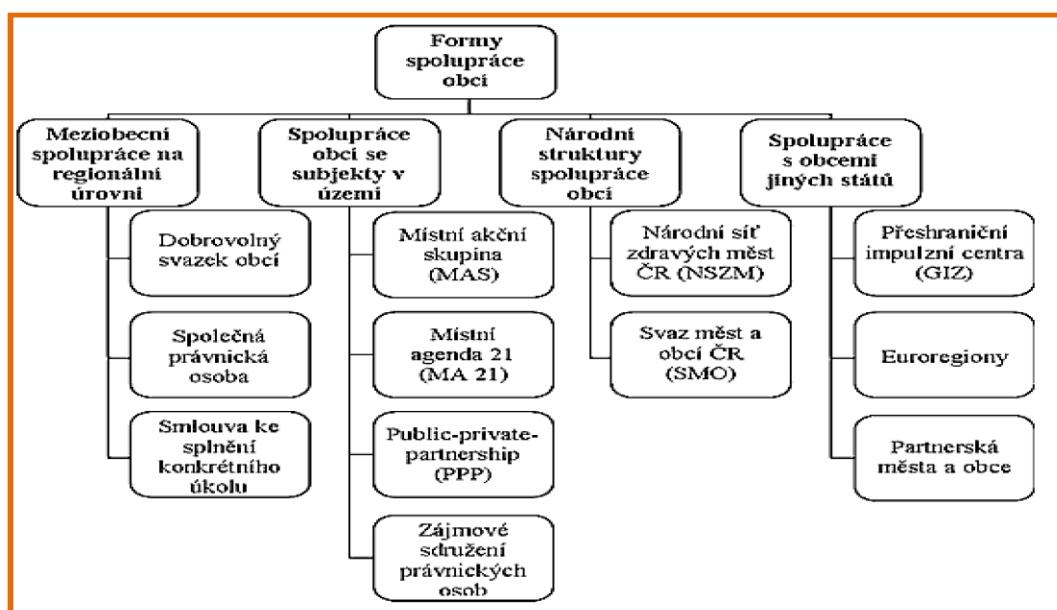
4.2.3 Meziobecní spolupráce

Spolupráce je významným vztahem ve všech oblastech lidské společnosti. Umožňuje snadněji a účinněji dosáhnout potřebných výsledků a v řadě případů není možné cíle bez spolupráce dosáhnout vůbec. Regionální politika, která usiluje o snižování rozdílů mezi jednotlivými regiony, zabezpečuje jejich harmonický rozvoj a vyžaduje mimo jiného i nutnost spolupráce obcí (8).

Fenomén spolupráce obcí se tak stává důležitým faktorem rozvoje a většinou se předpokládá, že k rozvoji přispívá taková spolupráce, která je účelná a efektivní a má pozitivní dopad na rozvoj daného území. Jde o hledání vhodných zdrojů vnitřních i vnějších. Nejvíce chybí vlastní zdroje, a to jak personální, tak i materiální a zejména finanční. Nedostatek finančních prostředků se objevuje jako jeden z nejčastěji deklarovaných problémů, podmiňující další rozvoj obcí a regionů. Po vstupu ČR do Evropské Unie se otevřely možnosti získávání „externí podpory“ k realizaci rozvojových záměrů obcí i regionů. Současně však narostly nároky na jejich schopnost využít zdroje pro zajištění kvalitních projektů (8).

Většina důvodů spolupráce nejrůznějších subjektů má základ především v existenci „synergického efektu“, neboli faktu, že společně lze dosáhnout významnějšího výstupu, než kdyby každý subjekt usiloval o dosažení cíle sám. Spolupráce je důležitý prvek fungování veřejné správy a nezbytný prvek z hlediska rozvoje daného regionu. Z hlediska zúčastněných partnerů, jimiž mohou být složky státní správy, jednotky samosprávy, neziskové organizace, podnikatelský sektor či občané, můžeme rozlišit řadu forem spolupráce založených na nejrůznějších kombinacích vztahů zúčastněných subjektů a podmínek pro jejich naplňování (10).

Schéma č. 4: Formy spolupráce obcí

Zdroj: (10)

4.2.3.1 Dobrovolný svazek obcí

Pro obce je efektivní spolupráce zásadním faktorem jejich rozvoje. Umožňuje jim realizovat rozhodující rozvojové záměry na svěřeném území, připravovat a

uskutečňovat rozvojové projekty, které by samostatně pro jednotlivé obce byly prakticky nedosažitelné, umožňuje jim tímto způsobem snížit problémy plynoucí z jejich případné malé populační velikosti či nevýhodné územní odlehlosti. Lze tvrdit, že meziobecní spolupráce je těžištěm spolupráce ve veřejné správě (10).

Důvody obecní spolupráce mají především účelový charakter, a spočívají ve spojení obcí s cílem zabezpečovat potřeby svěřené obci ze zákona 128/2000 Sb. o obcích (58).

V případě, že realizace uspokojení potřeb přesahuje možnosti obce např. z důvodu propojení infrastruktury (technické, ekonomické a sociální) nebo realizace společných projektů, navazují obce účelovou spoluprací s cílem zabezpečit investiční akce přesahující možnosti obce samotné (9).

4.2.3.2 Svazek obcí Blanský les – podhůří

Svazek obcí Blanský les – podhůří je právnickou osobou registrovanou v roce 2000, dle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích. Je tvořen společenstvím 20 jihočeských vzájemně si blízkých obcí především geografickou polohou, přírodním prostředím, kulturně historickými tradicemi a hospodářskou a demografickou skladbou.

Svazek se rozprostírá na rozloze 18 000 ha, na jihozápadní části ORP České Budějovice. Na západní straně je ohraničený okresy Český Krumlov a Prachatice pod dominantou Blanského les, hory Klet'. V současné době má svazek obcí 12019 obyvatel stav k 1. 1. 2011 (49).

Důvodem vzniku je spolupráce obcí v oblasti budování infrastruktury, podpory podnikání, služeb, sociální péče, školství, kultury, cestovního ruchu, výměny zkušeností a informací (49).

4.2.3.3 Obce Svazku Blanský les – podhůří

Boršov n/Vltavou, Branišov, Břehov, Čakov, Dubné, Habří, Homole, Hradce, Jankov, Kamenný Újezd, Kvítkovice, Lipí, Planá, Radošovice, Strýčice, Včelná, Vrábče, Záboří, Závraty, Žabovřesky.

5 Cíle a hypotézy

5.1 Hlavní cíl:

Cílem diplomové práce je zmapovat plánování sociálních služeb na území Svazku obcí Blanský les-podhůří. Jde především o zaměření na zjišťování potřeb a znalost jednotlivých typů zařízení sociálních služeb v kontextu rozvojového plánování sociálních služeb.

5.2 Dílčí cíle:

1. Zmapovat, zda obce Svazku obcí Blanský les – podhůří zjišťují potřeby uživatelů či potenciálních uživatelů sociálních služeb na svém území.
2. Zjistit, zda zastupitelé obcí Svazku obcí Blanský les-podhůří znají jednotlivé typy zařízení sociálních služeb dle zákona o sociálních službách 108/2006 Sb., v platném znění.

5.3 Hypotézy:

H1: Potřeby občanů, v kontextu plánování sociálních služeb, na svém území analyzují především větší obce.

H2: Jednotlivé typy sociálních zařízení, v souvislosti se zákonem o sociálních službách, znají především zastupitelé větších obcí.

5.4 Operacionalizace pojmů

Potřeby občanů v kontextu plánování sociálních služeb: identifikovaná potřeba pomoci a podpory sociálního začlenění a ochrana před sociálním vyloučením realizovaná prostřednictvím sociální služby.

Sociální služba: v dle zákona 108/2006 Sb., činnosti zajišťující pomoc a podporu osobám za účelem sociálního začlenění nebo prevence proti sociálnímu vyloučení, které způsobuje vyčlenění osoby mimo běžný život společnosti a nemožnost se do něj zapojit v důsledku nepříznivé sociální situace. Sociální služby zahrnují jednotlivé druhy sociálních služeb ve formě: *sociálního poradenství, služby sociální péče a služby sociální prevence*, poskytované formou *ambulantních, terénních a pobytových* sociálních služeb. Pro poskytování sociálních služeb se zřizují zařízení sociálních služeb.

Zařízení sociálních služeb: centra denních služeb, denní stacionáře, týdenní stacionáře, domovy pro osoby se zdravotním postižením, domovy pro seniory, domovy pro osoby se zvláštním režimem, chráněné bydlení, azylové domy, domy na půl cesty, zařízení pro krizovou pomoc, nízkoprahová denní centra, nízkoprahová zařízení pro děti a mládež, noclehárny, terapeutické komunity, sociální poradny, sociálně terapeutické dílny, centra sociálně rehabilitačních služeb, pracoviště rané péče, intervenční centra a zařízení následné péče.

Analyzovat: zjištěné skutečnosti písemně zaznamenat pro další možné zpracování.

Plánování sociálních služeb: výsledek aktivní zjišťování potřeb osob na daném území a hledání způsobů jejich uspokojování s využitím dostupných zdrojů. Obsahem je popis a analýza existujících zdrojů a potřeb osob, kterým jsou sociální služby určeny, včetně ekonomického vyhodnocení, strategie zajišťování a rozvoje sociálních služeb, povinnosti zúčastněných, způsoby sledování a vyhodnocování plnění plánu.

Obec: je základní územní samosprávné společenství občanů, tvořící územní celek stanovený hranicí území obce. Obce Svazku obcí Blanský les – podhůří: Kamenný Újezd, Boršov n/Vlt., Včelná, Dubné, Homole, Vrábče, Lipí, Žabovřesky, Habří, Závraty, Hradce, Jankov, Branišov, Strýčice, Záboří, Čakov, Břehov, Kvítkovice, Radošovice, Planá.

Velikost obce: velikost obce určena počtem trvale bydlících obyvatel na území dané obce, při stanovení velikostních kategorií: obce do 1000 trvale žijících obyvatel a kategorie obcí nad 1000 trvale žijících obyvatel. Kategorie obcí do 1000 trvale žijících obyvatel zahrnuje obce Branišov, Břehov, Čakov, Habří, Hradce, Jankov, Kvítkovice, Lipí, Planá, Radošovice, Strýčice, Vrábče, Záboří, Závraty a Žabovřesky. Kategorie obcí nad 1000 trvale žijících obyvatel zahrnuje obce Kamenný Újezd, Boršov n/Vlt., Včelná, Dubné a Homole.

Zastupitel: osoba zvolená do základního orgánu obce, zastupitelstva, jenž obec samostatně spravuje.

cílové skupiny osob: senioři:

- osoby 65 a více let,
- osoby zdravotně znevýhodněné,
- osoby závislé (alkohol, drogy, jiné závislosti),
- osoby sociálně slabé z důvodu finančních,
- děti a mládež ohrožené sociálně patologickými jevy,
- osoby bez přístřeší,
- ostatní osoby v krizi -
  - o osoby ohrožené domácím násilím, cizinci, pachatelé trestné činnosti, osoby z vyloučených lokalit.

zařízení pro cílové skupiny:

- *osoba závislá* (drogy, alkohol, ostat. závisl.) – zařízení následné péče, terapeutická komunita, sociální poradna
- *senior se sníženou soběstačností z důvodu věku* – denní stacionář, domov pro seniory domov se zvláštním režimem, centrum denních služeb, týdenní stacionář, sociální poradna.
- *osoba bez přístřeší* – azylový dům, nízkoprahové denní centrum, noclehárny, centrum sociálních rehabilitačních služeb.
- *děti/mládež ohrožená sociálně patologickými jevy* (kriminalita, záškoláctví, drogy aj.) - nízkoprahová zařízení pro děti a mládež, domy na půl cesty.

6 Metodika

6.1 Metodický postup

Pro praktické splnění stanovených cílů byla využita metoda kvantitativního sociologického výzkumu. Data byla získána prostřednictvím metody dotazování při využití techniky dotazníku určeného po jednotlivé zastupitele a starosty členských obcí zkoumaného Svazku obcí Blanský les – podhůří.

Technika dotazníku byla zvolena především k jejímu efektivnímu způsobu získání informací od velkého počtu jedinců v poměrně krátké době (5). Pro sběr dat byly nadefinované dva dotazníky. Dotazník určený pro starosty jednotlivých obcí a pro zastupitele obcí. Dotazník určený pro starosty obcí byl členěn na 6 otevřených a 1 uzavřenou otázku. První otázka měla charakter identifikační a zjišťovala bydliště respondenta. Dále byl dotazník koncipován na část otázek vztahujících se k samotnému Svazku obcí Blanský les – podhůří, kde jednotliví starostové jsou v pozici členů nejvyššího orgánu svazku „Shromáždění starostů“ a na část určenou obci, ve které respondent působí jako starostové. Dotazník adresovaný starostům členských obcí Svazu obcí Blanský les – podhůří je přílohou č. 2. (dotazník starosta)

Dotazník určený zastupitelům byl sestaven v poměru 2 otevřené a 6 uzavřených otázek. První dvě otázky měly charakter identifikační a zjišťovaly věk a oblast, ve které respondenti pracují. Dotazník určený zastupitelům je přílohou diplomové práce č. 3 (dotazník zastupitelé) Sběr dat prostřednictvím dotazníku se uskutečnil v období červenec až srpen 2011.

V práci byla použita také metoda analýzy dokumentů při aplikaci techniky sekundární analýzy dat. Předmětem sekundární analýzy dat byly Rozvojový plán statutárního města České Budějovice v oblasti sociálních služeb na 2008 - 2013, Rozvojový program Svazku obcí Blanský les – podhůří, vztahující se k plánování rozvoje daného regionu potažmo jednotlivých obcí, rozpočtový výhled Svazku obcí Blanský les – podhůří na období 2013 - 2015, závěrečný účet Svazku obcí Blanský les –

podhůří za rok 2010 a závěrečné účty členských obcí za rok 2010. Sekundární analýza dat byla uplatněna v kapitole č.7 Výsledky, kde byla jednotlivá data zpracovaná a v kapitole č.8 Diskuse.

Zjištěná data byla následně vyhodnocena programem Microsoft Excel 2010 a programem STATISTICA 7.

6.2 Charakteristika výzkumného souboru

Pro výzkum byly vybrány jednotlivé členské obce Svazku obcí Blanský les – podhůří. Svazek obcí Blanský les – podhůří je tvořen 20-ti členskými velikostně různorodými obcemi. Vzhledem k jejich množství byly stanovené dva výzkumné soubory v členění *Kategorie obcí do 1000 trvale žijících obyvatel* a *Kategorie obcí nad 1000 trvale žijících obyvatel*.

Kategorie obcí do 1000 trvale žijících obyvatel zahrnuje obce Branišov, Břehov, Čakov, Habří, Hradce, Jankov, Kvítkovice, Lipí, Planá, Radošovice, Strýčice, Vrábče, Záboří, Závraty a Žabovřesky. Byly stanovené dva výzkumné soubory respondentů zastupitelé a starostové obcí zahrnutých do této kategorie obcí. V Kategorii obcí do 1000 trvale žijících obyvatel bylo celkem distribuováno 102 dotazníků adresovaným zastupitelům obcí a 20 dotazníků adresovaných starostům obcí této kategorie. Od zastupitelů se vrátilo 62 dotazníků, návratnost je ve výši 61 %, starostové vrátili celkem 18 dotazníků, návratnost je výši 90 %. Dotazníky nebyly vráceny z obce Strýčice a Branišov z toho důvodu byly tyto obce vyřazené ze zpracování. V Kapitole výsledky jsou vyřazené obce zahrnuty pouze v rámci obecné charakteristiky Svazku obcí Blanský les – podhůří.

Kategorie obcí nad 1000 trvale žijících obyvatel zahrnuje obce Kamenný Újezd, Boršov n/Vlt., Včelná, Dubné a Homole. Byly stanovené dva výzkumné soubory respondentů zastupitelé a starostové obcí zahrnutých v této kategorii obcí. V Kategorii obcí nad 1000 trvale žijících obyvatel bylo distribuováno celkem 59 dotazníků zastupitelům obcí a 5 dotazníků starostům obcí. Od zastupitelů bylo vráceno 35 dotazníků tj. 59 %. Starostové vrátili celkem 5 dotazníků, tj. 100 %.

6.3 Stanovené indikátory splnění

- *Indikátory naplnění hlavního cíle:*

Cílem diplomové práce je zmapovat plánování sociálních služeb na území Svazku obcí Blanský les – podhůří. Jde především o zaměření na zjišťování potřeb a znalost jednotlivých typů zařízení sociálních služeb v kontextu rozvojového plánování sociálních služeb. Pro splnění stanoveného hlavního cíle byly nastavené jednotlivé indikátory naplnění tohoto cíle. Indikátory naplnění byly stanovené především s odkazem na proměnlivost dat v sociologickém výzkumu a také s odkazem na velké množství strategických materiálů zabývajících se touto problematikou. Mezi základní indikátory naplnění hlavního cíle bylo zjištění zda, Svazek obcí Blanský les – podhůří disponuje platnými strategickými nástroji rozvoje a plánování sociálních služeb na svém území v podobě 1) existence sociodemografické analýzy, 2) strategického rozvojového dokumentu zohledňujícího plánování a rozvoj sociálních služeb, dále zda zohledňuje plánování sociálních služeb v rámci tvorby 3) rozpočtového výhledu či se 4) zda provádí sociální šetření na svém území, 5) zda Svazek je sám poskytovatelem sociálních služeb.

- *Indikátory naplnění dílčích cílů*

V rámci diplomové práce byly stanovené dva dílčí cíle. 1. *Zmapovat, zda obce Svazku obcí Blanský les – podhůří zjišťují potřeby uživatelů či potenciálních uživatelů sociálních služeb na svém území.* Pro naplnění 1. dílčího cíle byly stanovené indikátory následující 1) zjistit, zda jednotlivé obce disponují zpracovanou sociodemografickou analýzou svého území, 2) zda mají obce zpracované komunitní plány sociálních služeb, případně rozvojový dokument obce zohledňující plánování a rozvoj sociálních služeb. Dále pak zjistit 3) jakým způsobem obce zjišťují a analyzují sociální potřeby svých obyvatel. 4) Zda se obce finančně podílejí na rozvoji sociálních služeb na svém území.

Pro naplnění druhého dílčího cíle - 2. Dílčí cíl: *Zjistit, zda zastupitelé obcí Svazku obcí Blanský les-podhůří znají jednotlivé typy zařízení sociálních služeb dle zákona o sociálních službách 108/2006 Sb., v platné znění.*, byl naplňován prostřednictvím sběru kvantitativních dat, formou dotazníku.

- *Odůvodnění stanovených hypotéz:*

Hypotézy:

H 1: Potřeby občanů, v kontextu plánování sociálních služeb, na svém území analyzují především větší obce.

Tato hypotéza byla stanovena na základě předpokladu, vycházejícího ze zákona o sociálních službách, kdy jednotlivé obce mají zjišťovat potřeby poskytování sociálních služeb na svém území, spolupracovat s krajem při přípravě střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb, tzn. sdělovat kraji informace o potřebách poskytování sociálních služeb. Předpokladem je, že v případě větších obcí, kde dochází k vyšší koncentraci obyvatel a s níž je spojena pravděpodobnost vyššího výskytu sociálních událostí, dle mého názoru je nutné zjištěné potřeby písemně evidovat nelze v těchto případech hovořit o takové komplexní znalosti sociálního prostředí dané obce zastupiteli, aby nebyla nutná evidence.

Hypotéza bude ověřena otázkami dotazníku č .4 , č. 5 a č..6 .

H2 : Jednotlivé typy sociálních zařízení, v souvislosti se zákonem o sociálních službách, znají především zastupitelé větších obcí.

Zastupitelé větších obcí na základě zákona o sociálních službách mají zajišťovat dostupnost informací o možnostech a způsobech poskytování sociálních služeb na svém území, dále mají spolupracovat s poskytovateli, krajem při zprostředkování pomoci popřípadě zprostředkování kontaktu mezi osobou a poskytovatelem. Z toho důvodu předpokladem je, že zastupitelé větších obcí setkávající se s různorodými sociálními problémy mají větší znalosti těchto zařízení než malé obce.

Hypotéza bude ověřena otázkami dotazníku č. 5 , č. 6 a č. 7.

7 Výsledky

- Svazek obcí Blanský les – podhůří (dále Svazek obcí)

Základní údaje:

Vznik Svazku obcí:	23. 8. 2001
Právní forma:	zájmové sdružení právnických osob (49)
Předmět činnosti:	sociální péče, školství, kultura, cestovní ruch, životní prostředí, dále viz příloha č. 3
Členství v jiných organizacích:	Místní akční skupina Netolicko (49)
Počet členských obcí:	20 (49)
Počet obcí do 1000 obyvatel:	13
Počet obcí nad 1000 obyvatel:	7
Počet obyvatel:	12019 stav k 1. 1. 2011 (49)
Počet obyvatel obcí do 1000 obyv.:	2552 stav k 1. 1. 2011 (vl. zjištění) (49)
Počet obyvatel obcí nad 1000 obyv.:	9467 stav k 1. 1. 2011 (vl. zjištění) (49)
Průměrný věk obyvatel Svazku:	39,4 stav k 1. 1. 2011 (49)
Zařízení sociálních služeb:	0
Ostatní sociální zařízení:	1 dům pečovatelské služby v obci Kamenný Újezd (49)

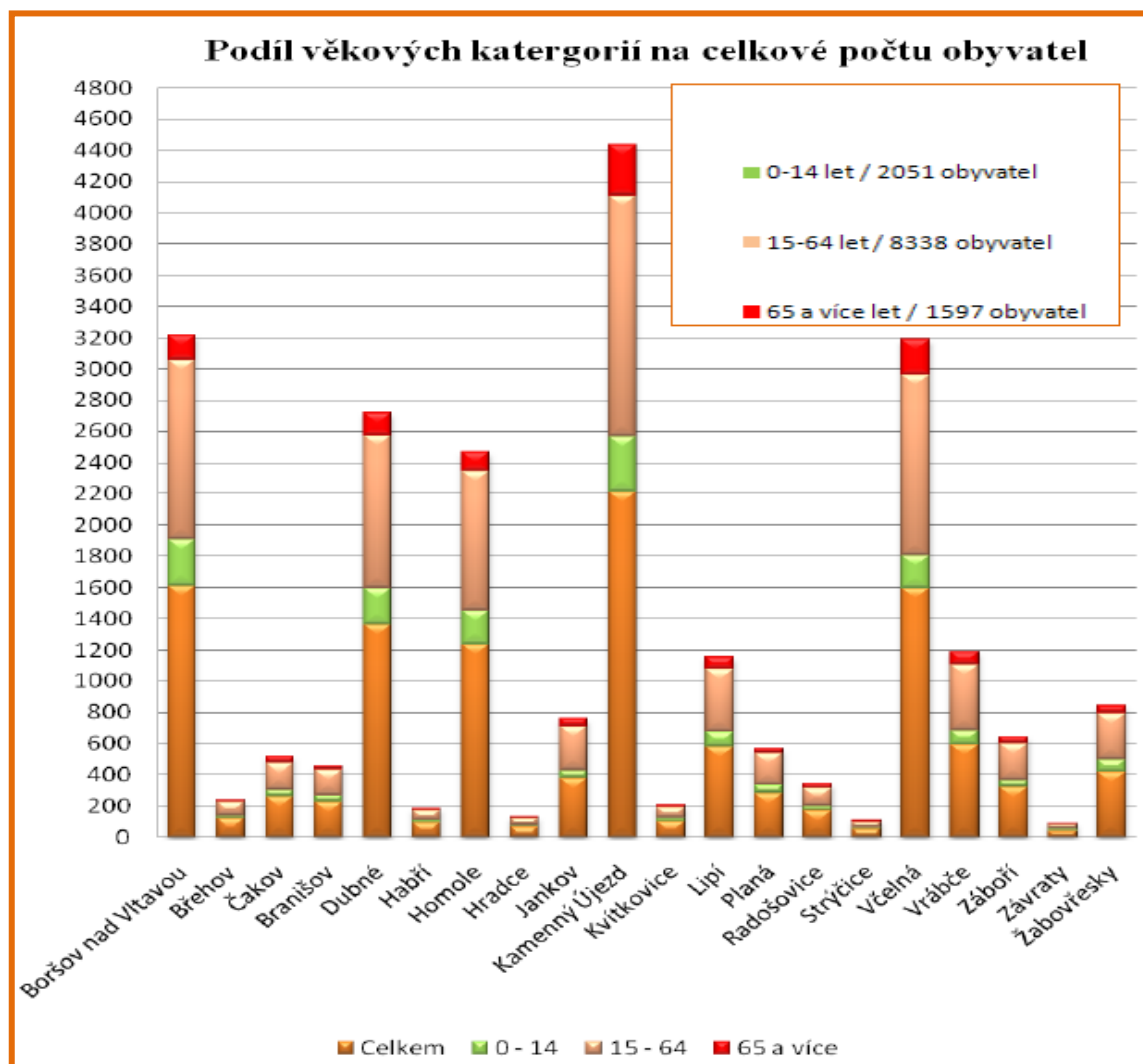
Graf č. 1: Organizační struktura svazku Blanský les - podhůří

Zdroj: vlastní zpracování

Obce Svazku obcí Blanský les – podhůří

Graf č. 2

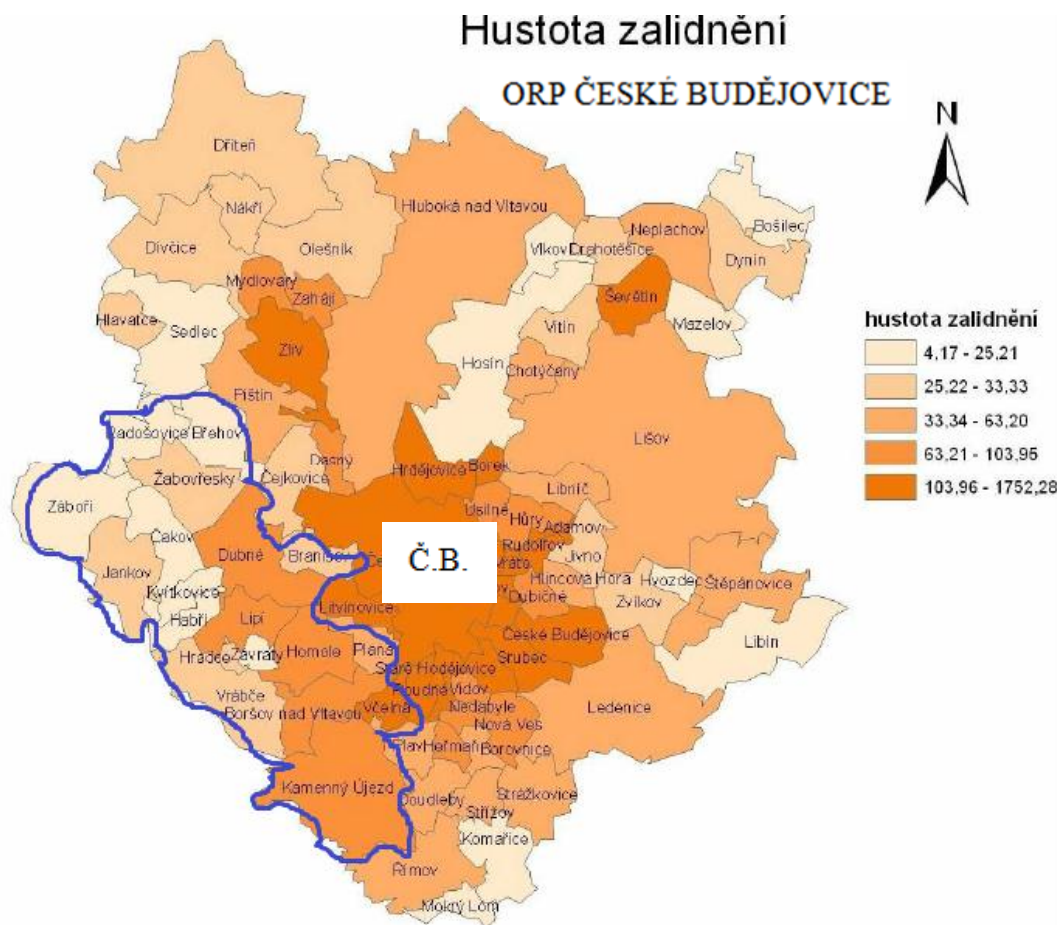

Zdroj: Vlastní šetření, stav k 31. 10. 2010 (3)

Graf č.1 znázorňuje podíl jednotlivých věkových kategorií na celkovém počtu trvale bydlících obyvatel na území Svazku obcí Blanský les - podhůří. K 31. 12. 2010 byl celkový počet obyvatel Svazku obcí Blanský les – podhůří 11986, z toho věková kategorie 0 – 14 let čítala 2051 obyvatel to je (17 %), věková kategorie 15 – 64 let 8338 obyvatel to je (70 %), věková kategorie 65 a více let 1597 obyvatel to je (13 %). Nejpočetnější kategorií je kategorie 15 – 64 let s 8338 obyvateli.

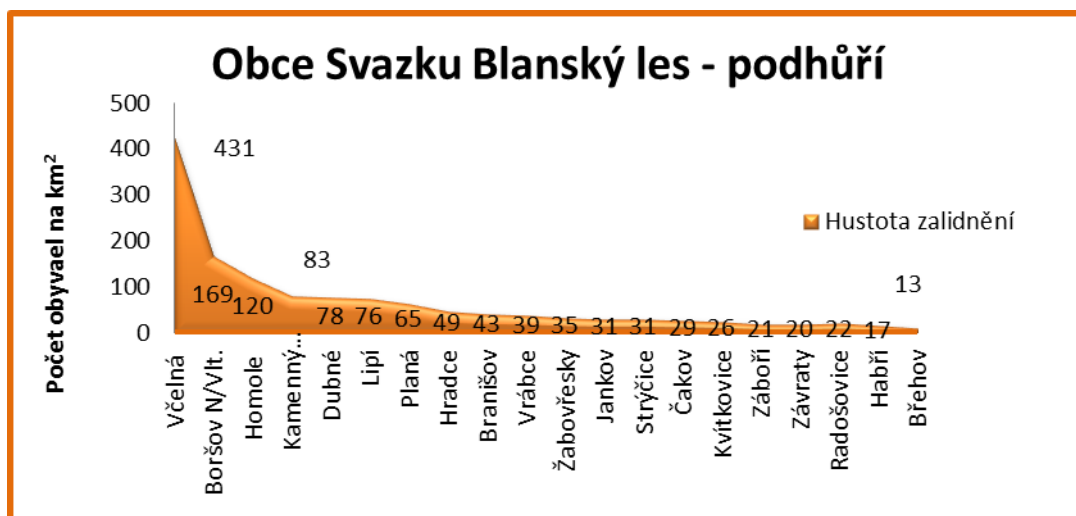
Mapa č. 1

Zdroj: (42)

Mapa č. 1 znázorňuje hustotu zalidnění na území ORP České Budějovice. Největší dynamiku nárůstu vykazují obce Svazku obcí Blanský les – podhůří (42) náležející do Kategorie obcí nad 1000 obyvatel (Včelná, Kamenný Újezd, Dubné, Homole) .

Graf č. 3

Zdroj: vlastní šetření Stav k 1. 1. 2011 ((49)

Graf č. 3 znázorňuje hustotu zalidnění na území obcí Svazku obcí Blanský les – podhůří. Největší hustota zalidnění je v obci Včelná, kde připadá na 1 km² 431 obyvatel. Nejmenší hustota zalidnění je v obci Břehov, zde na 1 km² připadá 13 obyvatel. Stav k 1. 1. 2011.

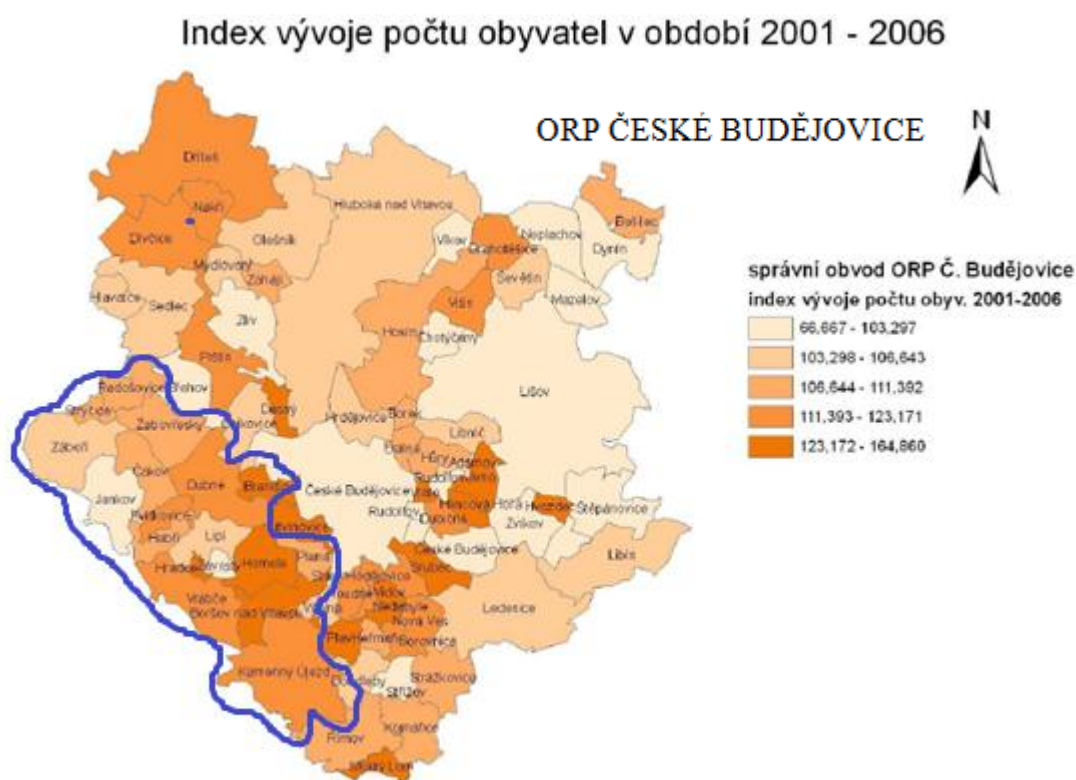
Graf č. 4

Zdroj:vlastní šetření,(3)

Graf č. 4 znázorňuje vzdálenost jednotlivých obcí Svazku obcí Blanský les – podhůří od ORP České Budějovice. Nejvíce vzdálená je obec Strýčice 22 km. Nejméně obec Planá 5,9 km. Průměrná vzdálenost je 13,46 km.

Mapa č. 2

Zdroj: (43)

Mapa č. 2 znázorňuje index vývoje počtu obyvatel na území správního obvodu ORP České Budějovice. Svazek obcí Blanský les – podhůří vykazuje dle znázorněného progresivní dynamický vývoj populačního přírůstku na rozdíl od samotného statutárního města České Budějovice.

- ***Strategické dokumenty rozvoje Svazku obcí Blanský les – podhůří***

Pro zjištění výzkumných dat o rozvoji Svazku obcí Blanský les – podhůří byla využita analýza dokumentů, sekundární analýza strategického dokumentu rozvoje Svazku obcí Blanský les – podhůří s názvem Rozvojový program mikroregionu Blanský les – podhůří. Dále je součástí sekundární analýza Akčního plánu Svazku obcí Blanský les - podhůří, závěrečného účtu Svazku obcí Blanský les – podhůří za rok 2010 a rozpočtového výhledu téhož svazku na období 2013 – 2015.

Sekundární analýza výše uvedených strategických dokumentů byla následně doplněna o zjištění ze zápisu z XXXIII. Shromáždění starostů Svazku obcí Blanský les – podhůří konaného dne 20. 4. 2010, OÚ Včelná.

- ***Rozvojový program Svazku obcí Blanský les – podhůří***

V roce 2001 zpracovala Regionální rozvojová agentura RERA a.s. ve spolupráci s agenturou NEBE s.r.o. analýzu Svazku s názvem „Rozvojový program mikroregionu Blanský les – podhůří“, která konkretizuje cíle a rozvojové aktivity. Při sestavování rozvojového programu bylo vycházeno ze strategických dokumentů. V první řadě z Národního rozvojového plánu ČR, Rozvojového dokumentu Jihočeského kraje – Programu rozvoje územního obvodu Jihočeského kraje, dále ze zpracované Strategie rozvoje města České Budějovice, následně ze Strategie rozvoje budějovického regionu. Pro provázanost z jednotlivými okolními regiony, byly v rozvojovém programu zohledněny také výstupy z Rozvojového dokumentu mikroregionu Pomalší zpracovaného na podzim 2001 a Rozvojového dokumentu mikroregionu Podkletí zpracovaného na přelomu roku 2000 – 2001 (44).

- ***Struktura Rozvojového programu Svazku obcí Blanský les - podhůří (44):***

Rozvojový program je členěn na část Analytickou, Strategickou a část Návrhovou.

Analytická část rozvojového programu obsahuje vyhodnocení sociálního a ekonomického rozvoje Svazku obcí Blanský les – podhůří. Je zde specifikovaná struktura obyvatel, z které vyplývá republikový trend stárnutí populace. Dále je zde zpracovaná nezaměstnanost v době zpracování rozvojového programu. Vyhodnocení ekonomických subjektů podnikajících na území svazku, jejich největší podíl je soustředěn do obce Kamenný Újezd, Včelná a Boršov n/Vlt., převážně se jedná o drobné živnostníky, největším ekonomickým subjektem v době zpracování je těstárna Bratří Zátků a.s..

Analytická část v závěru odkazuje na SWOT analýzu silných, slabých stránek a příležitostí pro rozvoj Svazu obcí Blanský les – podhůří.

Strategická část obsahuje rozpracování výhledové prognózy rozvoje Svazku obcí Blanský les – podhůří s odkazem na další části rozvojového dokumentu - priority, cíle a opatření. Jako hlavní oblastmi nutného rozvoje jsou zde vydefinované, infrastruktura, ekonomické, životní a sociální prostředí.

V Návrhové části, jsou uvedeny konkrétní projekty, včetně termínů jejich splnění, způsoby financování a kdo za daný projekt odpovídá. Pro potřeby diplomové práce uvádím projekty a aktivity týkající se rozvoje sociální oblasti a to především sociální péče. V této oblasti je zde soustředěna pozornost na zvyšující se koncentraci seniorů na území obcí Svazku obcí Blanský les podhůří a možnost negativních společenských jevů u mládeže obcí v blízkosti krajského města.

- **Akční plán** (44)

Akční plán Rozvojového programu podrobně rozpracovává jednotlivé prioritní oblasti, jako jsou prioritní oblast č. 1. Venkovská infrastruktura a životní prostředí, prioritní oblast č. 2 Rozvoj podnikání a cestovního ruchu na území Svazku, dále pak prioritní oblast č. 3 Zemědělství, lesnictví. V neposlední řadě prioritní oblast č. 4 Kvalita života. V souladu s obsahem diplomové práce se tuto prioritní oblast více rozvádím.

V prioritní oblasti „Kvalita života“ je specifikováno opatření č. 4.1.1 Rozvoj školství a vzdělanosti obyvatel ve vazbě na potřeby trhu práce. Toho by mělo být dosaženo udržением škol v malých obcích podporou mladých pedagogů na školách formou sociálních jistot. Dále přizpůsobení a dostupnost rekvalifikačních kurzů potřebám mikroregionu. Aktivizace nezaměstnaných uchazečů o zaměstnání.

Dalším opatřením prioritní oblasti „Kvalita života“ je opatření č. 4.1.2 Vytváření podmínek pro bydlení a život na venkově. Aktivitami v tomto směru by měla být podpora využití stávajícího bytového fondu, zajištění pozemků pro novou výstavbu v návaznosti na ÚP obcí. Další aktivitou v této prioritní oblasti je *podpora dostupné sítě sociálních služeb a zdravotnictví*.

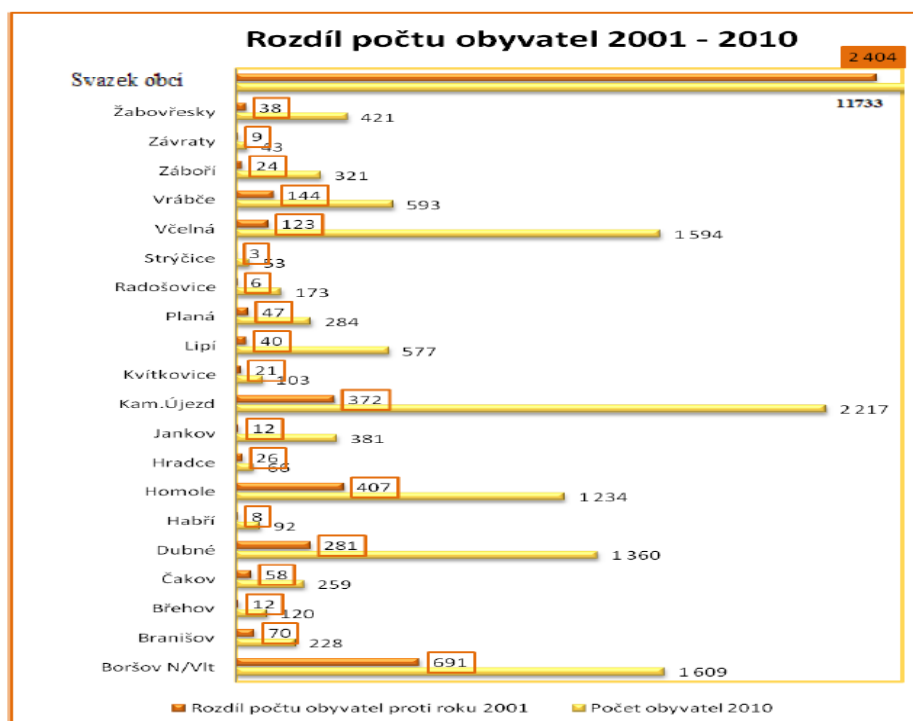
V oblasti sociální péče jsou navržena opatření orientující se na zajištění péče o seniory, kde je poukazováno na nevyhovující kapacitní zajištění péče o seniory na území Svazku obcí Blanský les – podhůří. Strategickým projektem je výstavba domu s pečovatelskou službou v obci Boršov n/Vlt.

Skupina zainteresovaných, kteří se podíleli na zpracování analýzy, byla tvořena ze starostů členských obcí Svazku obcí Blanský les – podhůří, podnikatelů, pracovníků CHKO Blanské les, zástupci škol a zájmových organizací.

- **SWOT analýza „OHROŽENÍ“ (44)**

Jako značné ohrožení jsou definované vlivy blízkosti regionálního centra ČB, které mohou způsobovat negativní jevy u mládeže, odliv školních dětí do města což má za následek vysoké poplatky pro jednotlivé obce. Dále pak jsou jako ohrožení vnímány nedořešené spory mezi příměstskými obcemi mikroregionu a městem ČB v majetko - právních vztazích, hospodaření s majetkem v katastrech obcí. Za další vysoké a dále se zvyšující výdaje obcí na udržení dobré dopravní obslužnosti. Intenzivně hospodářsky využívaná krajina a její možná devastace v důsledku krachu zemědělských podniků. Dále pak vylidňování některých odlehlých vesnic zejména v západní části mikroregionu. Stárnutí obyvatelstva na venkově. Stárnutí a nedostatečná údržba bytového fondu zejména v malých obcích. Provoz, další rozšiřování letiště Planá z hlediska udržitelného života obyvatel okolních obcí. Chátrání nevyužitých hospodářských a zemědělských subjektů. Snižující se příjmy obcí v návaznosti na změny rozpočtových pravidel státního rozpočtu.

Graf č. 5

Zdroj: vlastní zpracování, stav k 1.1.2010

Graf č. 5 Znáznorňuje počet obyvatel v porovnání roku 2001 (rok vzniku Svazku obcí) a roku zpracování grafu 2010, Celkový počet obyvatel Svazku se zvýšil o 2404 osob. Počtem obyvatel se rozumí počet trvale bydlících obyvatel na území obce k 1. 1. 2010. K datu práce k 1. 1. 2011 činil celkový nárůst o dalších 349 obyvatel.

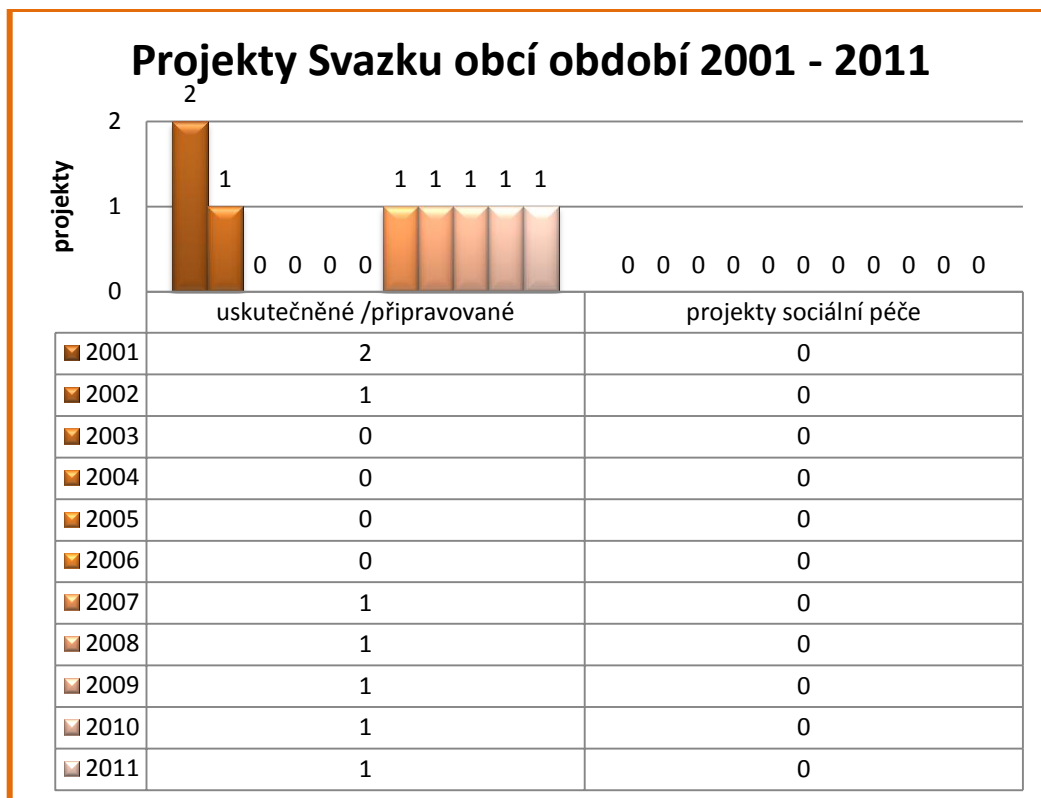
- **Realizované projekty v období 2001 – 2011(50)**

Svazek obcí Blanský les – podhůří za dobu své existence tj. od roku 2001 do roku 2011 realizoval 7 projektů. V současné době je připravena realizace 1 projektu a to „Dovybavení dětských hřišť v obcích s dotační podporou“.

Realizované projekty v roce 2001 se týkaly školení pracovníků obecních úřadů, s názvem „Internet v obci“, dále byl v roce 2001 zpracovaný strategický dokument obce s názvem „Program rozvoje mikroregionu“. V roce 2002 byl uskutečněn jeden projekt zaměřený na tvorbu internetových stránek Svazku. Dále pak až v roce 2007 byl uskutečněn projekt zaměřený na turisticko-informační tabule v členských obcích Svazku. Projekt zaměřený na pořízení městského mobiliáře s dotační podporou, který byl zaměřen na instalaci laviček a odpadkových košů v členských obcích Svazku se uskutečnil v roce 2008. V roce 2009 byl v rámci projektu pořízen stan s lavičkami pro možnost pořádání kulturních akcí členskými obcemi. Dopravní radary byly pořízeny na základě projektu realizovaného v roce 2010. Přehled jednotlivých projektů realizovaných za dobu existence Svazku obcí Blanský les – podhůří přehledně uvádí graf č. 6 s odkazem na oblast vztahující se k uskutečněným projektům.

Graf č. 6

Zdroj: vlastní šetření

Graf č. 6 znázorňuje množství projektů uskutečněných Svazkem obcí Blanský les – podhůří za období své existence, tj. od roku 2001 – 2011. Bylo celkem zpracováno 7 projektů, 1 projekt je připraven k realizaci. V oblasti sociální péče bylo uskutečněno k 30. 11. 2011 (doba zpracování dat) 0 projektů.

- **Závěrečný účet Svazku obcí Blanský les – podhůří 2010**

Výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu Svazkem obcí Blanský les – podhůří (57)

V jaké výši finančních prostředků přispíval v roce 2010 Svazek obcí Blanský les – podhůří na sociální služby pro své členské obce bylo zjišťováno analýzou dokumentů a to sekundární analýzou „Výkazu pro hodnocení plnění rozpočtu územních

samosprávných celků, dobrovolných svazku a regionálních rad“, který byl sestavený k 31. 12. 2011. Z prostudování uvedeného výkazu bylo zjištěno, že Svazek obcí Blanský les – podhůří v roce 2011 přispíval na realizaci sociálních služeb Kč 0,-.

- ***Rozpočtový výhled Svazku obcí Blanský les - podhůří***

Rozpočtový výhled je sestaven v souladu § 3 zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů na dobu 3 let, tj. na období od 2013 do 2015. Rozpočtový výhled obsahuje souhrnné základní údaje o příjmech a výdajích. Předpokládané příjmy tvoří dvě účetní položky a to členské příspěvky a příjmy z finančních operací – úroků v celkové výši Kč 180000,- /2013. V roce 2014 a 2015 je předpokládán nárůst o Kč 1000,-. Položka výdajů zahrnuje veterinární péči (Svazek obcí Blanský les – podhůří provozuje pro své členské obce psí útulek v obci Boršov N/Vlt.), položku výdajů z finančních operací bank a pošt, pojištění majetku, dále pak ostatní výdaje na nákup kancelářského materiálu, telekomunikačních služeb, pohoštění největší položku tvoří konzultační, poradenské a právní služby ve výši Kč 100000,- (určené pro sledování a případné zpracování dotací a grantů). Rozpočtový výhled je sestaven a schválen shromážděním starostů k 1. 12. 2011 (50).

- ***Svazek obcí Blanský les – podhůří – poskytovatel sociálních služeb***

Zda je Svazek obcí Blanský les – podhůří poskytovatelem sociálních služeb pro své členské obce bylo zjišťované k datu 31. 10. 2011 prostřednictvím „Registru poskytovatelů sociálních služeb“. Bylo zjištěno, že Svazek obcí Blanský les – podhůří není poskytovatelem žádné sociální služby dle zákona č. 106/2008 Sb., o sociálních službách (41).

- **Plánování sociálních služeb na území Svazku obcí Blanský les - podhůří**

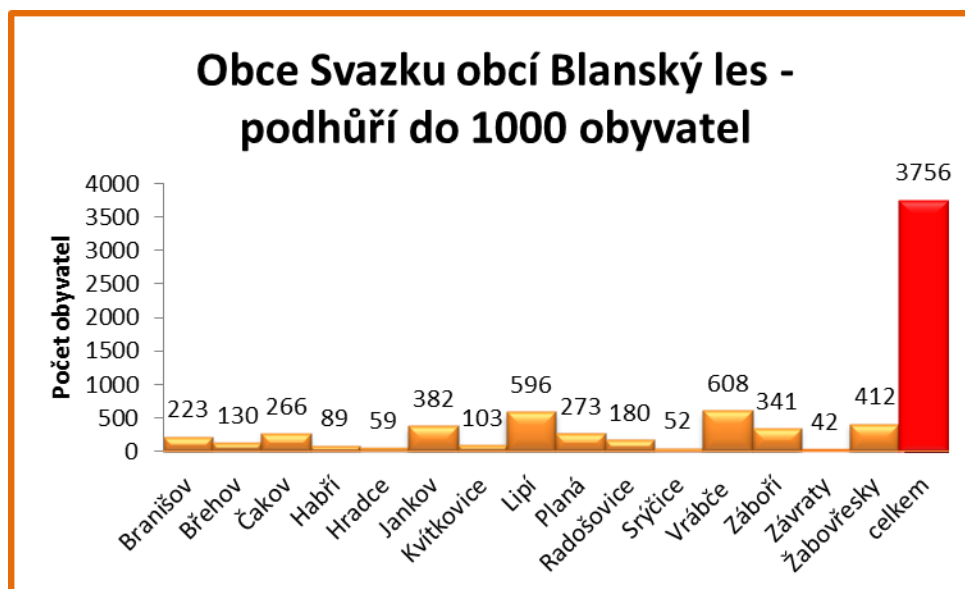
Zjištěná kvantitativní data byla získána prostřednictvím dotazníku *Starostové obcí Blanský les – podhůří*.

Svazek obcí Blanský les – podhůří dle respondentů 100 % (13) neprovádí plánování sociálních služeb na území svazku, otázka dotazníku č. 2. Také na otázku č. 3, uvedenou v dotazníku uvedlo 100 % (13) respondentů, že Svazek obcí Blanský les – podhůří nezjišťuje, zda občané svazku potřebují vzhledem ke svým sociálním potřebám sociální služby (Příloha č. 5).

- **Výsledky obce Svazku obcí Blanský les – podhůří**

- **Kategorie obce Svazku obcí Blanský les – podhůří do 1000 obyvatel**

Graf č. 7

Zdroj: vlastní šetření, stav k 1. 1. 2011(50)

Graf č 7. znázorňuje Kategorii obcí do 1000 obyvatel Svazku obcí Blanský les – podhůří, ta je tvořena 13-ti obcemi s celkovým počtem obyvatel 3756. Největší obcí této kategorie je obec Vrábče s celkovým počtem 608 obyvatel. Nejmenší obcí je obec Strýčice s celkovým počtem obyvatel 52, uvedený stav je k 1. 1. 2011.

- ***Dotazník starostové***

Kvantitativní data byla získána prostřednictvím zodpovězených otázek dotazníku Starostové obcí Svazku obcí Blanský les – podhůří. Data týkající se financování sociálních služeb na území dané obce byla dále komparována se závěrečnými účty příslušných obcí, za rok 2010.

Otázkou č. 4 bylo zjišťováno, zda má obec zpracovanou sociodemografickou analýzu, z odpovědí bylo zjištěno: 100 % (13) respondentů uvedlo, že jejich obec *nemá zpracovanou sociodemografickou analýzu*.

Dále bylo zjišťováno, zda má obec zpracovaný strategický dokument rozvoje obce, ve kterém je zohledněn také rozvoj sociálních služeb. 100 % (13) respondentů uvedlo, že jejich obec *nemá zpracovaný strategický dokument rozvoje obce*. Otázka č.5.

Na otázku č. 6, jestli obce zjišťují na svém území, zda občané vzhledem ke svým sociálním potřebám potřebují sociální služby, odpovědělo ze 100 % (13) respondentů 84,62 % (11) respondentů, že nezjišťují sociální potřeby na svém území. 15,38 % (2) respondentů uvedlo, že sociální služby zjišťují. Na doplňující podotázku „Pokud ANO, jakým způsobem“ respondenti *vedli běžným soužitím. Písemný záznam o zjištěných potřebách neprovádí žádná obec*.

Tabulka č. 1: Zapojení Kategorie obcí do 1000 obyvatel do komunitního plánování.

ot. č.	ANO	NE	NE/chceme/důvod	NE/nechceme/důvod
Obce do 1000 obyv.	0	13	v budoucnu budeme poradenství, prevenci	nejsou požadavky z řad obyvatel
			je nutné vědět potřeby i nabídky SS	jsme malá obec
				není požadavek = není potřeba
				to je v kompetenci větších měst
				není vnesen požadavek
				to se těžko plánuje
				nechceme
				zatím je nepotřebujeme
			jsme malá obec	
			dovedeme si pomoci vl. silami	
			plánování – to už tady bylo	

Zdroj: vlastní šetření

Odpovědi na otázku č. 8: „Je vaše obec zapojena do procesu komunitního plánování sociálních služeb“ odpovědělo 100 % (13), že jejich obec *do procesu komunitního plánování sociálních služeb zapojená není*. V případě, že respondenti odpověděli, že do procesu komunitního plánování zapojeni nejsou, měli přistoupit k vyplnění podotázek, kterými bylo zjišťováno, zda chtějí či nechtějí být zapojeni do procesu komunitního plánování včetně důvodu. 15,38 % (2) respondentů uvedlo, že *není jejich obec zapojena, ale chtěli by být z důvodu, že v budoucnu budou potřebovat poradenstvím v případě prevence, a že je nutné vědět, jaké jsou potřeby i nabídky sociálních služeb*. 84 % (11) respondentů uvedlo, že *není jejich obec zapojena a ani nechtějí, aby zapojena byla*. Jako důvod uvádějí, že *sociální služby nepotřebují 9,09 % (1), nechtějí 18,18 % (2), jsou malá obec 18,18 % (2), občané plánování SS nepožadují 27,26 % (3), SS nelze naplánovat 18,18 % (2), 9,09 % (1) uvádí, že si dokáží pomoci vlastními silami*.

Graf č: 8

Zdroj: vlastní šetření

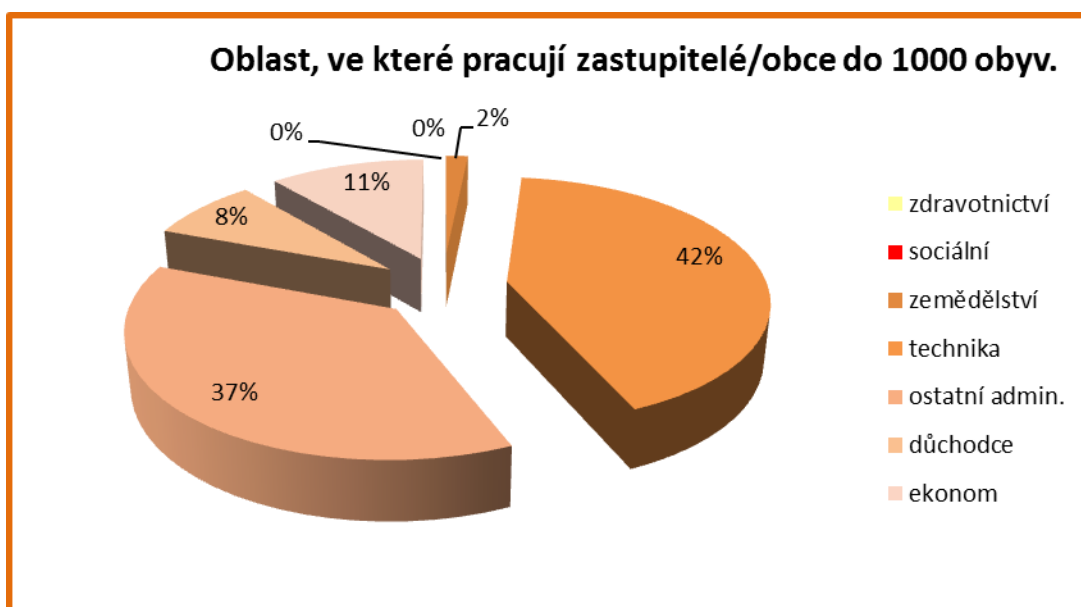
V jaké výši financují jednotlivé obce Kategorie obcí do 1000 obyvatel, znázorňuje graf č. 8. Kvantitativní data byla vyhodnocena na základě dat zjištěných prostřednictvím dotazníku. Na otázku č. 7 v jaké finanční výši přispívají obce na rozvoj sociálních služeb, uvedlo ze 100 % (13) respondentů 84,61 % (11), že přispívají ve výši Kč 0,-, 15,39 % (2) respondentů uvedlo, že přispívají Kč 10140,- a Kč 9000,-. Zjištěná data byla komparována ze závěrečnými účty na rok 2010 za jednotlivé obce a bylo zjištěno, že 7,69 % (1) skutečně přispívá na sociální služby ve výši Kč 9000,- konkrétně na pečovatelskou službu poskytovanou firmou Ledax o.p.s.. Respondent obce uvádějící finanční příspěvek ve výši Kč 10140,- odpověděl nepravdivě, jelikož tyto finanční příspěvky na rozvoj sociálních služeb nejsou určené, jedná se o příspěvek seniorům na obědy, který je hrazen místní restaurací, ta není poskytovatelem sociálních služeb. Ze zjištěného vyplývá, že ze 100 % (13), 92,31 % (12) finanční sociální služby

nepodporuje, 7,69 % (1) podporuje sociální služby – pečovatelskou službu ve výši Kč 9000,-.

- **Dotazník zastupitelé**

Kvantitativní dat byla generována na základě dat získaných z odpovědí respondentů na otázky dotazníku Zastupitelé obcí.

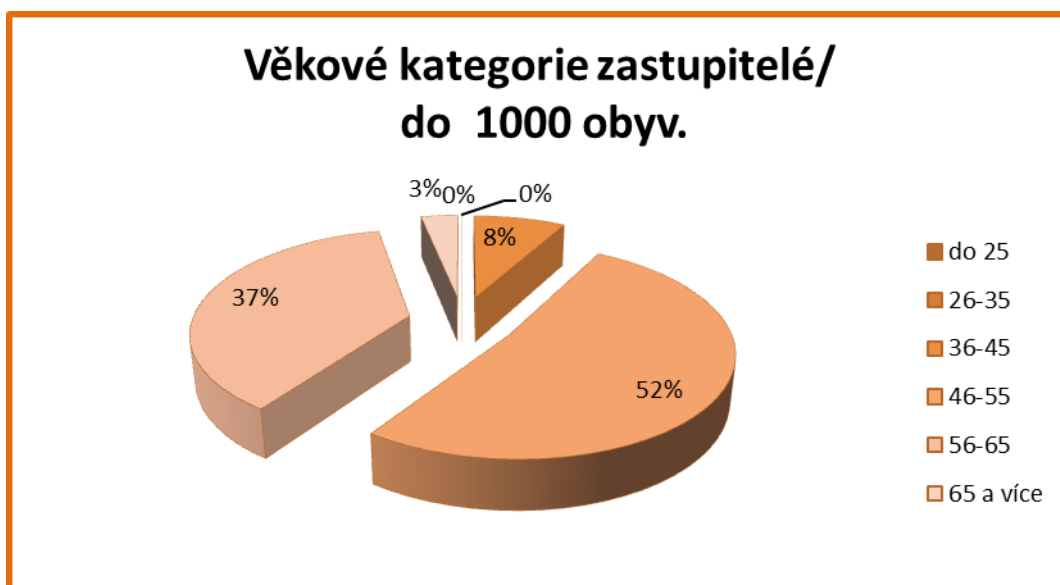
Graf č. 9

Zdroj: vlastní šetření

Graf č. 9 znázorňuje oblast, ve které jsou jednotliví respondenti 100 % (62) zaměstnání. Nejvíce je respondentů 42 % procent zaměstnáno v technickém oboru, 37 % v ostatní administrativě, 8 % jsou důchodci, v zemědělství je zaměstnáno 2 % respondentů, 8 % pracuje v ekonomickém oboru. Ve zdravotnictví či sociální oblasti pracuje 0 % respondentů.

Graf č. 10

Zdroj: vlastní šetření

Graf č. 10 znázorňuje podíl věkových kategorií v zastupitelstvech obcí do 100 obyvatel. 52 % zastupitelů je ve věkové kategorii 46 – 55 let, nejméně početná věková kategorie je kategorie 65 a více let 3 %, v kategorii 36 – 45 let je 8 % respondentů, 37 % respondentů má kategorie 56 – 65 let.

Na otázku č. 4 zda se respondenti účastní školení či seminářů, které se vztahují k problematice sociálních služeb, uvedli zastupitele takto:

100 % (62) respondentů uvedlo, že se neúčastní školení/seminářů. Jako důvod neúčasti uvedlo 90,34 % (56) dotázaných, *časové důvody*. 1,61 % (1) uvedl „*nikdo mě neoslovil*“, 1,61 % (1) uvedl „*nepotřebuji to ke své práci*“, 1,61 % (1) uvedl „*zajišťuje obec*“, 1,61 % (1) uvedl „*nemám o školení informace*“. 1,61 % (1) uvedl „*nemáme žádné sociální jevy*“ a 1,61 % (1) uvedl „*školení se koná v pracovní dny*“.

Graf č. 11

Zdroj: vlastní šetření

Graf č. 11 znázorňuje otázku č. 5: „Uveďte prosím, jaké znáte zařízení sociálních služeb“, respondenti uváděli různé typy zařízení, které byly následně rozděleny do kategorií: *kategorie zařízení sociální péče, kategorie zařízení sociální prevence, zařízení sociálního poradenství, ostatní uvedená zařízení*. Nejčastěji uváděnými byla *zařízení sociální péče, která byla uvedena v 79 případech, zařízení sociální prevence v 61 případech a zařízení sociálního poradenství v 7 případech*. Kvantitativní data z *kategorie ostatní uvedená zařízení* nebyla dále analyzována, jsou uvedena pro úplnost získaných dat vzhledem ke skutečnosti, že se nejedná o zařízení dle platného zákona o sociálních službách, 108/2006 Sb.. Další zpracování dat znázorňuje tabulka č 2 – 4.

Celkem bylo respondenty uvedeno 208 zařízení ve složení 79 zařízení sociální péče, 61 zařízení sociální prevence, 7, zařízení sociálního poradenství, ostatní uvedená zařízení 61. Ostatní uvedená zařízení tvořila 29 % ze všech 208 uvedených zařízení.

V kategorii ostatní uvedená zařízení respondenti uváděli např.: baby box, MŠ, nemocnice, psychoterapie, chráněné dílny, kulturní vyžití, pracovní úřad, probační a mediační služba, zdravotní zařízení, záchytka, vězení.

Tabulka č. 2

Uváděná zařízení sociální péče/ zastupitelé do 1000 obyv.	
zařízení SS	Uvedená četnost/ absolutní č.
centra denních služeb	0
denní stacionáře	5
týdenní stacionáře	3
domovy pro osoby ze zdr. postižením	7
domovy pro osoby z zvl. režimem	0
domovy pro seniory	61
chráněné bydlení	3

Zdroj: vlastní šetření

Tabulka č. 2 uvádí zařízení sociálních služeb dle četnosti jejich odpovědí. Nejvíce respondenti 100 % (62) uváděli *domovy pro seniory* v 61 případech, *následně domovy pro osoby ze zdravotním postižením* v 7 případech, *denní stacionáře* v 5 případech a shodně ve 3 případech *chráněné bydlení a týdenní stacionáře*.

Tabulka č. 3

Uváděná zařízení sociálního poradenství/ zastupitelé do 1000 obyv.	
zařízení SS	uvedená četnost/absolutní číslo
sociální poradny	7

Zdroj: vlastní šetření

Tabulka č. 3 uvádí zařízení sociálního poradenství, které bylo respondenty 100% (62) uvedeno v 7 případech.

Tabulka č. 4

Uváděná zařízení sociální prevence/ zastupitelé do 1000 obyv.	
zařízení SS	uvedená četnost/ absolutní číslo
domy na půl cesty	0
azylové domy	32
noclehárny	11
nízkoprahová denní centra	0
nízkoprahová zař. pro děti a mládež	2
zařízení následné péče	6
zařízení pro krizovou pomoc	0
terapeutické komunity	8
sociálně terapeutické dílny	1
centra soc. rehab. služeb	1
pracoviště rané péče	0
intervenční centra	0

Zdroj: vlastní šetření

Tabulka č. 4 znázorňuje zařízení sociální prevence, které respondenti 100 % (62) uvedli v tomto pořadí v 32 případech *azylové domy*, v 11 případech *noclehárny*, v 8 případech *terapeutické komunity*, v 6 případech zařízení následné péče, ve 2 případech *nízkoprahová zařízení pro děti a mládež*, po 1 případu *sociálně terapeutické dílny a centra rehabilitačních služeb*.

Na otázku č. 6 „Uveďte prosím, jaké zařízení sociálních služeb je určeno pro osoby“:

- a) Drogově závislou,
- b) Seniora se sníženou soběstačností z důvodu věku,
- c) Děti/mládež ohroženou sociálně patologickými jevy (záškoláctví, gamblerství, drogy, kriminalita aj.)

Tabulka č. 5

Zařízení SS určené pro osobu/ zastupitelé do 1000 obyv:		
osoba	zařízení/ zákon	četnost /absolutní číslo
závislá na drogách	následné péče	0
	terapeutická komunita	9
	sociální poradna	1
senior se sníženou soběstačností, z důvodu věku	denní stacionář	3
	domov pro seniory	62
	domov se zvl. režimem	4
	centrum denních služ.	0
	týdenní stacionář	0
	sociální poradnu	2
osobě bez přístřeší	azylový dům	28
	nízkoprahové denní centrum	0
	noclehárny	9
	centrum sociální rehab. služeb	0
děti/mládež ohrožená sociálně patologickými jevy (záškoláctví, drogy, kriminalita)	nízkoprahová zař. pro děti a mládež	2
	domy na půl cesty	0

Zdroj: vlastní šetření

Tabulka č. 5 znázorňuje, jaké zařízení sociálních služeb uváděli respondenty 100 % (62) pro jednotlivé cílové skupiny a jejich četnost uvedení. Pro osoby drogově závislé nejčastěji byla uváděna terapeutická komunita v 9 případech, u cílové skupiny senior se sníženou soběstačností z důvodu věku byl uváděný nejčastěji domov pro seniory v 62 případech u osob bez přístřeší azylový dům ve 28 případech a cílové skupiny děti/mládež ohrožená sociálně patologickými jevy nízkoprahové zařízení ve 2 případech.

Celkem bylo respondenty uvedeno 175 zařízení, 120 zařízení sociálních služeb pro stanovené cílové osoby, 55 ostatních zařízení, tj. 31 % z celkového uvedeného počtu zařízení.

Kvantitativní data z kategorie ostatní uvedená zařízení nebyla dále analyzovaná, jsou uvedena pro úplnost získaných dat vzhledem ke skutečnosti, že se nejedná o zařízení dle platného zákona o sociálních službách, 108/2006 Sb..

Pro stanovené cílové skupiny byla uváděna tato ostatní zařízení:

Pro drogově závislé byla uváděna ostatní zařízení: psychiatrická léčebna, policii, kontaktní centrum, probační služba vězení, izolaci, DROP IN, ostatní zařízení

Pro osobu bez přístřeší byla uváděna ostatní zařízení, pracovní úřad, psychoterapie charita, obecní úřad.

Pro seniory: ARPIDA, LDN, hospic, domov s peč. službou, nemocnice, poradenství pečovatelskou službu

Děti/mládež ohrožená sociálně patologickým jevy (záškoláctví, drogy, kriminalita) dětský domov, nápravné zařízení/, diagnostický ústav, vězení, rodinou poradnu

Tabulka č. 6

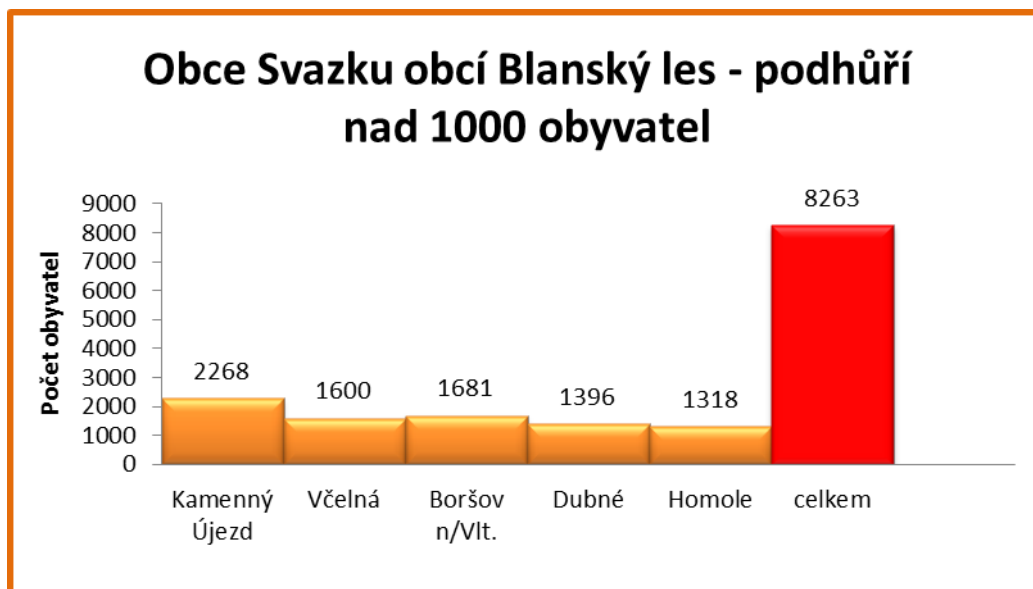
Cílové skupiny osob pro SS/ Zastupitelé obcí do 1000 obyv.	
Uvedené cílové skupiny osob	Četnost/ absolutní čísla
Seniory	62
Zdravotně znevýhodněné	58
Závislé	12
Sociálně slabé – finance	21
Děti	5
Ostatní osoby v krizi	7
Osoby bez přístřeš	37

Zdroj: vlastní šetření

Tabulka č. 6 znázorňuje odpovědi respondentů na otázku č. 7: *Uveďte cílové skupiny, pro které jsou určena zařízení sociálních služeb.* Nejčastěji uváděnou cílovou skupinou jsou senioři v 100 % (62) případech, zdravotně znevýhodnění v 58 případech, osoby bez přístřeší v 37 případech, sociálně slabí – finančně 21 případech, osoby závislé v 12 případech, osoby v krizi v 7 případech a děti v 5 případech.

- Kategorie obce Svazku obcí Blanský les – podhůří nad 1000 obyvatel

Graf č. 12

Zdroj: vlastní šetření, stav k 1. 1. 2011(50)

Graf č. 12 znázorňuje Kategorii obcí nad 1000 obyvatel Svazku obcí Blanský les – podhůří je tvořena celkem 5 obcemi. Největší obcí této kategorie je obec Kamenný Újezd s celkovým počtem obyvatel 2268. Nejmenší obcí této kategorie je obec Homole s počtem obyvatel 1318, stav k 1. 1. 2011.

- **Dotazník starostové**

Kvantitativní data byla získána prostřednictvím zodpovězených otázek *dotazníku Starostové obcí Svazku obcí Blanský les – podhůří*. Komparace zjištěných dat byla následně provedena prostřednictvím internetových stránek jednotlivých obcí.

Otázkou č. 4 bylo zjišťováno, zda má obec zpracovanou sociodemografickou analýzu, z odpovědí bylo zjištěno. 100 % (5) respondentů uvedlo, že jejich obec *nemá zpracovanou sociodemografickou analýzu*.

Dále bylo zjišťováno otázkou č. 5, zda má obec zpracovaný strategický dokument rozvoje obce, ve kterém je zohledněn také rozvoj sociálních služeb. 100 % (5) respondentů uvedlo, že jejich obec *nemá zpracovaný strategický dokument rozvoje obce*. Následnou komparací dat prostřednictvím internetových stránek jednotlivých obcí bylo zjištěno, že přestože jedna obec uvedla, že strategický dokument rozvoje obce, který zohledňuje rozvoj sociálních služeb, nemá, tento dokument zpracovaný má „*Rozvojový plán obce Boršov nad Vltavou – na období 2009 – 2015*“. Ze zjištěného vyplývá, že ze 100 % (5) obcí 80 % (4) obcí strategický dokument rozvoje obce zohledňující rozvoj sociálních služeb zpracovaný *nemá*, 20 % (1) obcí tento *dokument zpracovaný má*.

Na otázku č. 6, jestli obce zjišťují na svém území, zda občané vzhledem ke svým sociálním potřebám potřebují sociální služby, odpovědělo 100 % (5), že *nezjišťují sociální potřeby na svém území*.

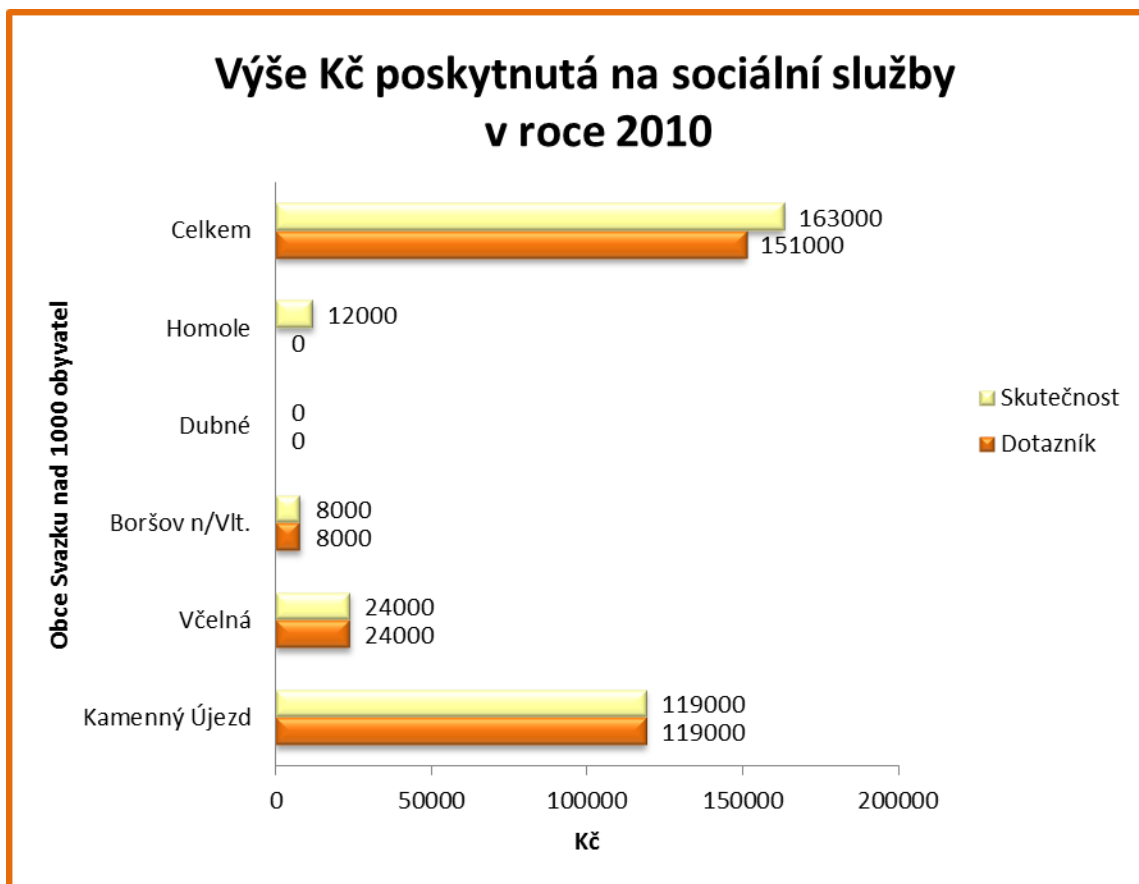
Tabulka č. 7

Zapojení obce do procesu komunitního plánování				
ot. č.	ANO	NE	NE/chceme/důvod	NE/nechceme/důvod
Obce nad 1000 obyv.	0	4	-	sociální služby zajišťujeme dle potřeby ne dle plánů
			-	máme svoji práce dost
			-	občané to nepožadují
			-	není identifikovaná potřeba

Zdroj: vlastní šetření

Tabulka č. 7 znázorňuje otázku č.. 8 „Je vaše obec zapojena do procesu komunitního plánování sociálních služeb“ odpovědělo 100 % (5) respondentů, že jejich obec *do procesu komunitního plánování sociálních služeb zapojená není*. V případě, že respondenti odpověděli, že do procesu komunitního plánování zapojeni nejsou, měli přistoupit k vyplnění podotázek, kterými bylo zjišťováno, zda chtějí či nechtějí být zapojeni do procesu komunitního plánování včetně důvodu. Ze 100 % (5) respondentů uvedlo, že *není jejich obec zapojena a ani nechtějí, aby zapojena byla*. Jako důvod uvádějí, *sociální služby zajišťují dle potřeby a ne dle plánů* 20 % (1) respondentů. 20 % (1) respondentů uvádí, že *mají své práce dost*. 20 % (1) respondentů tvrdí, že *občané plánování nepožadují* a 20 % (2) respondentů uvádí, že *neidentifikovali potřebu*.

Graf č. 13

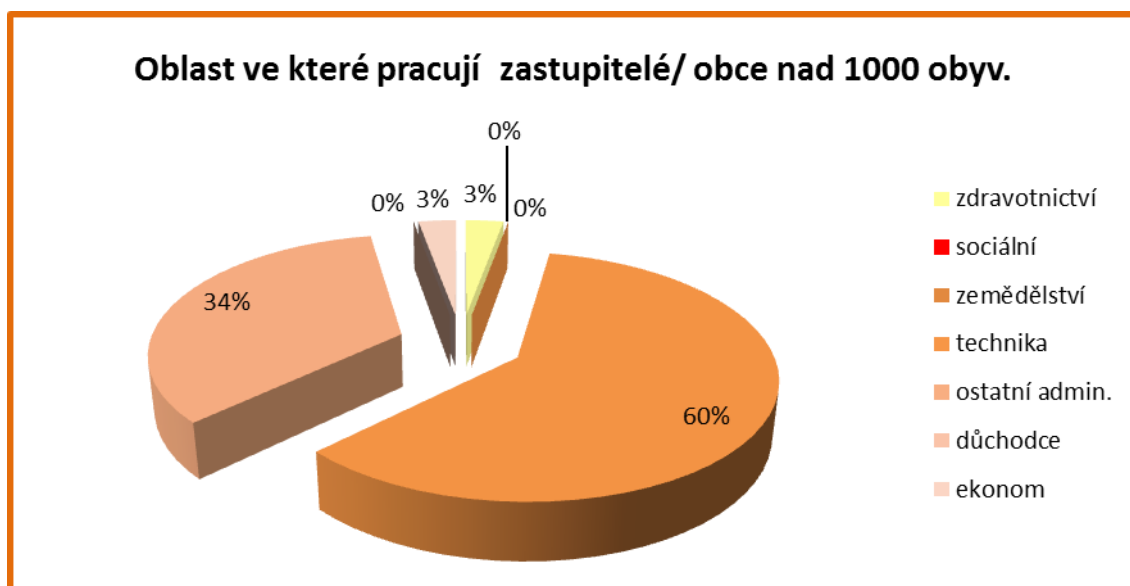
Zdroj: vlastní šetření

V jaké výši financují jednotlivé obce Kategorie obcí nad 1000 obyvatel, znázorňuje graf č. 13. Kvantitativní data byla vyhodnocena na základě dat zjištěných prostřednictvím dotazníku. Na otázku č. 7 v jaké finanční výši přispívají obce na rozvoj sociálních služeb, uvedlo ze 100 % (5) respondentů 60 % (3) respondentů, že na rozvoj sociálních služeb finančně přispívají a to Kamenný Újezd Kč 119000,-, Včelná Kč 24000,-, Boršov n/V. Kč 8000,-. 40 % (2) respondentů uvedlo, že finančně sociální služby nepodporují. Zjištěná kvantitativní data byla komparována se sekundární analýzou závěrečných účtů jednotlivých obcí za rok 2010 a bylo zjištěno, že také obec Homole finančně podporuje sociální péči ve výši Kč 12000,-, konkrétně na ranou péči. Z toho vyplývá, že ze 100 % (5) obcí Kategorie obcí nad 1000 obyvatel 80 % (4) obcí na sociální služby svým občanům přispívá. 20 % (1) obcí finančně sociální služby nepodporuje.

- **Dotazník zastupitelé**

Kvantitativní data byla generována na základě dat získaných z odpovědí respondentů na otázky dotazníku Zastupitelé obcí.

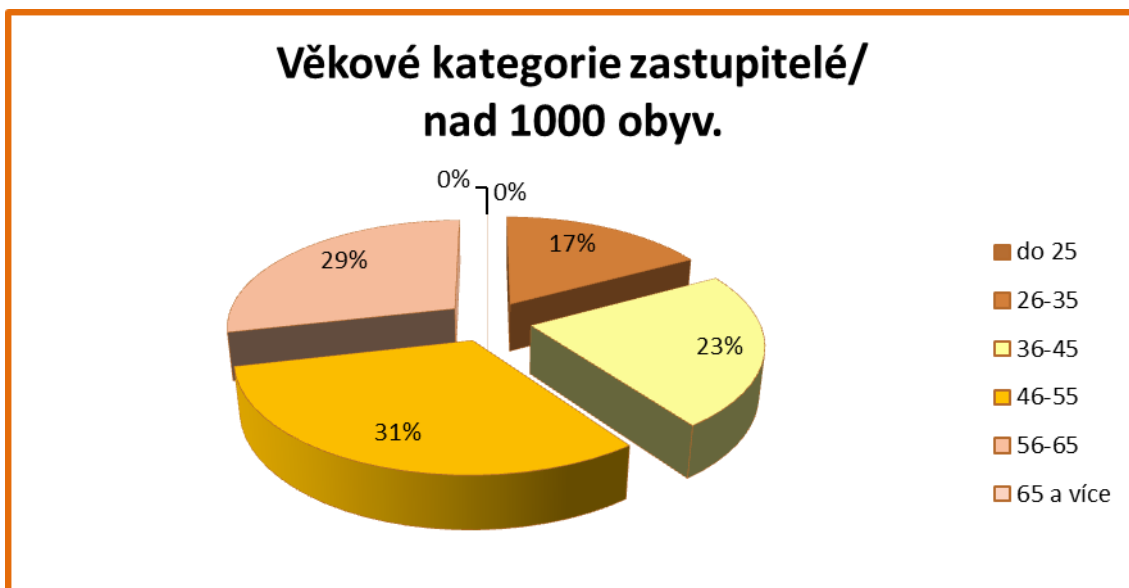
Graf č. 14

Zdroj: vlastní šetření

Graf č. 14 znázorňuje oblast, ve které jsou respondenti 100 % (35) zaměstnáni. 60 % respondentů je zaměstnáno v technickém oboru, 34 % v ostatní administrativě, 3 % v ekonomickém sektoru, a 3 % ve zdravotnictví, v sociální oblasti pracuje 0 % respondentů.

Graf č. 15

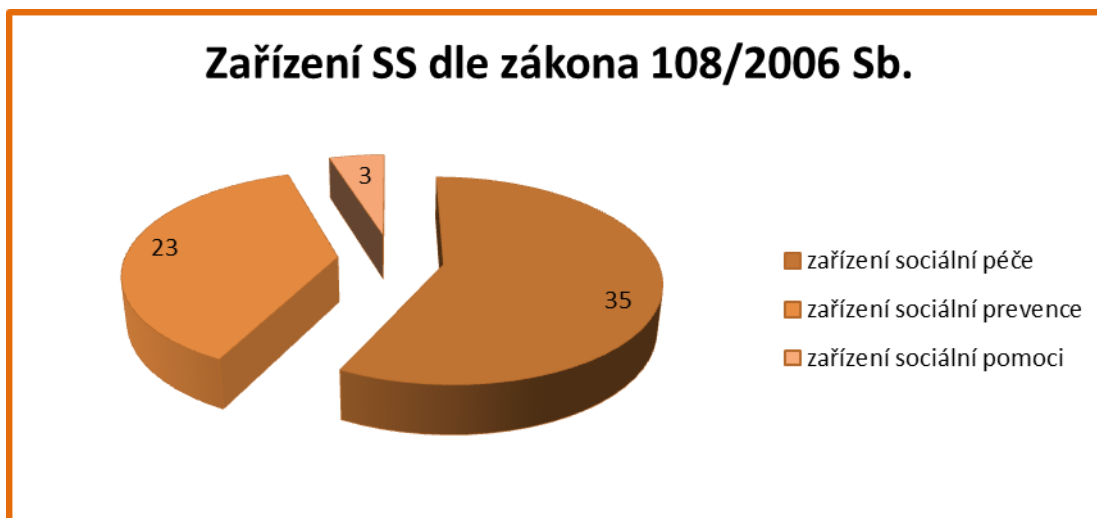

Zdroj: vlastní šetření

Graf 15. Znárodnuje jednotlivé věkové kategorie respondentů 100 % (35). Největší zastoupení je v kategorii 46 – 55 let 31 %, dále pak v kategorii 56 – 65let 29 % a v kategorii 26 -35 let 17 %.

Na otázku č. 4, zda se respondenti účastní školení či seminářů, které se vztahují k problematice sociálních služeb, uvedli respondenti 100 % (35), že se školení/seminářů neúčastní. 71,43 % (25) „se neúčastní z časových důvodů“. 28,57 % (10) respondentů uvedlo jako důvod „není potřeba“.

Graf č. 16

Zdroj: vlastní šetření

Graf č. 16 znázorňuje otázku č. 5., „Uveďte prosím, jaké znáte zařízení sociálních služeb“, respondenti uváděli různé typy sociálních zařízení, které byly následně rozděleny do kategorií: *kategorie zařízení sociální péče, kategorie zařízení sociální prevence, zařízení sociálního poradenství, ostatní uvedená zařízení*. Nejčastěji uváděnými byla *zařízení sociální péče, která byla uvedena v 35 případech, zařízení sociální prevence v 23 případech a zařízení sociálního poradenství v 3 případech*.

Zařízení sociálních služeb jsou dále roztríděna v tabulce č. 8-10.

Kvantitativní data z kategorie ostatní uvedená zařízení nebyla dále analyzovaná, jsou uvedena pro úplnost získaných dat vzhledem ke skutečnosti, že se nejedná o zařízení dle platného zákona o sociálních službách, 108/2006 Sb..

Celkově bylo uvedeno 114 zařízení z toho 61 zařízení sociálních služeb, 53 ostatních zařízení., ostatní zařízení činí 46, 49 % ze všech uvedených zařízení.

V *kategorii ostatní uvedená zařízení respondenti uváděli např.: , MŠ, nemocnice, chráněné dílny, kulturní vyžití, pracovní úřad, probační a mediační služba, zdravotní zařízení, záchytka, vězení*.

Tabulka č. 8

Uváděná zařízení sociální péče / zastupitelé nad 1000 obyv.	
zařízení SS	uvedená četnost
centra denních služeb	1
denní stacionáře	3
týdenní stacionáře	0
domovy pro osoby ze zdr. postižením	0
domovy pro osoby z zvl. režimem	0
domovy pro seniory	31
chráněné bydlení	0

Zdroj: vlastní šetření

Tabulka č. 8 znázorňuje četnost uváděných zařízení sociální péče. *Domovy pro seniory* byly uváděny nejvíce v 31 případech, dále pak ve 3 případech *denní stacionáře* a v 1 případě *centra denních služeb*.

Tabulka č. 9

Uváděná zařízení sociálního poradenství / zastupitelé nad 1000 obyv.	
zařízení SS	uvedená četnost
sociální poradny	3

Zdroj: vlastní šetření

Respondenti uvedli 3 zařízení sociálního poradenství..

Tabulka č. 10

Tabulka č. 15 Uváděná zařízení sociální prevence / zastupitelé nad 1000 obyv.	
zařízení SS	uvedená četnost
azylové domy	11
noclehárny	4
nízkoprahová denní centra	0
nízkoprahová zař. pro děti a mládež	0
zařízení pro krizovou pomoc	2
terapeutické komunity	3
sociálně terapeutické dílny	0
centra soc. rehab. služeb	0
pracoviště rané péče	2
intervenční centra	0
zařízení následné péče	1

Zdroj: vlastní šetření

Tabulka č. 10 znázorňuje zařízení sociální prevence uváděná respondenty (35). Nejčastěji byly uvedené *azylové domy* v 11 případech, *noclehárny* ve 4 případech, *terapeutické komunity* ve 3 případech, ve 2 případech *zařízení pro krizovou pomoc a pracoviště rané péče*, v 1 případě *zařízení následné péče*.

Na otázku č. 6: „Uveďte prosím, jaké zařízení sociálních služeb je určeno pro osoby“:

- d) Drogově závislou,
- e) Seniora se sníženou soběstačností z důvodu věku,
- f) Děti/mládež ohroženou sociálně patologickými jevy (záškoláctví, gamblerství, drogy, kriminalita aj.)

Tabulka č. 11

Obec nad 1000 obyvatel/Jaké zařízení SS je určeno pro osobu:		
osoba	zařízení/ zákon	Uvedená četnost/absolutní č.
závislá na drogách	následné péče	1
	terapeutická komunita	3
	sociální poradna	0
senior se sníženou soběstačností z důvodu věku	denní stacionář	3
	domov pro seniory	35
	domov se zvl. režimem	0
	centrum denních služ.	1
	týdenní stacionář	1
	sociální poradnu	0
osobě bez přístřeší	azylový dům	10
	nízkoprahové denní centrum	0
	noclehárny	4
	centrum sociální rehab. Služeb	0
děti/mládež ohrožená sociálně patologickými jevy (záškoláctví, drogy, kriminalita)	nízkoprahová zař. pro děti a mládež	3
	domy na půl cesty	0

Zdroj: vlastní šetření

Tabulka č. 11 znázorňuje, jaké zařízení sociálních služeb uváděli respondenty (35) pro jednotlivé cílové skupiny a jejich četnost uvedení. Pro osoby drogově závislé nejčastěji

byla uváděna terapeutická komunita v 3 případech, u cílové skupiny senior se sníženou soběstačností z důvodu věku byl uváděný nejčastěji domov pro seniory v 35 případech u osob bez přístřeší azylový dům ve 10 případech, cílové skupiny děti/mládež ohrožená sociálně patologickými jevy nízkoprahové zařízení ve 3 případech.

Kvantitativní data z kategorie ostatní uvedená zařízení nebyla dále analyzovaná, jsou uvedena pro úplnost získaných dat vzhledem ke skutečnosti, že se nejedná o zařízení dle platného zákona o sociálních službách, 108/2006 Sb..

Celkem respondenti uvedli 117 zařízení z toho 61 zařízení sociální péče a 56 ostatních zařízení, tj. 47,86 %.

Ostatní zařízení uváděná pro cílové skupiny osob:

Pro drogově závislé: psychiatrická léčebna, policie, kontaktní centrum, probační služba, vězení.

Pro osobu bez přístřeší: pracovní úřad, charita, obecní úřad,

Pro seniory: LDN, Hospic, domov s peč. službou, nemocnice, poradenství,

Děti/mládež ohrožená sociálně patologickými jevy (záškoláctví, drogy, kriminalita):

dětský domov, diagnostický ústav, nápravné zařízení, vězení

Tabulka č. 12

Obec nad 1000 obyvatel/Uved'te pro jakou cílovou/é skupinu/y jsou určeny sociální služby	
skupiny osob	četnost/absolutní čísla
Seniory	35
Zdravotně znevýhodněné	18
Závislé	3
Sociálně slabé -finance/nepřizpůsobivé	7
Děti	1
Ostatní osoby v krizi	9
Bezdomovce	29

Zdroj: vlastní šetření

Tabulka č. 12 znázorňuje jaké cílové skupiny osob respondenti (35) uváděli, pro které jsou určena zařízení sociálních služeb. Nejčastěji uváděnou skupinou jsou senioři v 35

případech, následně bezdomovci ve 29 případech. Nejméně uváděnou skupinou jsou děti v 1 případě. Otázka dotazníku č. 7.

- **Interpretační schéma k H1**

Hypotéza 1	Otázky dotazníků	Procentuální rozmezí kladných odpovědí otázek		
		0 % - 33 %	34 % - 66 %	67 % - 100 %
Potřeby občanů, v kontextu plánování sociálních služeb, na svém území analyzují především větší obce.	Provádíte na území vaší obce šetření, zda občané potřebují sociální služby?	Obce neanalyzují potřeby občanů	Obce částečně analyzují potřeby občanů	Obce analyzují potřeby občanů
	Má vaše obec zpracovanou sociálně demografickou analýzu?			
	Má vaše obec zpracovaný strategický dokument zahrnující plánování sociálních služeb?			

Zdroj: vlastní zpracování

Podle procentuální výše kladných odpovědí byl výsledek přiřazen do jedné ze tří kategorií interpretačního schématu. Při vyhodnocení byl brán ohled na to, v jaké části intervalu se výsledek nachází. Při vyhodnocení mají všechny tři otázky stejnou váhu. Na otázky odpovídalo 18 respondentů – STAROSTOVÉ.

Tabulka č. 24 Výsledek dotazníkového šetření

Otázka	Obce do 1000 obyvatel		Obce nad 1000 obyvatel	
	Ano	Ne	Ano	Ne
Zjišťujete na území vaší obce, zda občané potřebují, vzhledem ke svém sociálním potřebám sociální služby? ot. č. 6	7,69 %	92,31 %	0 %	100 %
Má vaše obec zpracovanou sociálně demografickou analýzu území obce? ot. č. 4	0 %	100 %	0 %	100 %
Má Vaše obec zpracovaný rozvojový dokument pro území obce, kde je zohledněné plánování sociálních služeb? ot. č. 5	0 %	100 %	20 %	80 %
Celkem	2,56 %	97,44 %	6,67 %	93,33 %

Zdroj: vlastní šetření

Jak z tabulky č. 23 vyplývá obce Svazku obcí „Blanský les – podhůří“ neanalyzují potřeby občanů v kontextu plánování sociálních služeb. V návaznosti na skutečnost, že **výsledky 6,67 % u obcí nad 1000 tis. a 2,56 % u obcí do 1000 obyvatel inklinují k samé dolní hranici intervalu, můžeme konstatovat, že velikost obce nemá vliv na analýzu potřeb občanů.**

- **Interpretace H2**

Pro testování hypotézy H2, zda jednotlivé typy sociálních zařízení znají především zastupitelé větších obcí, byl rozdělen výběrový soubor na dva soubory. V prvním souboru jsou zastupitelé obcí do 1000 obyvatel a ve druhém jsou zastupitelé obcí nad 1000 obyvatel. K testování byl použit t-test.

Zastupitelé obcí do 1000 obyvatel uvedli v průměru:

- 2,37 zařízení sociálních služeb,
- 1,94 zařízení sociálních služeb určené pro osoby drogově závislé, seniory se sníženou soběstačností z důvodu věku a děti/mládež ohroženou sociálně patologickými jevy
- 3,26 cílové skupiny osob, pro které jsou sociální služby určené

Zastupitelé obcí nad 1000 obyvatel uvedli v průměru:

- 1,74 zařízení sociálních služeb,
- 1,71 zařízení sociálních služeb určené pro osoby drogově závislé, seniory se sníženou soběstačností z důvodu věku a děti/mládež ohroženou a
- 2,91 cílové skupiny osob, pro které jsou sociální služby určené

Po vypočtení průměru zjistíme, že zastupitelé obcí do 1000 obyvatel uvedli u každé otázky v průměru 2,52 proměnných a zastupitelé obcí nad 1000 uvedli v 2,12 proměnných.

H_0 – zastupitelé obcí nad 1000 obyvatel neznají jednotlivé typy sociálních zařízení více než zastupitelé obcí do 1000 obyvatel

H_a – zastupitelé obcí nad 1000 obyvatel znají jednotlivé typy sociálních zařízení více než zastupitelé obcí do 1000 obyvatel

Nulová hypotéza: $H_0 : \mu_1 \leq \mu_2$

Alternativní hypotéza: $H_A : \mu_1 > \mu_2$

kde:

μ_1 střední hodnota zastupitelů obcí nad 1000 obyvatel

μ_2 střední hodnota zastupitelů obcí do 1000 obyvatel

Pro volbu testového kritéria nejprve musíme zjistit, zda mají dva výběrové soubory shodné rozptyly, proto provedeme test na shodu rozptylů.

Formulace hypotéz na shodu rozptylů

$$H_0 : \sigma_1 = \sigma_2$$

$$H_A : \sigma_1 \neq \sigma_2$$

kde:

σ_1 rozptyl zastupitelů obcí nad 1000 obyvatel

σ_2 rozptyl zastupitelů obcí do 1000 obyvatel

Testové kritérium testu na shodu rozptylů

$$F = \frac{s_1^2}{s_2^2} = \frac{1,0067^2}{0,9134^2} = 1,21$$

Kritický obor

$$K = \left\{ F : F \leq F_{\frac{\alpha}{2}}(n_2 - 1; n_1 - 1) \cup F \geq F_{1 - \frac{\alpha}{2}}(n_2 - 1; n_1 - 1) \right\} = \{ F : F \leq 0,717 \cup F \geq 1,418 \}$$

Testové kritérium nespadá do kritického oboru – na hladině významnosti 0,05 se nám nepodařilo zamítnout nulovou hypotézu, proto budeme rozptyly považovat za homogenní a pro test hypotézy použijeme následující testové kritérium:

$$t = \frac{\bar{x}_1 - \bar{x}_2}{s^*} * \sqrt{\frac{n_1 * n_2}{n_1 + n_2}} = -3,44$$

kde:

$$s^* = \sqrt{\frac{(n_1 - 1) * s_1^2 + (n_2 - 1) * s_2^2}{n_1 + n_2 - 2}} = 0,95$$

$$K : \{t : t \geq t_{1-\alpha}(n_2 + n_1 - 2)\} = \{t : t \geq 1,65\}$$

Testové kritérium nespadá do kritického oboru – na hladině významnosti 0,05 nemůžeme potvrdit hypotézu, že zastupitelé obcí nad 1000 obyvatel znají jednotlivé typy sociálních zařízení více než zastupitelé obcí do 1000 obyvatel.

Hypotézy byly vyhodnoceny prostřednictvím specializovaných softwarů MS EXCEL a STATISTICA 7.

Hypotéza, že zastupitelé obcí nad 1000 obyvatel znají jednotlivé typy sociálních zařízení více, než zastupitelé obcí do 1000 obyvatel nebyla potvrzena.

8 Diskuse

Diplomová práce se orientuje na mapování v současné době velmi diskutované oblasti plánování sociálních služeb. Sociální služby svou podstatou náleží k systému sociální ochrany pomáhající především v nepříznivých sociálních situacích. Značná část prací se v tomto kontextu zabývá plánováním sociálních služeb, jak je mnohdy uváděno v tzv. „triádě“ komunitního plánování sociálních služeb zadavatel – poskytovatel – uživatel (31). V této diplomové práci je obsah orientován především na samosprávné celky, obce, které nejsou ani jedním z výše uvedených subjektů a přesto jim plynou povinnosti přímo z platné legislativy, 106/2008 Sb..

Jak již bylo uvedeno téma plánování sociálních služeb je velice diskutovanou problematikou a jak uvádí Zatloukal ožehavým tématem (61). Vyplývá to především ze skutečnosti, že se setkaly dva do jisté míry negativní jevy. Stárnutí populace, jak signalizují mnohé demografické prognózy a ekonomická krize. Tento sílící tlak na státní rozpočet způsobuje, že dochází k značnému omezování transferů do sociální oblasti, sociální služby nevyjímaje. Pokračující decentralizace státní moci způsobuje posilování kompetencí samosprávných celků.

Z těchto důvodů sílí také tlak na adresné, efektivní plánování sociálních služeb, tak aby docházelo k uspokojování skutečně definovaných potřeb. Předpokladem je, že výsledný plán zpracovaný na základě skutečně zjištěných potřeb uživatelů či potencionálních uživatelů bude sloužit jako strategický nástroj řízení sociálních služeb na daném území umožňující poskytování dostupných, adresných a kvalitních sociálních služeb při efektivním vynakládání finančních prostředků.

Teoretická část diplomové práce se zabývá především propojení platného zákona o sociálních službách a metody komunitního plánování sociálních služeb, jejíž nastavené metodiky jsou stěžejním materiálem pro rozvojové plánování sociálních služeb, tak jak uvádí zmiňovaný zákon. Nicméně dle mého názoru metoda komunitního plánování je velice živým systémem, a pokud nebudou na dané problematice aktivně participovat všechny zúčastněné strany, stále půjde pouze o metodu sbírající statistická data.

V praktické části je především nastíněna znalost a vnímání této problematiky ze strany samosprávných celků obcí. Jako výzkumný soubor byl zvolen Svazek obcí Blanský les – podhůří, který je tvořen 20-ti, co do velikosti, rozdílnými obcemi. Vzhledem k početní velikosti obcí byl soubor rozdělen na Kategorii obcí do 1000 obyvatel s 13-ti obcemi a na Kategorii obcí nad 1000 obyvatel s 5-ti obcemi. Stanovení kategorií jak uvádí Maříková (25) je velice problematické vzhledem ke skutečnosti, že obce nejsou homogenními strukturami a je složité, do jisté míry některé znaky paušalizovat. Kategorie obcí byla takto rozdělena i s odkazem na zákon 128/2000 Sb., o obcích (58), který neformálně rozděluje malé obce do 1000 obyvatel a nad 1000 obyvatel.

- *Svazek obcí Blanský les – podhůří*

Svazek obcí Blanský les – podhůří vznikl v roce 2001, jako zájmové sdružení právnických osob s cílem vzájemné spolupráce v oblast rozvoje cestovního ruchu, životního prostředí, kultury, školství a sociální péče (příloha č. 1). Celkový počet obyvatel je 12019 obyvatel, k 1. 1. 2011 (49). Největší obcí jak uvádí graf č. 2 je obec Kamenný Újezd s počtem obyvatel 2268, k 1. 1. 2011 (49). Naopak nejmenší je obec Závraty, se 42 obyvateli k 1. 1. 2011 (graf č. 2) (49).

Tento svazek obcí jsem zvolila z několika hledisek. Jednak z důvodu toho, že jako občana malé obce mě zajímá vnímání této problematiky místními zastupitelstvy a za druhé, snaha ověřit do jaké míry poskytují obce relevantní informace při spolupráci na rozvojovém plánování sociálních služeb, které probíhá v kompetenci kraje.

Svazek obcí Blanský les-podhůří má do jisté míry odlišný trend vývoje struktury obyvatel než ORP České Budějovice, což dokládají mimo jiného i data zpracovaná v RPSS ORP České Budějovice (12). V kapitole výsledky na tento trend poukazuje mapa č. 1 a 2, graf č. 3. Jak graf č. 3 znázorňuje nad průměrnou hustotu zalidnění oproti Jihočeskému kraji, který má hustotu zalidnění 63 obyv./km² (příloha č. 2). Některé obce Svazku dosahují i nad celorepublikový průměr, který je 133 obyv./km². Obce Svazku obcí s vyšší koncentrací obyvatel na km² jsou obce Včelná hustota zalidnění 431 obyv./km², Boršov n/Vlt. 169 obyv./km², Homole 120 obyv./km², Kamenný Újezd 83 obyv./km², Dubné 78 obyv./km², Lipí 76 obyv./km², a Planá 65

obyv./km². Nejmenší hustotu zalidnění má obec Břehov s 13 obyvateli na km² (graf č. 3). Souhlasím s Průšou (38), že tento trend může do jisté míry signalizovat větší koncentraci sociálních událostí. Tempo růstu obyvatel signalizuje také mapa č. 2 „Index vývoje počtu obyvatel“ s progresivním vývojem oproti ostatním obcím ORP České Budějovice. Jak uvádí RPSS ORP Č.B. 2008 -2013 (12) jde především o narůstající trend výstavby rodinných domů oproti jiným částem správního území ORP Č.B. Největší nárůst na celém samosprávném území ORP České Budějovice zaznamenaly obce Homole dokonce 50% nárůst obyvatel za období 2001-2006 (12) dále velice vyhledávanou stavební lokalitou je obec Včelná a Dubné. Jak jsou jednotlivé obce vzdálené od ORP České Budějovice nastiňuje graf č. 5.

- *Rozvojový program Svazku obcí Blanský les – podhůří*

Základní úlohou svazků obcí, je činnost samosprávných orgánů obcí v oblasti místního rozvoje. Dále pak v iniciační činnosti při řešení mikroregionálních problémů, v jejich účasti na realizaci regionálních programů (21). Pro identifikaci potřeb, určení směrů rozvoje a strategického rozhodování zpracovávají svazky obcí rozvojové strategie (43). Svazek obcí Blanský les – podhůří má zpracovaný rozvojový program s názvem *Rozvojový program mikroregionu Blanský les – podhůří* (kap.Výsledky). Rámcově jsou strategické nástroje rozvoje regionu legislativně upraveny v zákoně č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje (21). Jedná se o střednědobý rozvojový program, s vydefinovanou realizací priorit do roku 2010. Radou Svazku je tento rozvojový program *prezentovaný jako platný a aktuální*. Prostudováním bylo ovšem zjištěno, že obsahově nekoresponduje se současným stavem, především v oblasti velikostní struktury obyvatelstva, dále pak v odkazování se na již neexistující strategické ekonomické subjekty, v míře nezaměstnanosti či v možných zdrojích financování. Po podrobném prostudování bylo zjištěno, že za období od roku 2001 do roku 2011 nebyla provedena žádná doplňující aktualizace či nahrazení jiným rozvojovým strategickým programem. Dále pak do současné doby nebyl vypracovaný dle návrhu implementace rozpočtový výhled systémového zabezpečení zdrojů pro víceleté financování prioritních aktivit. V programu není zohledněn vstup ČR do EU,

jako možný zdroj finančních prostředků. Během platnosti programu nebyla ustanovena pracovní skupina zabývající se aktualizací programu a jeho následnou evaluací.

Rozvojový program Svazku obcí Blanský les – podhůří, je v současné době dle mého názoru zcela nevyhovující účelu pro, který byl zřízen, a to především k efektivnímu řízení směřujícímu k účelnému rozvoji Svazku obcí. Program dle zjištěného byl vytvořen především z důvodu možného čerpání finančních prostředků z dotačního Programu na obnovu vesnice či programu SAPARD, vyžadující zpracování rozvojových dokumentů. Rozvojový program díky své neaktualizaci se rozchází především ve struktuře obyvatelstva, která v roce zpracování Rozvojového programu měla zcela odlišný trend, populace v roce 2001 spíše kopírovala národní trend stárnoucí populace s průměrným věkem 48,1 – 50 let (43) v současné době je to spíše na opak průměrný věk je 39,1 let (kap. výsledky – základní údaje). Nárůst počtu obyvatel mezi roky 2001 a 2010 byl 2404 obyvatel (graf č. 5). Graf č. 2, znázorňuje podíl jednotlivých věkových kategorií na celkovém počtu trvale bydlících obyvatel na území Svazku obcí Blanský les - podhůří. K 31. 12. 2010 byl celkový počet obyvatel Svazku obcí Blanský les – podhůří 11986, z toho věková kategorie 0 – 14 let čítala 2051 obyvatel to je (17 %), věková kategorie 15 – 64 let 8338 obyvatel to je (70 %), věková kategorie 65 a více let 1597 obyvatel to je (13 %). Nejpočetnější kategorií je kategorie 15 – 64 let s 8338 obyvateli (70 %).

Ze zjištěného vyplývá, že Svazek obcí Blanský les – podhůří patří k obcím, které nepřikládají strategický význam rozvojovým dokumentům, vzhledem ke skutečnosti, že rozvojový dokument, nebyl za 11 let své existence ani jednou aktualizován. Tuto skutečnost signalizuje i fakt, že do současné doby orgány Svazku neustanovili implementační skupinu, zabývající se rozvojovým plánováním na území Svazku. A to i přesto, se změnila do jisté míry struktura obyvatelstva a zvýšila koncentrace osob na km² v některých obcích Svazku.

- *Rozpočtový výhled 2012-2015*

Dalším strategickým nástrojem regionálního rozvoje, je rozpočtový výhled. Rozpočtový výhled na období 2012 – 2015, uvedený v kapitole *Výsledky*, by měl teoreticky navazovat na strategické plánování, je jedním ze strategických nástrojů rozvoje svazku obcí. Měl by zobrazovat finanční pozici svazku, je tedy finančním zobrazením opatření obsažených ve strategickém dokumentu.

Jak uvádí Pavlas, jde o střednědobou rozpočtovou prognózu (33). Legislativně je rozpočtový výhled vymezen v zákoně č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů (59). Zákon ovšem tento strategický nástroj rozvoje prezentuje jako „pomocný nástroj územních samosprávných celků“, neudává, jak a v jaké struktuře má být sestavován. Stanoví pouze to, že je rozpočtový výhled sestavován v menší míře podrobnosti než roční rozpočet a obsahuje základní údaje o příjmech a výdajích, zejména dlouhodobých závazcích, o pohledávkách a o finančních zdrojích a potřebách, dlouhodobě realizovaných záměrů (33).

Hlavním přínosem rozpočtového výhledu, jak uvádí Pavlas je to, že umožňuje zpracovávat podklady k zajišťování mimořádných finančních zdrojů. V rozpočtovém výhledu stanovené požadavky na mimořádné dotace se následně promítají i do střednědobého výhledu státu (33).

Jak už bylo uvedeno *Rozpočtový výhled* uvedený v kapitole *Výsledky* je sestaven na dobu 2013 – 2015. Obsahuje souhrnné základní údaje o příjmech a výdajích. Rozpočtový výhled je sestaven pouze pro běžnou opakující se část výdajů zahrnující běžné náklady spojené s provozem Svazku obcí. Kapitálová část rozpočtu není Svazkem obcí sestavována. Rozpočtový výhled obsahuje pouze poznámku, že větší neinvestiční či investiční akce se budou realizovat v případě získání dotací a grantů. Ze zjištěného vyplynulo, že Svazek obcí náleží k subjektům, které nepřikládají rozpočtovému výhledu strategickou váhu pro realizaci dlouhodobých záměrů.

Ze zjištěného vyplývá, že ani tomuto strategickému dokumentu nedávají orgány Svazku příliš velkou vážnost a sestavují ho v určité formě vágnosti, což co jisté míry zákon umožňuje.

- *SWOT analýza „OHROŽENÍ“*

Ve *SWOT analýze* jsou definované zásadní oblasti ohrožení, které se dotýkají především oblasti mládeže, které je v důsledku blízkosti regionálního centra Českých Budějovic ohrožená sociálně patologickými jevy, dále jako velice negativní je vnímána možnost školní docházky v krajském městě z důvodu zatěžování už tak napjatých obecných rozpočtů. V sociální oblasti pak hrozí vylidňování některých odlehlých vesnic. Následně je zde zdůrazněno ohrožení v podobě stárnutí místní populace obyvatel. Ani tato část ovšem není od roku 2001 aktualizovaná. Jak uvádí graf č. 6, přestože rozvojové dokumenty apelovaly na rozvoj péče o seniory na území Svazku obcí Blanský les – podhůří, nebyl za dobu existence Svazku uskutečněn ani jeden projekt se zaměřením na sociální problematiku seniorů (graf č.6). Ze zjištěného vyplývá, že základní strategické nástroje určené k rozvoji daného regionu v případě Svazku obcí Blanský les – podhůří, nekorrespondují s realitou, co se Rozvojového programu týká a rozpočtový výhled je sestavován pouze formálně. Dle mého názoru zpracované strategické dokumenty jsou stěžejními prostředky k rozvoji daného území.

- *Dotazníky starostové*

Pro další zpracování dat byl vytvořen dotazník adresovaný pouze *starostům* členských obcí, jako hlavnímu orgánu Svazku obcí Blanský les – podhůří – „*Shromáždění starostů*“ a jako *strategickému zástupci dané obce*. Ze zjištěného vyplynulo, že v kategorii obcí do 1000 obyvatel ani v *kategorii obcí nad 1000 obyvatel nemá žádná obec* zpracovanou *sociodemografickou analýzu* zohledňující současný demografický vývoj, který jak již bylo uvedeno, má do jisté míry v důsledku značné výstavby odlišný charakter oproti území ORP České Budějovice. 100 % respondentů z obou kategorií shodně uvedlo, že Svazek obcí Blanský les podhůří *neplánuje sociální služby na svém území*.

Bylo také zjišťováno, zda mají obce obou stanovených kategorií zpracovaný *rozvojový dokument zohledňující rozvoj sociálních služeb* na daném území. V kategorii

obcí do 1000 obyvatel bylo zjištěno, že žádná z obcí **nemá zpracovaný** takovýto rozvojový dokument. V kategorii obcí nad 1000 obyvatel tento **dokument má zpracovaný obec Boršov nad Vltavou** s celkovým počtem obyvatel k 1. 1. 2011 1681 uvedeným v grafu č. 12.

V souvislosti z platnosti zákona 108/2006 Sb., o sociálních službách bylo analyzováno, zda jednotlivé obce na svém **území zjišťují, zda občané vzhledem ke svým sociálním potřebám potřebují sociální služby**. V Kategorii obcí do 1000 obyvatel ze 100 % (13) respondentů 84,62 % (11) uvedlo, že nezjišťují sociální potřeby na svém území. Přestože 15 % (2) respondentů uvedlo, že sociální služby zjišťují, bylo doplňující otázkou ověřeno, zda o zjištěném šetření provádí písemný záznam, bylo konstatováno, že **písemný záznam není proveden**. Jak z nastavené metodiky vyplývá, **100 % obcí nezjišťuje potřeby občanů na svém území**.

Tabulka č. 1 znázorňuje, zda jsou obce kategorie obcí do 1000 obyvatel zapojené do procesu **komunitního plánování sociálních služeb**. Tato skutečnost byla zjišťována otázkou č. 8: „Je vaše obec zapojena do procesu komunitního plánování sociálních služeb“: **odpovědělo 100 % (13), že jejich obec do procesu komunitního plánování sociálních služeb zapojená není**. V případě, že respondenti odpověděli, že do procesu komunitního plánování zapojeni nejsou, měli přistoupit k vyplnění podotázek, *kterými bylo zjišťováno, zda chtějí či nechtějí být zapojeni do procesu komunitního plánování včetně důvodu*. 15,38 % (2) respondentů uvedlo, že *není jejich obec zapojena, ale chtěli by být z důvodu, že v budoucnu budou potřebovat poradenstvím v případě prevence, a že je nutné vědět, jaké jsou potřeby i nabídky sociálních služeb*. 84 % (11) respondentů uvedlo, že *není jejich obec zapojena a ani nechtějí, aby zapojena byla*. Jako důvod uvádějí, že *sociální služby nepotřebují 9,09 % (1), nechtějí 18,18 % (2), jsou malá obec 18,18 % (2), občané plánování SS nepožadují 27,26 % (3), SS nelze naplánovat 18,18 % (2), 9,09 % (1) uvádí, že si dokáží pomoci vlastními silami*.

Kategorii obcí nad 1000 obyvatel v tom případě zohledňuje tabulka č. 7. **100 % (5) respondentů uvedlo, že jejich obec do procesu komunitního plánování sociálních služeb zapojená není**. V případě, že respondenti odpověděli, že do procesu komunitního

plánování zapojení nejsou, měli přistoupit k vyplnění podotázek, kterými bylo zjišťováno, zda chtějí či nechtějí být zapojeni do procesu komunitního plánování včetně důvodu. Ze 100 % (5) respondentů 100% (5) respondentů uvedlo, že *není jejich obec zapojena* a ani *nechtějí, aby zapojena byla*. Jako důvod uvádějí, *sociální služby zajišťují dle potřeby a ne dle plánů* 20 % (1) respondentů. 20 % (1) respondentů uvádí, že *mají své práce dost*. 20 % (1) respondentů tvrdí, že *občané plánování nepožadují* a 20 % (2) respondentů uvádí, že *neidentifikovali potřebu*.

Ze zjištěného vyplývá, že většina obcí nemá zájem se zapojovat do procesu komunitního plánování. Zajímavé je, že obce, které mají zájem se zapojit do komunitního plánování, náležejí do kategorie obcí do 1000 obyvatel, kde je do jisté míry menší předpoklad negativních sociálních jevů a větší předpoklad případné sousedské výpomoci.

Financování sociálních služeb ze strany jednotlivých obcí v kategorii do 1000 obyvatel, charakterizuje graf č. 8, dokresluje v jaké výši přispívají obce na rozvoj sociálních služeb. Ze 100 % (13) respondentů uvedlo 84,61 % (11), že přispívají ve výši Kč 0,-. 15,39 % (2) obcí uvedlo, že přispívají Kč 10140,- a Kč 9000,-. Zjištěná data byla komparována ze závěrečnými účty za rok 2010 za jednotlivé obce a bylo zjištěno, že 7,69 % (1) skutečně přispívá na sociální služby ve výši Kč 9000,- konkrétně na pečovatelskou službu poskytovanou firmou Ledax o.p.s.. Respondent obce uvádějící finanční příspěvek ve výši Kč 10140,- odpověděl nepravdivě, jelikož tyto finanční příspěvky na rozvoj sociálních služeb nejsou určené, jedná se o příspěvek seniorům na obědy, který je hrazen místní restaurací, ta není poskytovatelem sociálních služeb. ***Ze zjištěného vyplývá, že ze 100 % (13) obcí, 92,31 % (12) finančně sociální služby nepodporuje, 7,69 % (1) podporuje sociální služby – pečovatelskou službu ve výši Kč 9000,-.*** V případě kategorie obcí nad 1000 obyvatel, znázorňuje zjištěné graf č. 13. Ze 100 % (5) respondentů 60 % (3) na rozvoj sociálních služeb finančně přispívá a to Kamenný Újezd Kč 119000,-, Včelná Kč 24000,-, Boršov n/V. Kč 8000,-. 40 % (2) respondentů uvedlo, že finančně sociální služby nepodporují. Zjištěná kvantitativní data byla komparována se sekundární analýzou závěrečných účtů jednotlivých obcí za rok 2010 a bylo zjištěno, že také obec Homole finančně podporuje sociální péči ve výši Kč

12000,-, konkrétně na ranou péči. **Z toho vyplývá, že ze 100 % (5) obcí Kategorie obcí nad 1000 obyvatel 80 % (4) obce na sociální služby svým občanům přispívají. 20 % (1) obce finančně sociální služby nepodporuje.** Nejvíce obce Svazku přispívají na sociální služby seniorům, pouze obec Homole přispívá na sociální službu raná péče. Ve všech případech, kromě obce Homole., obce přispívají jedinému poskytovateli firmě LEDAX s.r.o..

Ze zjištěného vyplynulo, že firma LEDAX s.r.o. působí v oblasti pečovatelských služeb a je velice aktivní vzhledem k své propagaci.

- **Dotazník – zastupitelé**

Otázka č. 1 a 2 byly otázky identifikační. Otázkou č. 2 bylo zjišťováno, zda někteří zastupitelé nepracují ve zdravotní či sociální oblasti a mohli by tak vnímat tuto oblast do jisté míry odlišně a mít o dané problematice více informací. Jak bylo zjištěno (graf č. 9) v případě kategorie obcí do 1000 obyvatel nepracuje ve zdravotní ani sociální oblasti žádný zastupitel z celkového počtu 62. Nejvíce je respondentů 42 % procent zaměstnáno v technickém oboru, 37 % v ostatní administrativě, 8 % jsou důchodci, v zemědělství je zaměstnáno 2 % respondentů, 8 % pracuje v ekonomickém oboru. V případě kategorie obcí nad 1000 obyvatel (graf č. 14) pracuje z 35 zastupitelů převážně v technické oblasti 60 % zastupitelů, 34 % v ostatní administrativě, 3 % v ekonomickém sektoru, a 3 % ve zdravotnictví, v sociální oblasti pracuje 0 % respondentů.

Bylo také zjišťováno **věkové rozložení** v jednotlivých kategoriích. V kategorii obcí do 1000 obyvatel (graf č. 10) 52 % zastupitelů z celkového počtu 62 je ve věkové kategorii 46 – 55 let, nejméně početná věková kategorie je kategorie 65 a více let 3 %, v kategorii 36 – 45 let je 8 % respondentů, 37 % respondentů má kategorie 56 – 65 let.

V kategorii obcí nad 1000 obyvatel (graf č. 15) jsou věkové kategorie zastoupené. Největší zastoupení je v kategorii 46 – 55 let 31 %, dále pak v kategorii 56 – 65let 29 % a v kategorii 26 -35 let 17 %. Ze zjištěného vyplývá, že obce kategorie nad 1000 obyvatel neměly v šetření zastoupeného žádného respondenta ve věkové kategorii nad 65 let.

Na otázku č. 4 (kap. výsledky) zda se **respondenti účastní školení či seminářů**, které se vztahují k problematice sociálních služeb, v kategorii obcí do 1000 obyvatel, uvedlo 100 % (62) respondentů se neúčastní školení/seminářů. Jako důvod neúčasti uvedlo 90,34 % (56) dotázaných, *časové důvody*. 1,61 % (1) uvedl „*nikdo mě neoslovil*“, 1,61 % (1) uvedl „*nepotřebuji to ke své práci*“, 1,61 % (1) uvedl „*zajišťuje obec*“, 1,61 % (1) uvedl „*nemám o školení informace*“, 1,61 % (1) uvedl „*nemáme žádné sociální jevy*“ a 1,61 % (1) uvedl „*školení se koná v pracovní dny*“. Zda se účastní zastupitelé obcí v kategorii nad 1000 obyvatel, uvedli respondenti (35), že se školení/seminářů neúčastní. 71,43 % (25) „*se neúčastní z časových důvodů*“. 28,57 % (10) respondentů uvedlo jako důvod „*není potřeba*“.

Pro potřeby plánování a zjišťování potřeb je velice důležitá znalost dané problematiky. Jak uvádí Zatloukal (61) znalost typologie zařízení sociálních služeb je stěžejní pro následné efektivní plánování sociálních služeb. Protože zákon ukládá obcím zjišťovat potřeby a spolupracovat na rozvojovém plánování sociálních služeb zajímalo mě, zda vůbec jsou jednotliví zastupitelé, s touto problematikou seznámeni. Při zpracování obsahu diplomové práce jsem se měla možnost setkat s vyplněnými dotazníky distribuovanými pro potřeby rozvojového plánování na území kraje, které neodpovídaly skutečnosti, jenom z důvodu neznalosti co je a není sociální služba. Svoje zjištění jsem si také potvrdila na setkání koordinačních skupin pro rozvojové plánování sociálních služeb na území ORP České Budějovice konaného v dubu 2012, kde zástupci koordinačních skupin uváděli, že skutečně nejsou kompaktní data poskytovaná od zástupců obcí. Následným porovnáním z údaji od poskytovatelů, jsou data rozdílná, jedná se především o oblast financování sociálních služeb. Na tomto setkáním, kam byli pozváni jednak zástupci koordinačních skupin, magistrátu, kraje a zástupci z obcí z celkového počtu 78 pozvaných obcí se jednání týkající se plánování sociálních služeb zúčastnily 2 obce. Což do jisté míry může signalizovat vnímání této problematiky ze strany obcí.

Otázkou č. 5 (graf č. 11): „Uveďte prosím, **jaké znáte zařízení sociálních služeb**“, respondenti uváděli různé typy zařízení, které byly následně rozděleny do kategorií: *kategorie zařízení sociální péče, kategorie zařízení sociální prevence, zařízení*

sociálního poradenství, ostatní uvedená zařízení. Nejčastěji uváděnými byla zařízení sociální péče, která byla uvedena v 79 případech, zařízení sociální prevence v 61 případech a zařízení sociálního poradenství v 7 případech. Kvantitativní data z kategorie ostatní uvedená zařízení nebyla dále analyzovaná, jsou uvedena pro úplnost získaných dat vzhledem ke skutečnosti, že se nejedná o zařízení dle platného zákona o sociálních službách, 108/2006 Sb.. Další typové rozdělení znázorňuje tabulka č 2 – 4.

Celkem bylo respondenty uvedeno 208 zařízení ve složení 79 zařízení sociální péče, 61 zařízení sociální prevence, 7, zařízení sociálního poradenství, ostatní uvedená zařízení 61. Ostatní uvedená zařízení tvořila 29 % ze všech 208 uvedených zařízení.

*V kategorii ostatní uvedená zařízení respondenti uváděli např.: baby box, MŠ, nemocnice, psychoterapie, chráněné dílny, kulturní vyžití, pracovní úřad, probační a mediační služba, zdravotní zařízení, záchytka, vězení. Graf č. 16 znázorňuje otázku č. 5 u kategorie obcí nad 1000 obyvatel na otázku „Uveďte prosím, jaké znáte zařízení sociálních služeb“, Nejčastěji uváděnými byla *zařízení sociální péče, která byla uvedena v 35 případech, zařízení sociální prevence v 23 případech a zařízení sociálního poradenství v 3 případech. Zařízení sociálních služeb jsou dále rozříděna v tabulce č. 8-10. Celkově bylo uvedeno 114 zařízení z toho 61 zařízení sociálních služeb, 53 ostatních zařízení., ostatní zařízení činí 46, 49 % ze všech uvedených zařízení.**

V kategorii ostatní uvedená zařízení respondenti uváděli např.: , MŠ, nemocnice, chráněné dílny, kulturní vyžití, pracovní úřad, probační a mediační služba, zdravotní zařízení.

Ze zjištěného vyplývá, že zastupitelé do jisté míry vnímají sociální služby širěji, ne tak adresně jako je chápe zákon o sociálních službách. Dle mého názoru může docházet při dotazníkovém šetření v případě sběru dat pro rozvojové plánování sociálních služeb k určitému zkreslení uváděných údajů.

Otázkou č.6 (tab. č. 5): Uveďte prosím, jaké **zařízení sociálních služeb je určené pro cílové skupiny:** *Drogově závislou, Seniora se sníženou soběstačností z důvodu věku, Děti/mládež ohroženou sociálně patologickými jevy (záškoláctví,*

gamblerství, drogy, kriminalita aj.) bylo zjišťováno, zda by dokázali respondenti v případě, že se na ně obrátí občan s definované cílové skupiny adekvátně poradit. V kategorii obcí nad 1000 obyvatel byla uváděná zařízení znázorňuje (tab. č. 11), jaké zařízení sociálních služeb uváděli respondenty (35) pro jednotlivé cílové skupiny a jejich četnost uvedení. Pro osoby drogově závislé nejčastěji byla uváděna terapeutická komunita v 3 případech, u cílové skupiny senioři se sníženou soběstačností z důvodu věku byl uváděný nejčastěji domov pro seniory v 35 případech u osob bez přístřeší azylový dům ve 10 případech, cílové skupiny děti/mládež ohrožená sociálně patologickými jevy nízkoprahové zařízení ve 3 případech. Kvantitativní data z kategorie ostatní uvedená zařízení nebyla dále analyzovaná, jsou uvedena pro úplnost získaných dat vzhledem ke skutečnosti, že se nejedná o zařízení dle platného zákona o sociálních službách, 108/2006 Sb.. Celkem respondenti uvedli 117 zařízení z toho 61 zařízení sociální péče a 56 ostatních zařízení, tj. 47,86 %.

Ostatní zařízení uváděná pro cílové skupiny osob:

Pro drogově závislé: psychiatrická léčebna, policie, kontaktní centrum, probační služba, vězení.

Pro osobu bez přístřeší: pracovní úřad, charita, obecní úřad,

Pro seniory: LDN, Hospic, domov s peč. službou, nemocnice, poradenství,

Děti/mládež ohrožená sociálně patologickými jevy (záškoláctví, drogy, kriminalita):

dětský domov, diagnostický ústav, nápravné zařízení, vězení

Na tutéž otázku č. 6 uváděli obce kategorie obcí do 1000 obyvatel tato zařízení

znázorňuje tabulka č. 5, jaké zařízení sociálních služeb jsou určena pro jednotlivé cílové skupiny uváděli respondenty 100 % (62) a jejich četnost uvedení. Pro osoby drogově závislé nejčastěji byla uváděna terapeutická komunita v 9 případech, u cílové skupiny senior se sníženou soběstačností z důvodu věku byl uváděný nejčastěji domov pro seniory v 62 případech u osob bez přístřeší azylový dům ve 28 případech a cílové skupiny děti/mládež ohrožená sociálně patologickými jevy nízkoprahové zařízení ve 2 případech. Celkem bylo respondenty uvedeno 175 zařízení, 120 zařízení sociálních služeb pro stanovené cílové osoby, 55 ostatních zařízení, tj. 31 % z celkového uvedeného počtu zařízení. Kvantitativní data z kategorie ostatní uvedená zařízení nebyla

dále analyzovaná, jsou uvedena pro úplnost získaných dat vzhledem ke skutečnosti, že se nejedná o zařízení dle platného zákona o sociálních službách, 108/2006 Sb..

Pro stanovené cílové skupiny byla uváděna tato ostatní zařízení:

Pro drogově závislé byla uváděna ostatní zařízení: psychiatrická léčebna, policii, kontaktní centrum, probační služba vězení, izolaci, DROP IN, ostatní zařízení

Pro osobu bez přístřeší byla uváděna ostatní zařízení, pracovní úřad, psychoterapie charita, obecní úřad.

Pro seniory: ARPIDA, LDN, hospic, domov s peč. službou, nemocnice, poradenství pečovatelskou službu

Děti/mládež ohrožená sociálně patologickým jevy (záškoláctví, drogy, kriminalita)

dětský domov, nápravné zařízení/, diagnostický ústav, vězení, rodinou poradnu

Ze zjištěného vyplývá obdobný trend, jako v případě zjišťování zařízení sociálních služeb tzn., že respondenti chápou jednotlivé zařízení sociálních služeb do jisté míry v širším kontextu. Tato skutečnost by mohla být způsobena do jisté míry také tím, že před platností stávajícího zákona o sociálních službách byly sociální služby šířeji vnímány nebo jak uvádí Čámský (2) zákon není stále zažitý.

Tabulka č. 6 znázorňuje odpovědi respondentů na otázku č. 7: Uved'te **cílové skupiny, pro které jsou určena zařízení sociálních služeb**. V kategorii obcí do 1000 obyvatel byly nejčastěji uváděnou cílovou skupinou senioři v 100 % (62) případech, zdravotně znevýhodnění v 58 případech, osoby bez přístřeší v 37 případech, sociálně slabí – finančně 21 případech, osoby závislé v 12 případech, osoby v krizi v 7 případech a děti v 5 případech. Tabulka č. 12 znázorňuje jaké cílové skupiny osob respondenti uváděli v případě kategorie obcí nad 1000 obyvatel (35), pro které jsou určena zařízení sociálních služeb. Nejčastěji uváděnou skupinou jsou senioři v 35 případech, následně bezdomovci ve 29 případech. Nejméně uváděnou skupinou jsou děti v 1 případě.

Ze zjištěného vyplývá, že zastupitelé sociální služby vnímají nejvíce ve vztahu k seniorům, osobám bez přístřeší a zdravotně znevýhodněným. Ukázalo se, že děti či mládež si respondenti s problematikou sociálních služeb do souvislosti příliš nedávají.

Dle mého názoru Svazek obcí Blanský les – podhůří má značné rezervy především manažerském řízení rozvoje území Svazku, domnívám se, že by svazky obcí

kumulující určité procento obcí, které se dobrovolně sdružily, mohly by být strategickým partnerem v případě plánování sociálních služeb na regionální úrovni, alespoň z důvodu sběru dat, který je v případě analyzování daného území značně složitý, kdy obce data neposkytují nebo velice sporadicky. Svazek obcí Blanský les – podhůří z celkového počtu obcí ORP Č.B. tvoří 25 % , správního území statutárního města. Shromáždění starostů se shází 4x za rok a domnívám se, že zde je vhodné místo pro předávání stěžejních informací například pro prezentaci poskytovatelů či řešitele rozvojového plánování.

9 Závěr

Hlavním cílem diplomové práce bylo zmapovat plánování sociálních služeb na území Svazku obcí Blanský les-podhůří. Především, se zaměřením na zjišťování potřeb, a znalost jednotlivých typů zařízení sociálních služeb v kontextu rozvojového plánování sociálních služeb.

Díličními cíli bylo zmapovat, zda obce Svazku obcí Blanský les – podhůří zjišťují potřeby uživatelů či potenciálních uživatelů sociálních služeb na svém území a následně zjistit, zda disponují potřebnými kompetencemi v kontextu znalosti jednotlivých typů zařízení sociálních služeb, dle zákona o sociálních službách 108/2006 Sb., v platném znění. Pro stanovené dílčí cíle byly nadefinované dvě hypotézy. H1 zněla, potřeby občanů, v kontextu plánování sociálních služeb, na svém území analyzují především větší obce. H2 zněla, jednotlivé typy sociálních zařízení, v souvislosti se zákonem o sociálních službách, znají především zastupitelé větších obcí.

Pro kvantitativní výzkum byly vybrány jednotlivé členské obce Svazku obcí Blanský les – podhůří. Svazek obcí Blanský les – podhůří je tvořen 20 členskými velikostně různorodými obcemi. Vzhledem k jejich množství byly stanovené dva výzkumné soubory v členění *Kategorie obcí do 1000 trvale žijících obyvatel* a *Kategorie obcí nad 1000 trvale žijících obyvatel*.

První dílčí cíl: Zmapovat, zda obce Svazku obcí Blanský les – podhůří zjišťují potřeby uživatelů či potenciálních uživatelů sociálních služeb na svém území byl podložený hypotézou H1: Potřeby občanů, v kontextu plánování sociálních služeb, na svém území analyzují především větší obce. Z výsledků vyplývá, že obce Svazku obcí Blanský les – podhůří neanalyzují potřeby občanů v kontextu plánování sociálních služeb. V návaznosti na skutečnost, že výsledky 6,67 % u obcí nad 1000 tis. a 2,56 % u obcí do 1000 obyvatel inklinují k samé dolní hranici intervalu, můžeme konstatovat, že velikost obce nemá vliv na analýzu potřeb občanů.

H1: Potřeby občanů, v kontextu plánování sociálních služeb, na svém území analyzují především větší obce, nebyla potvrzena.

Druhý dílčí cíl: Zjistit, zda zastupitelé obcí Svazku obcí Blanský les-podhůří znají jednotlivé typy zařízení sociálních služeb dle zákona o sociálních službách 108/2006 Sb., v platném znění. Byl podložen hypotézou H2: Jednotlivé typy sociálních zařízení, v souvislosti se zákonem o sociálních službách, znají především zastupitelé větších obcí. Pro testování hypotézy H2, zda jednotlivé typy sociálních zařízení znají především zastupitelé větších obcí, byl rozdělen výběrový soubor na dva soubory. V prvním souboru jsou zastupitelé obcí do 1000 obyvatel a ve druhém jsou zastupitelé obcí nad 1000 obyvatel. K testování byl použit t-test. Pro testování byly stanovené H_0 – zastupitelé obcí nad 1000 obyvatel neznají jednotlivé typy sociálních zařízení více než zastupitelé obcí do 1000 obyvatel a H_a – zastupitelé obcí nad 1000 obyvatel znají jednotlivé typy sociálních zařízení více než zastupitelé obcí do 1000 obyvatel.

H_0 na hladině významnosti 0,05 se nám nepodařilo zamítnout nulovou hypotézu.,
 H_a na hladině významnosti 0,05 nemůžeme potvrdit hypotézu, že zastupitelé obcí nad 1000 obyvatel znají jednotlivé typy sociálních zařízení více než zastupitelé obcí do 1000 obyvatel.

Hypotéza H2, že zastupitelé obcí nad 1000 obyvatel znají jednotlivé typy sociálních zařízení více, než zastupitelé obcí do 1000 obyvatel nebyla potvrzena.

Stanovené hypotézy nebyly potvrzené, domnívám se, že stanovené cíle byly splněny. Diplomovou práci lze v praxi použít, jako zpětnou vazbu pro řešitelské týmy či obce v procesu plánování sociálních služeb na obecní nebo regionální úrovni.

10 Seznam použitých zdrojů

1. *Bílá kniha o sociálních službách obecného zájmu*. KOM (2004) 374 v konečném znění, Brusel, 12. 5. 20004. 27 s. [online] [cit. 2011-09-03] dostupné z:http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/cs/com/2004/com2004_0374cs01.pdf
2. ČÁNSKÝ, P. a kol. *Sociální služby v ČR v teorii a praxi*. 1. vydání. Praha: Portál, 2011. 264 s. ISBN 978-80-262-0027-7.
3. Český statistický úřad. MOS – Městská a obecní statistika. Jihočeský kraj, České Budějovice. [online]. [cit. 2011-06-15]. Dostupné z: http://www.czso.cz/lexikon/mos_vdb.nsf/okresy/CZ0311
4. ČMEJREK, J., KOPŘIVA, R. *Základy veřejné správy*. 1. vydání. Praha: ČZU, 2008. 124 s. ISSN 978-80-213-1626-3.
5. DISMAN, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost: Příručka pro uživatele*. 1. vydání. Praha: Karolinum, 2000. 374 s. ISBN 80-7066-822-9.
6. DOHNALOVÁ, M., PRŮŠA, L., a kol. *Sociální ekonomika*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. 176 s. ISBN 978-80-7357-573-1
7. DVOŘÁKOVÁ, Z., SMRČKA, L. a kol. *Finanční vzdělávání pro střední školy. Se sbírkou řešených příkladů na CD*. 1 vydání. Praha: C.H. Beck, 2011. 312 s. ISBN 978-7400-008-9.
8. *Formy spolupráce obcí*. [on line]. [cit 2010-5-15]. Dostupné z: <http://denik.obce.cz/clanek.asp?id=6326681>.
9. FRANCOVÁ, H., NOVOTNÝ, A. *Sociální politika v základech*. 1. vydání. Praha: TRITON, 2008, 187 s., ISBN 978-80-7387-1253.

10. GALVASOVÁ, I. A KOL.: *Spolupráce obcí jako faktor rozvoje*. 1.vyd., Brno: Georgetown, 2007. 140 s., ISBN 80-251-20-9
11. *Generální ředitelství Evropské komise*. [on line]. [cit 2010-6-15]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/instituce-eu/generalni-reditelstvi-evropske-komise/1000723/5146/#regio>.
12. GP Consulting, s.r.o.: *Rozvojový plán statutárního města České Budějovice v oblasti sociálních služeb na 2008 – 2013*. [online] Vydal: Statutární město České Budějovice 16. 6. 2008. 305 s.
13. HENIG, D. *Sociodemografická analýza. Komunitní plánování v Bilině*. [online]. Plzeň: CAAT – Centrum aplikované antropologie a terénního výzkumu při Katedře antropologie FF ZČU, 2007. 38 s. [cit. 2011-11-30]. Dostupné z: http://62.209.212.117/komplan/vysledky/Sociodemograficka_analyza.pdf
14. JABŮRKOVÁ, M., DOHNALOVÁ, R., JIRKŮ, L., KUDĚJOVÁ, T., MÁTL, O., NOVÁK, P. *Od paragrafů k lidem. Analýza situace v oblasti sociálních služeb po přijetí nového zákon o sociálních službách*. Praha: SKOK, 2007. 76 s., ISBN 978-80-239-9506-0.
15. JANOUŠKOVÁ, K., *Metodické a koordinační dovednosti v sociálních službách*. Ostravská univerzita v Ostravě Zdravotně sociální fakulta. 2007. 349 s. SBN 978-80-7368-229-3.
16. JEŽEK, P., SWIECICKI, I. *Vzdělávání pracovníků v sociálních službách*. online. cit. 2011-11-30. Dostupné z: <http://www.vcvscr.cz/ke-stazeni/40vzdelavani-pracovniku-v-socialnich-sluzbach.pdf>

17. KAHOUN, V., a kol. Sociální zabezpečení. 1. vydání. Praha: TRITON, 2009. 445 s. ISBN 978-80-7387-346-2.
18. KOLDINSKÁ, K. *Sociální právo*. 1 vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, 191 s. ISBN 978-80-7179-620-6.
19. Komunitní plánování sociálních služeb. Metodiky plánování sociálních služeb. *Zajištění místní a typové dostupnosti sociálních služeb*. [online]. Vytvořeno v rámci veřejné zakázky MPSV ČR. [cit. 2012-04-05]. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/odbor/reforma/priloh_1.pdf>
20. KREBS., V. a kol. *Sociální politika*. 3. přepracované vydání., Praha: ASPI 2005, 504 s. ISBN 80-7357-050-5.
21. LABOUNKOVÁ, V., PŮČEK, M., ROHRETOVA, L. A KOL. *Metodická příručka pro zpracování strategických rozvojových dokumentů mikroregionů*. 1. vydání. Brno: ÚÚR, 2009. ISBN: 978-80-87318-02-7
22. KOZLOVÁ, L.: *Sociální služby*. 1. vydání Praha:TRITON, 2003, 79 s., ISBN 80-7254-6627
23. KUZNÍKOVÁ, I., a kol.: *Sociální práce ve zdravotnictví*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2011. 224 s. ISBN 978-80-247-3676-1.
24. MALÍKOVÁ, E. *Péče o seniory v pobytových sociálních zařízeních*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing a. s., 2011, 328 s. ISBN 978-80-247-3148-3.
25. MAŘÍKOVÁ, P. *Malé obce – sociologický pohled*. [online]. Praha: ČZU Praha, 2004. Sociologická laboratoř KHV PEF. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/6480/Metodika_obecna.pdf>

26. MAJEROVÁ, V., KOSTELECKÝ, T., SÝKORA, L., a kol. *Sociální kapitál a rozvoj regionu. Příklad Kraje Vysočina*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2011, 224 s. ISBN 978-80-247-4093-5.
27. MATOUŠEK, O., a kol.: *Sociální služby. Legislativa, ekonomika, plánování, hodnocení*. 1. vydání. Praha: Portál, 2007. 184 s., ISBN 978-80-7367-310-9.
28. *Metodiky pro plánování sociálních služeb. Zjišťování potřeb uživatelů sociálních služeb*. [online]. [cit. 2012-03-01]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/6487/Zjistovani_potreb.pdf>
29. MOLEK, J.: *Marketing sociálních služeb*. [online]. 1. vydání. Praha: VÚPSV, v.v.i., 2009. 163 s. ISBN 978-80-7416-026-4. [cit. 2012-03-01]. Dostupné z: <http://praha.vupsv.cz/Fulltext/vz_290.pdf>
30. MOLEK, J. *Řízení organizací sociálních služeb*. 1. vydání. Praha: VÚPSV, v.v.i., 2011, 254 s. ISBN 978-80-7416-083-7. [online].[cit. 2012-05-01]. <Dostupné z: http://praha.vupsv.cz/Fulltext/vz_332.pdf>
31. ORINIAKOVÁ, P., ROSECKÝ, D. *Komunitní plánování sociálních služeb* CpKP České Budějovice
32. OBROVSKÝ, J.: *Rozpočtový výhled jako nástroj řízení dluhové služby*. VEŘEJNÁ SPRÁVA 26/2008. 27 s. ISSN 1213-6581.
33. *Problémy mikroregionů při tvorbě společných projektů*. Praha 2006. [online]. [cit 2009-7-15]. Dostupné z: <www.mmrvyzkum.cz/INFOBANKA/DownloadFile/4749.aspx>.
34. PRŮŠA, L. *Ekonomie sociálních služeb*. 2. aktualizované vydání, Praha: ASPI: 2007, 179 s., ISBN 978-80-7357-255-6.

35. PRŮŠA, L. Je nový systém financování sociálních služeb pro staré občany efektivní?. *Národohospodářský obzor Review of economic perspectives*. Brno: Masaryk university, Brno, the Czech Republic, 2009, č. 3. ISSN 1213-2466
36. PRŮŠA, L. *Model optimálního uspořádání sociálních a zdravotních služeb na regionální úrovni*. 1. vydání. Praha: VÚPSV, 2006. ISBN 80-87007-36-0. Dostupné z: <[www. http://praha.vupsv.cz/Fulltext/vz_212.pdf](http://praha.vupsv.cz/Fulltext/vz_212.pdf) >
37. PRŮŠA, L., a kol.: *Poskytování sociálních služeb pro seniory a osoby se zdravotním postižením*. 1. vydání, Praha: VÚPSV: 2009. 244 s. ISBN 978-80-7416-048-6.
38. PRŮŠA, L.: *Sociální služby – srovnání ČR a EU* [online]. [cit. 2011-03-15]. Dostupné z: <<http://www.vcvscr.cz/ke-stazeni/39socialni-sluzby-srovnani.pdf> >.
39. *Průvodce sociálními službami*. 1. vydání, Jihočeský kraj: 2010, 140 s., ISBN 978-80-254-8613-3.
40. Registr poskytovatelů sociálních služeb.[online].[cit.2012-03-01] Dostupné z: <<http://iregistr.mpsv.cz/>>
41. *Regional policy in your country*. [on line]. [cit 2011-6-15]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/regional_policy/index_en.cfm>.
42. RPSS ORP České Budějovice v oblasti sociálních služeb na období 2008-2013. [online]. České Budějovice: GP Consulting, s.r.o., 2008. 354 s. [cit. 2012-03-01] Dostupné z: <<http://rpss.c-budejovice.cz/cz/archiv/rpss-2008-2013/stranky/strategie-dokumenty.aspx>>
43. *Rozvojový program mikroregionu Blanský les – podhůří*. Regionální rozvojová agentura RERA a.s, agentura NEBE s.r.o, 2001, 57 s. Dostupné: Sídlo svazku: Svazek obcí Blanský les – podhůří, Husova 212, Včelná.

44. SEDLÁČKOVÁ, H., BUCHTA, K.: *Strategická analýza*. 2. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2006. 121 s. ISBN 80-7179-367-1.
45. SKŘÍČKOVÁ, Z., a kol.: *Metodiky pro plánování sociální služeb*. Obecná metodika. [online]. Vytvořeno v rámci veřejné zakázky MPSV ČR: Zajištění místní a typové dostupnosti sociálních služeb. Praha 2007.[cit. 2012-04-07]. Dostupné z: <http://www.kpss.cz/index.php?art=publish&art_id=49&article=111>
46. *Sociální politika v Evropské unii*. [online].[cit. 2011-03-15].
Dostupné z: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/politiky-eu/socialni-politika-v-evropske-unii/1000521/19269/>>.
47. Sociální služby. Plánování sociálních služeb. Metodiky pro plánování sociálních služeb. *Zjišťování potřeb uživatelů sociálních služeb včetně uživatelských výzkumů*. [online] Praha: MPSV, 2009. 14 s. [cit. 2011-11-29]. Dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/6487/Zjistovani_potreb.pdf
48. *Sociální politika v Evropské unii*. [online].[cit. 2011-03-15].
Dostupné z: < <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/politiky-eu/socialni-politika-v-evropske-unii/1000521/19269/> >.
49. Svazek obcí Blanský les – podhůří [online]. [cit. 2012-03-11] Dostupné z: <<http://www.mujkraj.cz/>>
50. Svazek obcí Blanský les – podhůří. *Rozpočtový výhled 2013 – 2015*. Dostupné: Sídlo svazku: Svazek obcí Blanský les – podhůří, Husova 212, Včelná.
51. ŠAMÁNKOVÁ, M., a kol. *Lidské potřeby v nemoci a ve zdraví aplikované v ošetrovatelském procesu*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing a.s., 2011. 136 s. ISBN 978-80-247-3223-7.

52. TOMEŠ, I. *Sociální správa: úvod do teorie a praxe*. 2. rozšířené a přepracované vydání. Praha: Portál, 2009. 440 s. ISBN 978-80-7367-483-0.
53. TOMEŠ, I. *Úvod do teorie a metodologie sociální politiky*. 1. vydání. Praha: Portál 2010, 439 s., ISBN 978-80-7367-680-3.
54. TOMEŠ, Z. *Hospodářská politika 1900-2007*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2008, 262 s. ISBN 978-80-7400-002-7.
55. ÚLEHLA, I., Texty ke komunitnímu plánování. Metodiky. *Metodika zajištění dostupnost sociálních služeb na principech komunitního plánování*. [online] [cit. 2011-11-29]. Dostupné z:< <http://www.komplan.cz/soubory/dostupnost.pdf>>
56. *Výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu územních samosprávných celků, dobrovolných svazku a regionálních rad*. 31. 12. 2011 Dostupné z: <http://www.mujkraj.cz/svazek/dokumenty/uredni_deska/2011_svazek_vykaz.pdf>
57. Zákon č. 108/2006 Sb., *o sociálních službách*, v.z.p.p. [cit. 2012-03-01]
58. Zákon č. 128/2000 Sb., *o obcích*, v.z.p.p. [cit. 2011-08-01]
59. Zákon č. 250/2000 Sb., *o rozpočtovém určení územních rozpočtů*, v.z.p.p. [cit. 2011-08-01]
60. Zákon č. 248/2000 Sb., *o podpoře regionálního rozvoje*.
61. ZATLOUKAL, L. *Plánování rozvoje sociálních služeb metodou komunitního plánování*. 1.vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2008. 256 s. ISBN 978-80-244-2128-5.

11 Klíčová slova

Klíčová slova: sociální služby, obec, komunitní plánování, sociální šetření.

Key words: social services, village, community planning, social examination.

12 Seznam příloh

Příloha č. 1 – Osvědčení o registraci

Příloha č. 2 – Dotazník zastupitelé

Příloha č. 3 – Dotazník starostové

Příloha č. 4 – Právní spolupráce obcí

Příloha č. 5 – Hustota zalidnění v ČR

Příloha č. 6 – Schéma komunitní plánování

Osvědčení o registraci svazku obcí

Okresní úřad České Budějovice, referát vnitřních věcí, jako orgán příslušný k vedení rejstříku svazků obcí z a r e g i s t r o v a l dne 23. srpna 2001 ve smyslu ustanovení § 20i odst. 2 a 3 občanského zákoníku s odvoláním na § 51 odst. 3 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení) ve znění zákona č. 273/2001 Sb. pod pořadovým číslem 1/2001 svazek obcí s názvem

" Blanský les - podhůří "

Sídlo svazku obcí je : Husova ul. č. 212, 373 82 Včelná

IČO: 708199 63

Členy svazku obcí ke dni registrace jsou obce: Boršov nad Vltavou, Břehov, Čakov, Dubné, Habří, Homole, Hradce, Jankov, Kamenný Újezd, Lípí, Planá, Radošovice, Strýčice, Včelná, Vrábče, Záboří, Závraty, Žabovřesky.

Předmětem činnosti svazku obcí je plnění úkolů v oblasti školství, sociální péče, kultury, požární ochrany, ochrany životního prostředí, cestovního ruchu, při zajišťování čistoty obcí, správy veřejné zeleně, zásobování vodou, zavádění, rozšiřování a zdokonalování inženýrských sítí a systémů veřejné dopravy, vytváření motivujícího prostředí pro rozvoj podnikání, zajištění financování společných i individuálních záměrů, koordinační, propagační a ediční činnost a spolupráce s dalšími subjekty.

Statutárním zástupcem svazku obcí je dle čl. IX stanov svazku předseda svazku, který jedná v rozsahu stanoveném čl. IX stanov. Funkci předsedy v jeho nepřítomnosti plní dle čl. X stanov místopředseda svazku.

Shromážděním starostů svazku obcí byli dne 2. 4. 2001 ve funkcích potvrzeni.

předseda svazku : Pavel ROŽBOUD, bytem Včelná, K. H. Borovského č. 328

místopředseda svazku : Zdeněk BÜRGER, bytem Jankov č. 58

Podle čl. IX stanov předseda i místopředseda podepisují listiny svazku tak, že k názvu svazku nebo otisku razítka uvedou jméno a funkci podepisujícího a jeho vlastnoruční podpis.

Svazek obcí je právnickou osobou, jež nabyla právní způsobilosti dnem zápisu do rejstříku.

Mgr. František Mlčák
vedoucí referátu vnitřních věcí

PŘÍLOHA č. 2

DOTAZNÍK ZASTUPITELÉ

1. Prosím uveďte svůj věk .....
2. Žijí v obci .....
3. Pracuji v oblasti:
  - zdravotní
  - sociální
  - technické
  - jiné: .....
4. Účastníte se školení či seminářů, které se vztahují k sociálním službám?
ANO   NE   Jiné .....
pokud NE, uveďte prosím důvod .....
5. Uveďte prosím, jaké znáte typy zařízení ze sociálních služeb:
.....
.....
.....
.....
.....
6. Uveďte prosím, jaká zařízení sociálních služeb jsou určena pro osoby:
  - a) Drogově závislé .....
  - b) Seniora se sníženou soběstačností z důvodu věku .....
  - c) Děti/mládež ohroženou sociálně patologickými jevy (záškoláctví, gamblerství, drogy, kriminalita aj.) .....
7. Uveďte prosím cílové skupiny osob, pro které jsou sociální služby určené
.....
.....
.....

PŘÍLOHA č. 3

DOTAZNÍK STAROSTOVÉ

1. Uved'te prosím obec, ve které bydlíte

.....

2. Provádí Svazek obcí Blanský les – podhůří plánování sociálních služeb pro své členské obce?

ANO

NE

NEVÍM

3. Zjišťuje Svazek obcí Blanský les – podhůří na svém území, zda občané potřebují sociální služby?

ANO

NE

NEVÍM

4. Má Vaše obec zpracovanou sociodemografickou analýzu území obce?

(struktura obyvatel, sociální a ekonomické mapování území)

ANO

NE

NEVÍM

5. Má Vaše obec zpracovaný rozvojový dokument pro území obce, kde je zohledněné plánování sociálních služeb?

ANO

NE

NEVÍM

6. Zjišťujete na území Vaší obce, zda občané potřebují, vzhledem ke svým sociálním potřebám, sociální služby?

ANO

NE

NEVÍM

Pokud ANO, jakým způsobem .....

Pokud ANO, provádíte o zjištěném písemný záznam .....

7. V jaké finanční výši Vaše obec přispěla na rozvoj sociálních služeb v roce 2010?

8. Je Vaše obec zapojena do procesu komunitního plánování?

ANO

NE

JINÉ .....

pokud NE chcete být zapojeni uveďte důvod .....

pokud NE a nechcete být zapojeni, uveďte důvod .....

PŘÍLOHA č. 4

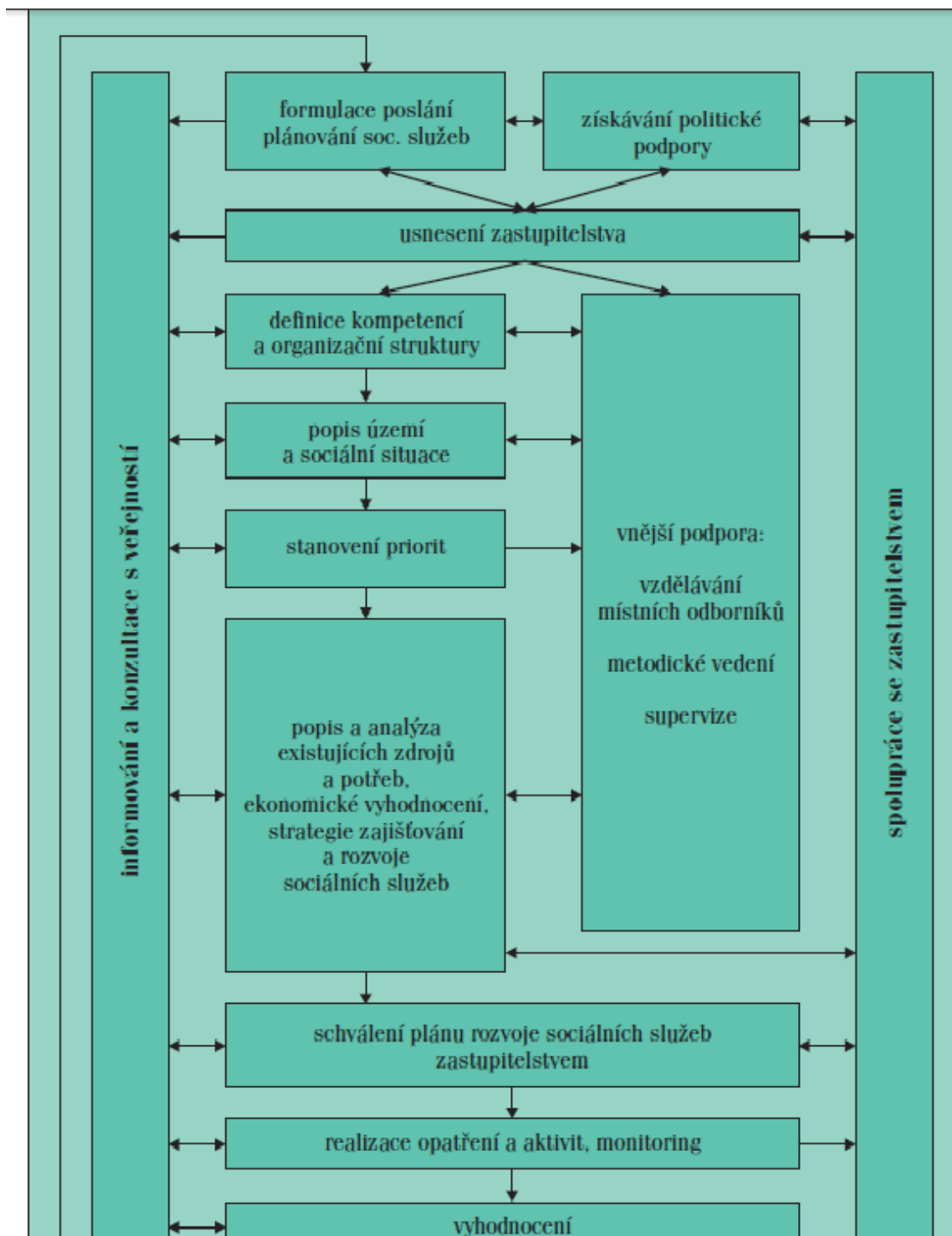
Tab.: Právní formy spolupráce obcí

Právní forma	Subjekty	Norma x	Konkrétní formy
Smlouva ke splnění konkrétního úkolu	Pouze obce	Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích	-
Smlouva o vytvoření dobrovolného svazku obcí	Pouze obce	Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích	svazky obcí
Společná právnická osoba obcí	Pouze obce	Zák. č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník	-
Obchodní společnost*	Fyzické i právnické osoby	Zák. č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník	-
Obecně prospěšná společnost	Fyzické i právnické osoby	Zák. č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech	místní akční skupiny
Zájmové sdružení právnických osob	Fyzické i právnické osoby	Zák. č. 40/1964 Sb., občanský zákoník	euoregiony, sdružení obcí, místní akční skupiny, Svaz měst a obcí ČR, Národní síť zdravých měst
Smlouva o sdružení	Fyzické i právnické osoby	Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník	euoregiony
Občanské sdružení	Fyzické i právnické osoby	Zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů	místní akční skupiny

* Oblast podnikání obcí či vlastnictví strategického podílu v soukromém podniku tvoří svébytnou oblast, která je již mimo rámec předkládané publikace, x vždy ve znění pozdějších předpisů

Zdroj: <http://denik.obce.cz>

PŘÍLOHA č. 5

PŘÍLOHA č. 6

Hustota a rozmístění obyvatel ČR

Stručný obsah: rozmístění z přírodního a ekonomického hlediska, hustota v krajích, okresech a obcích.

Rozmístění obyvatel na území ČR je **nerovnoměrné**. Z přírodního hlediska žije nejvíce obyvatel v nížinách (Polabí, Poohří, moravské úvaly) a u velkých řek (Labe, dolní Vltava, Morava). Naopak nejméně obyvatel žije v horských oblastech hlavně v příhraničí (např. Šumava, Jeseníky).

Z ekonomického hlediska se obyvatelstvo nejvíce soustředí tam, kde jsou pracovní příležitosti. Velká města (Praha, Brno, Ostrava, Plzeň, atd.) či průmyslové oblasti (severní Čechy, Ostravsko, střední Morava).

Lze též říci, že hustěji zalidněn je sever a východ území ČR a naopak méně západ a jih území.

Průměrná hustota zalidnění pro celé území ČR je **133 obyvatel na km²** (31. 3. 2010). Z evropského měřítka se jedná o vyšší průměr (nejhustěji zalidněným státem Evropy je Nizozemsko – 390 obyvatel na km², pokud nepočítáme „ministáty“ Monako, Vatikán a Malta).

V rámci krajů ČR má dominantní postavení Praha (2518 obyv./km²). Na druhém místě je Moravskoslezský kraj (230 obyv./km²) a třetí je Jihomoravský kraj (160 obyv./km²). Naopak nejméně obydlený je Jihočeský kraj (63 obyv./km²), následovaný Plzeňským krajem a krajem Vysočina (oba 76 obyv./km²). (všechny údaje jsou k 31. 3. 2010)

HUSTOTA ZALIDNĚNÍ V JEDNOTLIVÝCH KRAJÍCH ČR					
1.	Hlavní město Praha	2518 obyv./km ²	8.	Královéhradecký kraj	116 obyv./km ²
2.	Moravskoslezský kraj	230 obyv./km ²	9.	Pardubický kraj	114 obyv./km ²
3.	Jihomoravský kraj	160 obyv./km ²	10.	Středočeský kraj	113 obyv./km ²
4.	Ústecký kraj	157 obyv./km ²	11.	Karlovarský kraj	93 obyv./km ²
5.	Zlínský kraj	149 obyv./km ²	12.	Kraj Vysočina	76 obyv./km ²
6.	Liberecký kraj	140 obyv./km ²	13.	Plzeňský kraj	76 obyv./km ²
7.	Olomoucký kraj	124 obyv./km ²	14.	Jihočeský kraj	63 obyv./km ²

Tab.1: Hustota zalidnění v jednotlivých krajích ČR (31. 3. 2010).